

Bosna i Hercegovina
Regulatorna agencija za komunikacije

Босна и Херцеговина
Регулаторна агенција за комуникације

Bosnia and Herzegovina
Communications Regulatory Agency

**IZVJEŠTAJ REGULATORNE AGENCIJE ZA KOMUNIKACIJE
O IZREČENIM IZVRŠNIM MJERAMA IZ OBLASTI
EMITOVANJA
U 2019. GODINI**

januar, 2020. godine

SADRŽAJ:

1. UVOD	3
2. PREGLED KRŠENJA I IZREČENIH IZVRŠNIH MJERA.....	6
2.1. KRŠENJA KODEKSA O AUDIOVIZUELNIM MEDIJSKIM USLUGAMA I MEDIJSKIM USLUGAMA RADIJA	6
2.2 KRŠENJA KODEKSA O KOMERCIJALNIM KOMUNIKACIJAMA	30
2.3 KRŠENJA ZAKONA O KOMUNIKACIJAMA, PRAVILA O PRUŽANJU AUDIOVIZUELNIH MEDIJSKIH USLUGA I PRAVILA O PRUŽANJU MEDIJSKIH USLUGA RADIJA	34
2.4. KRŠENJA PRAVILA O DISTRIBUCIJI AUDIOVIZUELNIH MEDIJSKIH USLUGA I MEDIJSKIH USLUGA RADIJA.....	42
2.5. KRŠENJA POGLAVLJA 16 IZBORNOG ZAKONA BIH	43
3. ZAKLJUČAK.....	50
ANEKS 1: TABELARNI PREGLED KRŠENJA POJEDINAČNIH PRAVILA I PROPISA.....	53
ANEKS 2: TABELARNI PREGLED KRŠENJA PRAVILA I PROPISA PO PREKRŠIOCU	57

1. UVOD

Regulatorna agencija za komunikacije (Agencija) je nezavisno regulatorno tijelo, koje u okviru svojih nadležnosti u regulisanju audiovizuelnog sektora kreira i primjenjuje standarde kroz usvojena pravila i kodekse, dodjeljuje dozvole za pružanje audiovizuelnih medijskih usluga i usluga radija, te procesuirá slučajeve kršenja pravila i kodeksa od strane svih pružalaca audiovizuelnih medijskih usluga i medijskih usluga radija, te distributera takvih sadržaja u Bosni i Hercegovini (BiH). Agencija također procesuirá i slučajeve kršenja Zakona o komunikacijama od strane fizičkih i pravnih lica, a posebno slučajeve neovlaštenog korištenja radiofrekventnog spektra i pružanja usluga za koje je potrebna dozvola Agencije.

U takvim slučajevima, a prema zakonskim ovlastima, Agencija izdaje odgovarajuće izvršne mjere za kršenje Zakona o komunikacijama, pravila i kodeksa. Pravila i kodeksi koji regulišu ovu oblast, između ostalih, uključuju:

- Kodeks o audiovizuelnim medijskim uslugama i medijskim uslugama radija
- Kodeks o komercijalnim komunikacijama
- Pravilo 77/2015 o pružanju audiovizuelnih medijskih usluga
- Pravilo 76/2015 o pružanju medijskih usluga radija
- Pravilo 79/2016 o distribuciji audiovizuelnih medijskih usluga i medijskih usluga radija
- Pravila 80/2016 o naknadama za dozvole Regulatorne agencije za komunikacije
- Poglavlje 16 Izbornog zakona BiH

Na osnovu člana 49. Zakona o komunikacijama BiH¹ (Zakon), Agencija je nadležna za vođenje postupaka kojima se utvrđuje da li je u određenom slučaju korisnik dozvole pričinio povredu (kršenje) Zakona, podzakonskih propisa Agencije ili uslova izdatih dozvola.

Nadalje, na osnovu člana 40. stav 1. Zakona i člana 16. Zakona o upravi², Agencija je usvojila „Pravilnik o postupku rješavanja kršenja uslova dozvola i propisa Regulatorne agencije za komunikacije³“. Pravilnikom su uspostavljene interne procedure za postupanje Agencije u rješavanju predmeta koji se tiču povreda uslova izdatih dozvola, kodeksa, pravila, odluka i drugih akata Agencije, kao i Zakona.

U skladu s obavezom iz člana 46. stav 3. tačka d) Zakona, Agencija je izradila dokument „Pregled povreda i odgovarajućih kazni koje izriče Regulatorna agencija za komunikacije“⁴ koji je usvojilo Vijeća ministara, a na osnovu kojeg se vrši određivanje novčanih kazni za ustanovljena kršenja pravila i kodeksa.

Konkretnije, u smislu izricanja izvršnih mjera, član 46. Zakona navodi:

„(1) u cilju osiguranja poštivanja kodeksa rada i pravila, Agencija ima izvršna ovlaštenja u skladu s evropskom regulatornom praksom. [...] (3) Agencija je ovlaštena da primjenjuje izvršne mjere srazmjerno prekršajima kako slijedi:

- a) usmena ili pismena upozorenja;*
- b) inspekcijski pregled sredstava za koje je izdata dozvola;*

¹ „Službeni glasnik BiH“, br. 31/03, 75/06, 32/10 i 98/12.

² „Službeni glasnik BiH“, broj 32/02.

³ „Službeni glasnik BiH“, broj 18/05.

⁴ „Službeni glasnik BiH“, broj 35/09.

- c) konkretan zahtjev za preduzimanje određene radnje ili obustavu, koji se mora ispoštovati u okviru zadatog roka;
- d) iznos određene novčane kazne ne smije biti veći od 150.000 KM u slučaju namjerne povrede ili povrede iz nehata pojedinih odredbi zakona ili uslova koji se navode u izdatoj dozvoli ili kodeksima rada i pravilima Agencije. Iznos izrečene novčane kazne srazmjeran je težini prekršaja i, tamo gdje je primjenjivo, bruto finansijskom prihodu ostvarenom na osnovu prekršaja. U slučaju da se povrede ponove, izrečena novčana kazna ne smije biti veća od 300.000 KM. Agencija izrađuje pregled povreda i odgovarajućih kazni, koji usvaja Vijeće ministara;
- e) nalog za obustavu emitovanja ili pružanja javnih telekomunikacijskih usluga na period ne duži od tri mjeseca.

Važno je napomenuti da u skladu s članom 44. (3) Zakona „novčane kazne koje naplati Agencija, u ostvarivanju svog prava da primijeni izvršne mjere, kao i doprinosi fakturisani prema nalogu Vijeća ministara, doznačavaju se Vijeću ministara u cilju njihovog uključivanja u budžet institucija Bosne i Hercegovine.“

Ovo konkretno znači da se finansijske kazne koje izriče Agencije, te naknada za korištenje radiofrekventnog spektra za državni doprinos uplaćuju u državni trezor i ne na račun Agencije, te ne čine sredstva Agencije.

Protiv prvostepenih izvršnih mjera Agencije korisnici dozvola imaju mogućnost žalbe Vijeću Agencije kao drugostepenom organu u upravnom postupku.

Zakon u članu 47. navodi da su „odluke Vijeća Agencije konačne i obavezujuće u upravnom postupku“ i predviđa da se „sudsko preispitivanje odluke može pokrenuti pred Sudom Bosne i Hercegovine“ (član 47 (3)).

Zaključno sa 31.12.2019. godine, u Bosni i Hercegovini, pored javnih RTV servisa Bosne i Hercegovine, djeluje 38 korisnika Dozvole za televizijsko emitovanje koje se vrši putem zemaljske radiodifuzije. Također, pored javnih RTV servisa Bosne i Hercegovine, trenutno djeluje 143 korisnika Opće dozvole za radijsko emitovanje, od čega 2 na srednjim valovima. Također, djeluju ukupno 3 korisnika Dozvole za neprofitni radio i 1 korisnik dozvole za radijsko emitovanje putem drugih elektronskih komunikacijskih mreža. Nadalje, zaključno sa 31.12.2019. godine djeluje 61 korisnika Dozvole za televizijsko emitovanje koje se vrši putem drugih elektronskih komunikacijskih mreža, te 11 korisnika saglasnosti za pružanje audiovizuelnih medijskih usluga na zahtjev. Konačno, ukupan broj korisnika dozvole za distribuciju audiovizuelnih medijskih usluga i medijskih usluga radija je 35, od čega 28 pruža usluge putem kabla (u sklopu jednog korisnika dozvole koji usluge pruža putem kabla nudi se i usluga putem satelita (DTH), te 7 putem IPTV platforme (u sklopu jednog korisnika dozvole koji usluge pruža putem IPTV, nudi se i usluga putem DTH platforme).

Tokom 2019. godine, u oblasti emitovanja izrečeno je 39 izvršnih mjera po osnovu utvrđenog kršenja relevantnih odredbi primjenjivih pravila i kodeksa Agencije, Zakona o komunikacijama i Izbornog zakona BiH i Pravilnika o medijskom predstavljanju aktivnosti političkih subjekata od dana raspisivanja izbora da dana održavanja izbora, kako slijedi:

- 13 kršenja Kodeksa o audiovizuelnim medijskim uslugama i medijskim uslugama radija;
- 1 kršenje Kodeksa o komercijalnim komunikacijama;

- 22 kršenja odredbi pravila i propisa koji se odnose na uslove dozvole za emitovanje i Zakona o komunikacijama, te pravila u vezi sa kablovskom distribucijom audiovizuelnih medijskih usluga;
- 3 kršenja odredbi Poglavlja 16 Izbornog zakona BiH

Od ukupnog broja izrečenih kazni, u 18 slučajeva utvrđenog kršenja izrečene su novčane kazne u ukupnom iznosu od 114, 500 KM, te 7 pismenih i 6 usmenih upozorenja, 5 suspenzija dozvole i 3 oduzimanja dozvola (jedna dozvola za televizijsko emitovanja koje se vrši putem drugih elektronskih komunikacionih mreža, te dvije dozvole za pružanje audiovizuelnih medijskih usluga putem kablovske distribucije).

Vrsta kazne	Broj izvršnih mjera
Novčane kazne	18 (114, 500 KM)
Pismena upozorenja	7
Usmena upozorenja	6
Suspenzija	5
Oduzimanje dozvole	3
Ukupno	39

Broj i vrsta izvršnih mjera u 2019. godini

Ovaj izvještaj obuhvata sve slučajeve kršenja kodeksa, pravila, propisa i uslova za izdavanje dozvola u 2019. godini iz oblasti emitovanja. Izvještaj čini pregled kršenja pojedinačnih članova primjenjivih propisa, podijeljenih prema korisnicima dozvola na koje se određeni propisi odnose. U sadržaj je također uključena analiza slučajeva višestrukih prekršaja i nivoa kazni.

2. PREGLED KRŠENJA I IZREČENIH IZVRŠNIH MJERA

2.1. KRŠENJA KODEKSA O AUDIOVIZUELNIM MEDIJSKIM USLUGAMA I MEDIJSKIM USLUGAMA RADIJA

U 2019. godini je izrečeno ukupno 13 izvršnih mjera (2 pismena upozorenja i 11 novčanih kazni u ukupnom iznosu od 60,500 KM) u vezi s kršenjima relevantnih odredbi Kodeksa o audiovizuelnim medijskim uslugama i medijskim uslugama radija (Kodeks o AVM), kako slijedi:

PREKRŠILAC	IZVRŠNA MJERA	ODREDBA
ALJAZEERA BALKANS	Pismeno upozorenje	Član 5. (<i>Pravičnost i nepristrasnost</i>), stav (1)
TV SA	2.500,00 KM	Član 3. (<i>Osnovni principi</i>), stav (1), član 17. (<i>Zaštita privatnosti</i>) st. (1) i (10).
TV BN	3.000,00 KM	Član 16. (<i>Učešće publike u audiovizuelnim i radijskim programima</i>), stav (2) i član 7. (<i>Lažni ili zavaravajući audiovizuelni i radijski programi</i>), stav (1)
Televizija K3	2.000,00 KM	Član 3. (<i>Osnovni principi</i>), st. (1), (3) i (4)
HTV Oscar C	6.000,00 KM	Član 3. (<i>Osnovni principi</i>), st. (1), (3), (4) i (6) i član 4. (<i>Govor mržnje</i>) st. (1) i (2)
Alternativna televizija	2.000,00 KM	Član 6. (<i>Pravo na odgovor</i>), st. (1), (2) i (3)
Federalna televizija	2.000,00 KM	Član 22. (<i>Obaveza zaštite maloljetnika i kategorizacije sadržaja</i>), član 24. (<i>Sadržaji za koje je vjerovatno da bi mogli ugroziti fizički, psihički ili moralni razvoj maloljetnika</i>) i član 25. (<i>Raspored i označavanje sadržaja u svrhu zaštite maloljetnika</i>)
Radio BN	Pismeno upozorenje	Član 16. (<i>Učešće publike u audiovizuelnim i radijskim programima</i>) stav (2) i član 7. (<i>Lažni ili zavaravajući audiovizuelni i radijski programi</i>) stav (1)
RTRS	7.000,00 KM	Član 3. (<i>Osnovni principi</i>), st. (1) i (6), član 5. (<i>Pravičnost i nepristrasnost</i>), st. (1), (2) i (3) i član 6. (<i>Pravo na odgovor</i>), stav (3)
Face TV	2.000,00 KM	Član 6. (<i>Pravo na odgovor</i>) st. (3) i (6)
Federalna televizija	6.000,00 KM	Član 5. (<i>Pravičnost i nepristrasnost</i>), st. (2) i (8)

RTRS	12.000,00 KM	Član 3. (<i>Osnovni principi</i>), st. (1) i (4), član 5. (<i>Pravičnost i nepristrasnost</i>), st. (2) i (3) i član 17. (<i>Zaštita privatnosti</i>) stav (4)
RTRS	16.000,00 KM	Član 3. (<i>Osnovni principi</i>) st. (1), (4), (6) i (9), i član 5. (<i>Pravičnost i nepristrasnost</i>), st. (2), (3), (7) i (8)

Kodeks o AVM je jedan od ključnih podzakonskih akata Agencije, kojim se postavljaju osnovni programski principi i standardi, a u isto vrijeme potencira urednička odgovornost korisnika dozvola za sve sadržaje koje emituju.

Kodeksom o AVM se ističu opći principi u pogledu zaštite pojedinačnih prava kao što su sloboda izražavanja, pravo na privatnost, zabrana diskriminacije, upotrebe govora mržnje i dr. Također, naglašen je princip koji je u samoj srži djelovanja i regulacije (elektronskih) medija, a to je zaštita i osiguranje slobode izražavanja kao osnovnog ljudskog prava u demokratskim društvima, te naročito slobode primanja informacija i ideja. S jedne strane, pružaoci medijskih usluga u demokratskim društvima imaju dužnost izvještavati i informisati javnost o svim relevantnim događajima u društvu i omogućiti javnosti da bude upoznata s poslovima javne vlasti. Međutim, to nikako nije, niti bi smjela biti jednosmjerna komunikacija. Zadatak medija je i da ohrabruju slobodno oblikovanje mišljenja kod javnosti, u skladu s principima pravičnosti i nepristrasnosti, te podstiču pluralizam mišljenja. Nadalje, bitan dio Kodeksa posvećen je zaštiti osjetljivih kategorija stanovništva, te naročito zaštititi maloljetnika, kako od potencijalno štetnih programskih sadržaja, tako i u slučajevima kada maloljetnici učestvuju u programu.

Kao i ostali propisi iz oblasti emitovanja, i ovaj kodeks je u više navrata pretrpio određene izmjene, u skladu s potrebama i razvojem domaćeg tržišta, kao i razvojem međunarodnih standarda, a određene izmjene se očekuju i u narednom periodu praćenjem izmjena Direktive EU o audiovizuelnim medijskim uslugama.

U nastavku je detaljnije opisana priroda utvrđenih slučajeva kršenja Kodeksa o AVM u 2019. godini, po pojedinačnim članovima koji su prekršeni:

Član 3. (Osnovni principi)

Tekst člana glasi:

U audiovizuelnim medijskim uslugama i medijskim uslugama radija poštivat će se ljudsko dostojanstvo i osnovna prava drugih, te će se ohrabrivati slobodno oblikovanje mišljenja.

(2) *Pružalac medijske usluge u svojim sadržajima će osigurati poštivanje etničkih, kulturnih i vjerskih razlika u Bosni i Hercegovini.*

(3) *Pružalac medijske usluge neće pružati sadržaje koji uključuju bilo kakvu diskriminaciju ili predrasude na osnovu spola, rase, etničke pripadnosti, nacionalnosti, vjere ili uvjerenja, invalidnosti, posebnih potreba, dobi, seksualne orijentacije, društvenog porijekla, kao i svaki*

drugi sadržaj koji ima za svrhu ili posljedicu da bilo kojem licu onemogući ili ugrožava priznavanje, uživanje ili ostvarivanje na ravnopravnoj osnovi, njegovih prava i sloboda.

(4) Pružalac medijske usluge slobodan je u kreiranju i uređivanju svojih sadržaja, uz poštovanje profesionalnih i općeprihvaćenih vrijednosnih i etičkih standarda.

(5) Pružalac medijske usluge će osigurati da se općeprihvaćeni standardi pristojnosti primjenjuju u audiovizuelnim i radijskim programima.

(6) Audiovizuelne medijske usluge i medijske usluge radija neće ni na koji način zloupotrebljavati i/ili manipulirati sujevjerjem, strahovima ili lakovjernošću pojedinaca ili javnosti, niti će podsticati na potencijalno štetna ponašanja.

(7) Pružalac medijske usluge odgovoran je za sve sadržaje bez obzira na njihov izvor, kao i za profesionalne aktivnosti koje poduzimaju njegovi zaposleni. Ovi sadržaji obuhvataju vlastiti, kupljeni/nabavljeni, reemitovani i razmijenjeni program, najave programa, SMS i druge poruke publike, kao i komercijalne komunikacije.

(8) Pružalac medijske usluge će posvetiti posebnu pažnju tretmanu ranjivih lica koja se pojavljuju u njegovim sadržajima.

(9) Audiovizuelne medijske usluge i medijske usluge radija neće prenositi jasan i neposredan rizik od uzrokovanja negativnih posljedica koje uključuju, ali se ne ograničavaju na smrt, povrede, štetu nanesenu imovini ili drugu vrstu nasilja, ili ometanje policijskih aktivnosti i medicinskih usluga ili aktivnosti drugih službi za održavanje javnog reda i sigurnosti.

Ovaj član Kodeksa postavlja temeljne principe koje pružaoci medijskih usluga moraju osigurati u svim sadržajima koje pružaju i, između ostalog, naglašava obavezu pružalaca medijskih usluga da osiguraju da sadržaj usluga koje pružaju ne dovede u pitanje poštovanje ljudskog dostojanstva i ljudskih prava. Uvažavajući slobodu izražavanja i uređivanja sadržaja, stanice su dužne, prilikom donošenja odluke o kreiranju i emitovanju bilo kojeg programskog sadržaja, sagledati usaglašenost sadržaja s primjenjivim pravilima i propisima Agencije. Međutim, sloboda izražavanja se ne smije koristiti kao opravdanje za ugrožavanje dostojanstva osoba o kojima se izvještava.

U slučaju pokrenutom protiv TV K3, Agencija je ustanovila da je emitovanim sadržajem povrijeđeno dostojanstvo žena te su propagirani diskriminatorni stavovi. Naime, u programu je gostovao direktor jedne tvornice u kojoj su većinski zaposlene žene te je, govoreći o stanju u privredi i uslovima rada, naveden i problem plaćenog porodijskog odsustva koji većim dijelom pada na teret poslodavca. Između ostalog su izneseni sljedeći stavovi: - *I sad je ona postala hranioc porodice. Ona to ne može biti... – Hajd' što ih tuku muževi, mnoge između njih, nego počnu tući i djeca, hoće pet maraka, hoće deset maraka da mu ona da, da ona ode, da ona ne ode... – ... mi danas imamo 67 trudnica i porodilja.* Na pitanje voditelja kako to podržava, gost je kroz smijeh odgovorio: – *Ja sam kont'o kupit antibebi tablete... ne znam više, ja ću zatvoriti fabriku... Ja se bojim da... meni je fabrika ugrožena, rad mi je fabrike ugrožen.* Pored navedene izjave, u nastavku je gost u nekoliko navrata na izrazito neprimjeren, neumjesan i ponižavajući način govorio o ženama koje koriste trudničko ili porodijsko odsustvo, i to kroz sljedeće izjave: – *Ona djevojka kad se... nakon vođenja ljubavi, moram tako da kažem da ljudi razumiju, drugi mjesec ide na bolovanje, ona je to... To sad ima neki naziv čudan, ne znam ni kako se zove i ona se tretira kao da je posjekla prst, kao da je boli grlo... onda mora ići na fond države, tako je u*

Hrvatskoj, Srbiji, Makedoniji, Crnoj Gori i Federaciji... ide na fond države i da to podijelimo... – Znači nije radila devet mjeseci, nije radila godinu dana, odmah veže drugo dijete, odmah čuva trudnoću, drugo dijete, znači opet devet mjeseci, godina. Imam sedam žena koje treće dijete odmah vežu. – U Tvornici... odgovorno tvrdim, ima 60 % poslova koji djeca rade, bilježe, crtaju, lijepe trakice, teže je kući skuvat ručak nego to uraditi. Ne! Ona je prokrvarila, ona odmah ide na bolovanje i šta se onda dešava... Znači ne radi devet mjeseci, kad se porodi ide na drugi fond...

Agencija je u konkretnom slučaju zaključila da, iako su zakonski nameti za realni sektor i neadekvatna podrška države svakako tema od interesa za javnost, način na koji je komentaran položaj žena, trudnica i porodilja potpuno neprihvatljiv, jer ne samo da ne poštuje dostojanstvo žena, već propagiranje ovakvog stava u javnosti dovodi do diskriminacije žena u smislu onemogućavanja ili ostvarivanja na ravnopravnoj osnovi njenih osnovnih prava. Dodatnu težinu kršenju je dala i činjenica da je voditelj, umjesto bilo kakve ograde, dodatnih pitanja ili sugestije gostu da stavove ublaži s obzirom na efekat koji mogu izazvati, nastupio dosta blagonaklono prema iznesenome, na taj način omogućavajući iznošenje diskriminatornih stavova, zbog čega je utvrđena i urednička odgovornost stanice za nepoštivanje profesionalnih i općeprihvaćenih vrijednosnih i etičkih standarda. Agencija je u ovom slučaju ustanovila kršenje člana 3. st. (1), (3) i (4) Kodeksa, te je stanici izrekla novčanu kaznu u iznosu od 2.000,00 KM.

Kršenje odredbi člana 3. zabilježeno je i u jednom slučaju protiv HTV Oscar C, u kombinaciji sa kršenjem odredbi člana 4. (Govor mržnje), te tri slučaja protiv Radio-televizije Republike Srpske (RTRS), u kombinaciji sa kršenjem odredbi člana 5. (Pravičnost i nepristrasnost) Kodeksa, te su isti detaljnije opisani u nastavku.

Član 4. (Govor mržnje)

Tekst člana glasi:

(1) Audiovizuelne medijske usluge i medijske usluge radija neće ponižavati, zastrašivati ili podsticati na mržnju, nasilje ili diskriminaciju protiv lica ili grupe na osnovu spola, rase, etničke pripadnosti, nacionalnosti, vjere ili uvjerenja, invalidnosti, posebnih potreba, dobi, seksualne orijentacije, društvenog porijekla ili na osnovu bilo koje druge okolnosti koja ima za svrhu ili posljedicu da bilo kojem licu onemogući ili ugrožava priznavanje, uživanje ili ostvarivanje na ravnopravnoj osnovi, njegovih prava i sloboda.

(2) Audiovizuelne medijske usluge i medijske usluge radija neće stvarati jasan i neposredan rizik od podsticanja mržnje, nasilja ili diskriminacije protiv lica ili grupe po osnovama iz stava (1) ovog člana, ili koji od strane publike može biti protumačen kao podsticanje na mržnju, nasilje, nered i nemire, ili koji bi mogao izazvati ili podsticati krivična djela.

(3) Izuzetak od st. (1) i (2) ovog člana su audiovizuelne medijske usluge i medijske usluge radija koje su dio naučnog, autorskog ili dokumentarnog rada i/ili predstavljaju dio objektivnog novinarskog izvještavanja i objavljene su bez namjere da se podstiču radnje navedene u st. (1) i (2) ovog člana, odnosno s namjerom da se kritički ukaže na takve radnje.

U toku 2019. godine, Agencija je utvrdila kršenje ovog člana u jednom slučaju, i to od strane stanice HTV Oscar C koja je reemitovala emisiju "Bujica" zagrebačke televizije Z1, a ista je reprizirana dan poslije. Pored govora mržnje, u ovom slučaju je utvrđeno i kršenje odredbi člana

3. u vezi sa zabranom širenja diskriminacije ili predrasuda, te nepostojanjem uredničke odgovornosti za širenje ovakvih sadržaja.

Tema predmetne emisije je bila migrantska kriza u Republici Hrvatskoj o kojoj je voditelj razgovarao sa gostima u studiju. Kako je utvrđeno analizom predmetnog programa, voditelj emisije već na samom početku, uvodnim komentarom, prije predstavljanja gostiju emisije, daje određeni kontekst o problemu migrantske krize opisujući je kao „*migrantskom najezdom na Hrvatsku*“, „*udari(ma) na Karlovačko, Gospičko područje, područje Gorskog Kotara*“, zaključujući kako je radi dolaska migranata ugrožena i turistička sezona, a kako je krenulo ovih dana, do sljedećeg proljeća i ljeta hiljade i hiljade migranata bit će na hrvatskoj obali, te da će „*to sigurno prestrašiti naše turiste*“. Dakle, voditelj je već u uvodnom dijelu emisije dao kontekst kroz sopstveno mišljenje o navedenog temi, što ne bi bilo sporno da se ne radi o ksenofobnim i rasističkim izjavama prema migrantima.

Nadalje, nakon uvodnog dijela i predstavljanja gostiju, emitovan je prilog u kojem je bilo riječi o Marakeškom sporazumu, unutrašnjoj političkoj odluci da se subvencionira mjesečna naknada za migrante u kojem novinar migrante naziva „*migrantskim hordama*“, koje su viđene na području Imotskog, Metkovića i Dalmatinske Zagore, te ironično zaključuje da je to: „*U svakom slučaju sjajna reklama za novu turističku sezonu.*“ U nastavku priloga novinar karakteriše migrante kao „*horde*“ koje pljačkaju kuće i unose nemir čak i u glavni grad, što ne samo da je suprotno svim etičkim standardima, već ciljano i sa očiglednom namjerom da dehumanizira migrantsku populaciju u Hrvatskoj, uspostavlja u najmanju ruku osjećaj nelagode i straha kod gledalaca jer se implicira da migranti pljačkaju kuće i unose nemir u područjima gdje su raspoređeni, te na najdirektniji način potiče na diskriminaciju, netoleranciju i posljedično, mržnju prema ovoj populaciji. Osim uvodnog dijela i u nastavku emisije voditelj u više navrata daje omalovažavajuće izjave i diskriminatorne komentare o migrantima, navodeći da se radi o „*divljacima koji su došli s Istoka i koji siluju*“.

Osim voditelja, gosti u emisiji su također pokazali izuzetno ekstreman stav po pitanju migranata i njihovog prisustva u Republici Hrvatskoj, navodeći da migranti na području Primorsko-Goranske županije provaljuju u kuće, pljačkaju vikendice, što je također izjava kojom se direktno potiče na netoleranciju prema migrantima, nazivajući ih „*crnčugama, arapčugama koji teroriziraju, siluju, ubijaju po svijetu*“, „*teroristima i kriminalcima*“, koji „*kad dođu i kolju, siluju i ubijaju Hrvatice i Hrvate*“. Iznosena su i upozorenja da su migranti koji dolaze iz mediteranskog, saharskog i subsaharskog područja zaraženi uglavnom SIDA-om i hepatitisom i jako puno ih ima i tuberkulozu te upute javnosti: ... „*nemojte se uopće dolaziti u kontakt s njima, jer oni namjerno*“ ... *ovo kad kaže skinuo je i poderao majicu, on se izgrebao namjerno majicom da bi širio SIDA-u na ljude oko sebe, zaključujući* „*da to čine, oni su obučeni*“.

Sve prethodno navedeno, naročito izjave kojima se klasifikuje i profilira migrantska populacija na način da se direktno povezuje rasna osnova sa mogućim prekršajima ili krivičnim djelima je zasnovana na ličnim mišljenjima, preciznije predrasudama, predstavljajući eklatantan primjer diskriminacije na rasnoj osnovi, što je u suprotnosti sa odredbama člana 3. stav 3) Kodeksa.

U predmetnom slučaju, navedeni diskriminatorni stavovi su, zbog činjenice da potiču i opravdavaju rasnu mržnju, pa čak i nasilje, nesporno doveli i do govora mržnje usmjerenog protiv migrantske populacije, što je eksplicitno obuhvaćeno članom 4. Kodeksa. Primjer je i emitovana izjava građanke navedene kao žrtve migrantske pljačke kojom se direktno potiče ne samo na diskriminaciju i mržnju, već i na nasilje protiv migranata: ... *ne daj Bože da ih neko*

istuče ili nešto, što bi po meni trebalo raditi do iznemoglosti dok valjda ne prekinu, samo što je problem u tome što su oni ipak fanatici, pogotovo i vjerski i sve.“

S obzirom na to da mediji svojim izvještavanjem utiču na kreiranje javne percepcije o migrantima i izbjeglicama, etički standardi obavezuju novinare na profesionalno i humano izvještavanje, kako bi se spriječile predrasude, govor mržnje ili druge štetne posljedice. Nasuprot navedenom, izdvojenim stavovima voditelja i samih gostiju, novinara u prilogu i ispovijesti građanke koja je označena kao žrtva migrantske pljačke ne samo da se kontinuirano i u negativnom kontekstu potencira različitost migranata od domaćeg stanovništva, već se javnosti direktno sugerira da migranti neopravdano uživaju veća prava od državljana, te prije svega da su opasni i da ugrožavaju dobrobit i sigurnost građana te društveni poredak države. Pri tome se o migrantima govori na uopćen način, kao grupi koje se bez izuzetka treba plašiti („*To su vam, znate, svi agronomski tehničari i kemijski inženjeri. Oni uzgajaju mak i rade opijum i heroin*“; „*ovi svi koji dolaze iz mediteranskog, saharskog i subsaharskog područja su zaraženi uglavnom SIDA-om i hepatitisom i jako puno ih ima i tuberkulozu*“). Na taj način se širi osjećaj nelagode, ugroženosti i straha od svih migranata, direktno potiče netrpeljivost i mržnja prema migrantskoj populaciji u cjelini, javnost se usmjerava na njihovu dehumanizaciju, bez imalo zadržke i na otvoren način se propagira njihova diskriminacija te se emitovanim sadržajem potiču, raspiruju i opravdavaju netolerancija, mržnja i, u konačnici, nasilje prema migrantima što je u suprotnosti sa članom 4. Govor mržnje Kodeksa.

Odgovornost medija u sprečavanju širenja govora mržnje je ogromna. U svim programima, naročito programima vijesti, drugim oblicima informativnih i političkih programa, otvorenim kontakt programima, intervjuima, reporteri, novinari, urednici programa i direktori pružalaca medijskih usluga moraju posvetiti dužnu pažnju kako bi prepoznali vrste sadržaja ili različito prezentiranih informacija koje bi, ukoliko se prezentuju emotivno i bez pažljivog razmatranja mogućeg uticaja na publiku, mogle potaći na nasilje, ohrabriti netoleranciju, mržnju, diskriminaciju ili dovesti do mnogih negativnih posljedica. Pored samog sadržaja i načina prezentacije istog, naročito je potrebno obratiti pažnju na kontekst i trenutak u kojem se sporni sadržaj emituje, npr. ukoliko se emituje tokom vjerskog praznika, za vrijeme dana žalosti koji se obilježava u samo jednom dijelu zemlje, tokom predizborne kampanje i sl., što dodatno ukazuje na namjeru provokacije. Bitan element je svakako i namjena prenošenja ovakvih sadržaja, tj. da li je namjena informisati publiku o pitanjima od javnog interesa, podići svijest o nužnosti borbe protiv netolerancije i slično ili, nasuprot tome, omogućiti platformu za širenje govora mržnje.

Dalje, premda se u navedenom slučaju radilo o reemitovanju programa televizije (Z1) koja nije nosilac dozvole Agencije, pravila Agencije jasno propisuju odgovornost nosioca dozvole za sve sadržaje bez obzira na njihov izvor, kao i za profesionalne aktivnosti koje poduzimaju njegovi zaposleni. Ovi sadržaji obuhvataju vlastiti, kupljeni/nabavljeni, reemitovani i razmijenjeni program, najave programa, SMS i druge poruke publike, kao i komercijalne komunikacije (član 3, stav 7. Kodeksa o audiovizuelnim medijskim uslugama i medijskim uslugama radija).

Budući da se u predmetnom slučaju radi o sadržaju kojim je direktno manifestovana diskriminacija i govor mržnje i koji kao takav nije dopušten, bitno je napomenuti da je cilj odluke Agencije u ovom slučaju uspostavljanje balansa između različitih prava, prvotno prava na slobodu izražavanja i prava na slobodu od diskriminacije, što je nužno u demokratskom društvu. Postupajući u skladu sa nadležnostima datim Zakonom o komunikacijama koje, između ostalog, obuhvataju regulisanje emitterskih i javnih telekomunikacijskih mreža i usluga, važno je napomenuti da Agencija ne dovodi u pitanje osnovne vrijednosti i principe slobode izražavanja koje osigurava Evropska konvencija. Naime, i samim Zakonom o komunikacijama

kao i Kodeksom, kroz regulatorne principe ugrađeni su principi zaštite slobode izražavanja i raznolikosti mišljenja uz poštivanje općeprihvaćenih standarda ponašanja, nediskriminacije, pravičnosti, tačnosti i nepristrasnosti i sl. Istim zakonskim okvirom je predviđeno da Agencija ima zakonske ovlasti da usvaja primjenjive podzakonske akte u ovom polju, te da, u slučaju kršenja relevantnih zakonskih i podzakonskih akata u vezi sa regulacijom polja audiovizuelnih medijskih usluga i medijskih usluga radija, Agencija ima ovlasti preduzimanja radnji i izricanja kazni. Gorenavedeno direktno proizilazi iz člana 10. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, koji, pored sloboda određuje i derogativne mjere koje su dosljedno primijenjene i u bh. zakonodavstvu i praksi. Odnosno, navedeni pravni instrumenti propisuju priznavanje sloboda ili prava, ali istovremeno regulišu mogućnost ograničenja radi ostvarivanja legitimnog cilja. S tim u vezi bitno je napomenuti da Agencija ne zabranjuje niti spori pravo bilo kojeg medija da u okviru svoje uređivačke politike odlučuje o izboru tema o kojima će izvještavati. Međutim, princip slobode izražavanja povlači obavezu i odgovornost profesionalnog novinarstva koje u demokratskim društvima ni u kojem slučaju ne uključuje širenje sadržaja kojima se podstiče na diskriminaciju ili mržnju utemeljenu na netoleranciji i čija je namjera onemogućavanje, ugrožavanje priznavanja, uživanje ili ostvarivanje na ravnopravnoj osnovi, prava i sloboda. Vodeći se smjernicama koje primjenjuje Evropski sud za ljudska prava, Agencija je u predmetnom slučaju razmatrala svrhu, sadržaj i kontekst emitovanog programa. Na osnovu svih utvrđenih okolnosti u ovom slučaju konstatovano je da svrha emitovanog sadržaja nije informisanje o problemu i pitanjima u vezi sa migrantskom populacijom, već da je program poslužio za širenje rasističkih ideja, odnosno da sadržaj programa nesporno potiče osjećaj mržnje i neprihvatanja ove ranjive populacije u društvu. S obzirom na aktuelnost same teme, kao i činjenicu prisustva migranata ne samo u Republici Hrvatskoj već i u regionu, što uključuje i Bosnu i Hercegovinu, stavovi izrečeni u predmetnoj emisiji, bez prethodno pažljivog uredničkog razmatranja, mogli su dovesti do štetnih posljedica po javnu sigurnost i razumijevanje vrlo bitne teme od javnog interesa. HTV Oscar C, kao odgovoran nosilac dozvole Agencije, nije reagovao tokom emitovanja emisije, kao što nije ni nakon emitovanja iste objavio bilo kakvu reakciju kojom bi se od navedenog sadržaja javno ogradila, već je nasuprot tome predmetni program u istom terminu reprizirala.

U ovom slučaju je ustanovljeno kršenje člana 3. st. (1), (3), (4) i (6) Osnovni principi i člana 4. st. (1) i (2) Govor mržnje Kodeksa, zbog čega je stanici izrečena novčana kazna u iznosu od 6.000 KM.

Član 5. (Pravičnost i nepristrasnost)

Tekst člana glasi:

Audiovizuelnim i radijskim programima će se osigurati tačnost iznesenih informacija u svim programima, a posebno u informativno-političkim i programima o tekućim događajima. Sve uočene greške će blagovremeno biti ispravljene.

(2) *Audiovizuelnim i radijskim programima će se osigurati da svi programski sadržaji, a naročito informativno-politički i programi o tekućim događajima, budu pravični, nepristrasni i izbalansirani. Pravičnost, nepristrasnost i izbalansiranost postižu se objavljivanjem svih suprotstavljenih stavova, bilo u istom programu ili u nizu drugih programa koji predstavljaju cjelinu u obradi određene tematike.*

(3) *Audiovizuelnim i radijskim programima neće se tendenciozno promovisati interesi jednog političkog subjekta ili bilo koje grupe ili pojedinca, niti će se dozvoliti da prevlada jedno*

mišljenje ili stanovište kada se radi o kontroverznim političkim, privrednim i drugim temama od javnog interesa.

(4) Voditelji i reporteri, autori programa, moderatori u informativno-političkim i programima o tekućim događajima, te debatnim programima i diskusijama mogu izraziti lična mišljenja i stanovišta u vezi s kontroverznim političkim, privrednim i drugim temama od javnog interesa. Ova lica, međutim, neće koristiti prednost stalnog pojavljivanja u programima da bi promovisala vlastite stavove i mišljenja tako da bi se mogla narušiti neophodna nepristrasnost i izbalansiranost. Lični stavovi i mišljenja ovih lica će biti jasno naznačeni, kako bi ih publika mogla jasno prepoznati kao takve.

(5) Spiker i/ili voditelj programa vijesti će se ograničiti na nepristrasno prenošenje informacija, bez iznošenja ličnih stavova, bilo verbalnom ili neverbalnom komunikacijom.

(6) Komentar će uvijek biti jasno odvojen od vijesti.

(7) Audiovizuelnim i radijskim programima će se osigurati pravičan tretman pojedinaca i organizacija.

(8) Kada se u audiovizuelnim i radijskim programima iznose navodi o nekompetentnosti pojedinaca ili organizacija, ili ako sadrže negativne konotacije na račun bilo kojeg pojedinca ili organizacije, odnosno njihovih postupaka, onima čije se ime spominje će se pružiti prilika da učestvuju u datom programu ili da komentarišu navode. Ukoliko ti pojedinci ili organizacije odbiju učešće u programu ili davanje izjave, zvaničnim službenim zabilješkama će se dokumentovati svaki kontakt ili pokušaj kontakta s njima, a iste će biti arhivirane u periodu od šest sedmica od dana emitovanja programa na koji se odnose. Ova se obaveza ne odnosi na emitovanje informacija koje uslijed hitnosti i/ili javnog interesa ne trpe odlaganje, kada će se s tim pojedincima ili organizacijama stupiti u kontakt čim to okolnosti budu dozvoljavale.

Poštivanje principa pravičnosti i nepristrasnosti u programima pružalaca audiovizuelnih medijskih usluga predstavlja suštinu profesionalnog pristupa u izvještavanju i kreiranju sadržaja koji se pružaju publici. Ovaj princip je naročito bitan u emisijama vijesti i informativno-političkim programima, te programima o tekućim događajima, jer se putem njih javnost upoznaje o svim važnim temama od javnog interesa, informacijama političke, društvene, ekonomske prirode i sl. Profesionalno i odgovorno novinarstvo, ali i primjenjiva pravila Agencije, zahtijevaju da se u ovim programima osigura objektivnost, nepristrasnost, pravičnost, a taj zahtjev korisnici dozvola moraju ispuniti odgovornom uređivačkom politikom, a naročito javni RTV servisi koji imaju i zakonsku obavezu da pruže izbalansiran izbor vijesti za sve građane.

Nepristrasnost ne znači apsolutnu neutralnost o svakom medijskom sadržaju, niti je nužno svakom mišljenju koje se predstavlja u programu suprotstaviti drugačije mišljenje. Također, ona ne podrazumijeva da se moraju predstaviti sva moguća mišljenja u vezi neke teme, niti da im se mora posvetiti jednako vremena, već da se ona predstave na način koji je urednički nezavisan i kojim se ne prejudicira nikakav konačni stav. Posebno je potrebno biti oprezan kod donošenja definitivnih zaključaka ili izjava u vezi sa kontroverznim i osjetljivim temama, kao i temama koje su slojevite i podložne različitim tumačenjima. U skladu s principima transparentnosti i odgovornog postupanja u javnom interesu, pozadina na osnovu koje se iznose određene tvrdnje treba biti transparentna, dostupna i podložna provjeri. Senzacionalizam u

iznošenju navoda ozbiljno narušava povjerenje u medije kao profesionalan i nepristrasan izvor informacija.

Dalje, Kodeks zabranjuje tendenciozno promovisanje interesa jedne strane u audiovizuelnim i radijskim programima, na primjer kroz selektivan pristup izvještavanju, konstantno tretiranje favorizovanih ljudi i grupa u pozitivnom kontekstu, kroz unaprijed dogovoreni sadržaj intervjua, „mekana“ pitanja koja reporter/voditelj postavlja, ili kroz blagi i popustljiv stav reportera/voditelja – dok se istovremeno ostali tretiraju konstantno u negativnom kontekstu, što se održava kroz, npr. skeptična ili ironična pitanja, izraze lica ili ton glasa. Tendenciozno izvještavanje se može postići čak i ako je obezbijeđena izbalansiranost u smislu zastupljenosti različitih stavova ili vremenu posvećenom suprotstavljenim stranama, što znači da su od presudnog značaja upravo kontekst i način izvještavanja. Ukoliko se stavovi jedne strane kontinuirano iznose na afirmativan način, u pozitivnom ili čak i neutralnom kontekstu bez ikakvog kritičkog osvrta, dok se o drugoj strani izvještava kritički i u negativnom kontekstu s popratnim komentarima i slično, jasno je da se radi o tendencioznom izvještavanju pod krinkom objektivnog novinarstva.

Naročito se ne smije dozvoliti da prevlada jedno mišljenje ili stanovište kada se radi o kontroverznim političkim, privrednim i drugim temama od javnog interesa. To ne znači da je za potrebe postizanja balansa potrebno podjednako predstaviti sva mišljenja ili stanovišta. Relevantnost stavova, mišljenja i izjava u vezi s nekom kontroverznom temom je potrebno procijeniti u svakom konkretnom slučaju, kao i da li ona zaista jesu od javnog interesa. Prilikom izvještavanja o ovim temama, te naročito u emisijama o tekućim događajima s gostima u studiju koje se bave ovakvim temama, postoji očekivanje da će doći do izjava koje su nabijene emocijama, kontroverzne, često i dramatične, što ne znači da su takve izjave i relevantne. Nadalje, stanice su slobodne, u skladu sa svojom uređivačkom politikom, zauzeti kritički stav prema određenom pitanju, npr. u vezi sa postupcima vlade ili neke institucije, što ne znači da time iskazuje svoju pristrasnost. Naprotiv, u duhu je profesionalnog i odgovornog novinarstva da propituje i istražuje, pa i zauzima stav, čak i ako je taj stav izrazito oštar. Međutim, pri tome se mora voditi računa o zastupljenosti drugih mišljenja i stavova, na način i u mjeri u kojoj je to relevantno, imajući u vidu koncept programa, način izvještavanja, ciljnu publiku i očekivanja gledalaca.

Tendenciozno izvještavanje se može ogledati i u načinu prezentacije, na primjer montažama u kojima se namjernim skraćivanjem ili uklanjanjem ključnih dijelova snimka, te manipulisanjem slikom ili tonom, iskrivljuje osnovni smisao saopćenog.

U skladu s pravilima Agencije, ali i principima profesionalnog novinarstva, voditeljima, reporterima, autorima programa, moderatorima u informativno-političkim i programima o tekućim događajima, te debatnim programima i diskusijama, dozvoljeno je da izraze lična mišljenja i stanovišta u vezi s određenim pojavama, događajima, postupcima pojedinaca, državnih organa, političkih partija, kontroverznim političkim, privrednim i drugim temama od javnog interesa, kao i da to rade na karakterističan način, s određenim prepoznatljivim stilom. Lica koja na bilo koji način učestvuju u programima, imaju veliku slobodu izražavanja ličnog mišljenja, koje nije nužno istovjetno uredničkoj politici, ali se u takvim situacijama jasno mora naznačiti da se radi o ličnom mišljenju povodom određene teme. Publika mora imati mogućnost da takav stav ili mišljenje prepozna, kako ne bi došlo do narušavanja neophodne nepristrasnosti i izbalansiranosti. Pravo na iznošenje vlastitih stavova ne poništava obavezu predstavljanja drugih stavova i mišljenja na profesionalan način, dakle, ukoliko se predstavljaju mišljenja ili stavovi koji su suprotni ličnim stavovima voditelja, to ne bi trebalo činiti na način koji ih a priori odbacuje, ili ih koristiti isključivo u svrhu potvrđivanja ispravnosti vlastitih mišljenja.

Također, nije dozvoljena zloupotreba ove slobode kako bi se konzistentno promovisali određeni stavovi u korist/protiv određene ideje, grupe ili pojedinaca, ukoliko to nije opravdano kontekstom ili javnim interesom.

Međutim, u programima vijesti se informacije moraju prenositi na nepristrasan način, bez iznošenja ličnih stavova bilo verbalnom ili neverbalnom komunikacijom. Programi vijesti trebaju ponuditi publici potpun pregled aktuelnih događanja, upoznati ih sa svim dostupnim relevantnim činjenicama kako bi mogli formirati lični stav. Za oblikovanje vlastitog mišljenja ili stvaranje potpune slike o nekom događaju (npr. historijskom ili političkom) neophodno je da informacije budu tačne i potpune, bez namjernog izvrtnja činjenica ili čak izostavljanja činjenica koje su bitne za shvatanje prirode tog događaja. Između komentara i vijesti mora postojati jasna razlika kako bi gledaoci mogli slobodno formirati vlastito mišljenje na osnovu objektivnih, potpunih i tačnih informacija. Potrebno je razgraničiti predstavljanje činjenica (koje su podložne provjeri) i lične stavove, mišljenja i komentare tj. vrijednosne sudove. Kad su sve relevantne činjenice tačno i nepristrasno utvrđene, autor može izraziti profesionalnu procjenu događaja.

Potrebno je napomenuti i da Agencija nikako ne ulazi u sam izbor i način prezentacije sadržaja u programima. Stanice su slobodne da biraju teme koje će obrađivati i o kojima će izvještavati, kao i da ih interpretiraju u skladu sa svojom uređivačkom politikom, sve dok je osigurano poštivanje odredbi Kodeksa.

Predmetna odredba Kodeksa koja se tiče obaveze u pogledu pravičnosti i nepristrasnosti u programima korisnika dozvola u protekloj godini je prekršena pet puta od strane različitih nosilaca dozvola: FTV, Al Jazeera i RTRS, pri čemu je RTRS navedenu odredbu u 2019. prekršio tri puta.

U slučaju RTV FBiH – Federalne televizije, utvrđeno je da u političkom magazinu „Mreža“ izvještavajući o prisustvu Dragana Čovića na proslavi Dana Republike Srpske, te oživljavanju Hrvatske zajednice Herceg-Bosna, pri tome tematizirajući i položaj hrvatskog naroda u BiH, sve prezentirane izjave i komentari bili su negativno kritički intonirani i osuđujući u odnosu na političko djelovanje Dragana Čovića i njegove stranke kroz duži period. Snimci određenih ranijih izjava Dragana Čovića iskorištene kao osnov za tematiziranje priloga i komentare sagovornika u emisiji, pri čemu je sve izrečeno, bez izuzetka, tendenciozno negativno u odnosu na Dragana Čovića i politiku HDZ BiH, što za rezultat ima jednostrane i neizbalansirane priloge, imajući u vidu da niti Dragana Čoviću, niti bilo kome iz njegove političke opcije nije pružena prilika da učestvuje u programu i prokomentariše izrečene navode.

U odgovoru na navode Agencije, Federalna televizija je tvrdila da su pokušaji da dođe do izjava Dragana Čovića i HDZ-a odbijeni. Pri tome pokušaji da se pridobije izjava nisu bili do kraja dokumentovani na način propisan stavom 8. člana 5. Kodeksa, odnosno zvaničnom službenom zabilježkom. Nadalje, stanica je propustila gledaoce upoznati sa svojim nastojanjima da dođe do izjave Dragana Čovića i HDZ-a, te su tri kratke, ranije date izjave Dragana Čovića, odnosno HDZ-a, emitovane u programu koji je bio predmet postupka, pored toga što su se odnosile na nešto sasvim drugo, poslužile isključivo kao materijal za negativno komentarisanje sagovornika u emisiji, a ne kao relevantan i potpun stav „druge strane“.

Emitovanje direktne izjave „druge strane“ nije jedini način na koji je moguće postići izbalansiranost u programskim sadržajima. Novinarima je poznato da, u slučaju nemogućnosti pribavljanja suprotnog mišljenja, moguće je poslužiti se drugim tehnikama kako bi se postigao balans. Primjera radi, stanica može potražiti drugačije mišljenje iz niza drugih izvora, dati jasno

do znanja da drugačija mišljenja postoje (ne pretpostavljati da je publika apriori svjesna toga), dati do znanja da je stanica pokušala doći do njih, rezimirati ih, odraziti ih kroz pitanja koja voditelj postavlja sagovornicima u emisiji, kritički se postaviti prema stavovima koji se u programu iznose i slično. Sve su to načini na koje je moguće postići izbalansiranost u programima, što u konkretnom slučaju nije učinjeno. U predmetnom slučaju utvrđeno je kršenje odredbi koji se tiču pravičnosti i nepristrasnosti na osnovu čega je Federalnoj televiziji izrečena novčana kazna u iznosu od 6000 KM.

Aljazeera Balkans je, izvještavajući o održavanju protestne šetnje u Mostaru protiv izbora Željka Komšića za člana Predsjedništva BiH iz reda hrvatskog naroda, nakon snimaka iz Mostara, na kojima se jasno vidi mirna atmosfera, emitovala snimke na kojima je uočljiva potpuno drugačija atmosfera. Na njima su prikazane grupe ljudi koje se užurbano kreću u određenom pravcu, skandiraju i pale baklje na ulici, kao i snimci uniformisanih pripadnika sigurnosnih snaga, odnosno policije sa kacigama i štitovima. Ispostavilo se da se radilo o snimcima koji su prikazivali navijače na putu prema stadionu, a koje je stanica greškom emitovala. Međutim, sporni snimci su emitovani dva puta u toku priloga, i to u trajanju od 41 i 43 sekunde, što je stanica morala primijetiti i preduzeti blagovremene mjere da se greška otkloni. Stanica je morala pokazati pojačanu uredničku odgovornost u trenutku emitovanja navedenog sadržaja imajući u vidu osjetljivost teme o kojoj se izvještavalo. Ipak, Agencija je uvažila da je stanica već u narednom izdanju Vijesti istog dana, osim ispravljenog izvještaja iz Mostara, objavila i izvinjenje gledaocima, koje je emitovano i u vijestima stanice u podne narednog dana, zatim i na njihovoj web stranici, kao i da se radi o prvom prekršaju stanice, te je stanici izrečena mjera usmenog upozorenja.

Kao što je rečeno, Agencija je u protekloj godini procesuirala tri slučaja koji se tiču pravičnog i izbalansiranog izvještavanja u programu RTRS:

U jednom slučaju, pokrenutom po prigovorima nekoliko nevladinih organizacija na sadržaje emitovane u emisiji TV Dnevnik 2, utvrđeno je da je stanica emitovala dva priloga o informacijama, kako stanica u prilogu navodi, koje je dobila od stranih tajnih službi, a koje su u njenom posjedu, i tiču se nezakonitog pokušaja promjene vlasti u RS od strane pojedinih ambasada, potpomognutih dijelom nevladinog sektora i medija, te dijela opozicije u RS.

Profesionalni novinarski standardi, kao i Kodeks o audiovizuelnim medijskim uslugama i medijskim uslugama radija propisuju obavezu stanicama da osiguraju tačnost iznesenih informacija. U predmetnom slučaju, stanica je propustila da provjeri tačnost iznesenih tvrdnji, što je posebno problematično imajući u vidu da je u pitanju informativno-politički program. Ne ulazeći u odluku stanice da zaštiti svoj izvor informacija, stanica je imala obavezu da provjeri informacije koje je na taj način dobila, prije nego što je takve informacije plasirala javnosti.

Naime, RTRS je gledaocima iznio informacije o potencijalnim prijetnjama koje dolaze od inostranih faktora i njihovih domaćih pomagača, propustivši da tačnost iznesenih informacija prethodno provjeri kod više izvora, a prevashodno nadležnih institucija (Ministarstvo bezbjednosti BiH, OSA i dr.) za koje je vjerovatno da te podatke mogu potvrditi ili demantovati. Sve to je svakako trebalo biti dio emitovanih izvještaja. Umjesto toga, stanica je navedene informacije prezentirala kao neosporne činjenice, ne iznoseći ni najmanju sumnju u njihovu tačnost. Kod prosječnog gledaoca, informacije donesene na ovaj način mogu da izazovu strah od novih sukoba u našoj zemlji, potrebu za organizovanjem i fizičkom odbranom institucija koje su nastale u toku i nakon nesretnog sukoba u BiH ili neku treću neželjenu reakciju. Stanica je o ovoj vrlo osjetljivoj temi izvještavala na senzacionalistički način. RTRS je emitovala informacije o nezakonitom planu rušenja vlasti u Republici Srpskoj, ne uzimajući u obzir

potencijalne posljedice koje kod emitovanja priloga sa ovakvim sadržajima mogu biti veoma ozbiljne, imajući u vidu moć medija da probude različite emocije, oblikuju javno mnijenje i percepciju o određenim društvenim pojavama i događajima. Prilikom informisanja o ovakvim temama, mediji, a posebno javni servisi, moraju imati u vidu da je BiH postkonfliktno društvo koje još uvijek osjeća strah od oružanih sukoba.

Nadalje, stanica nije kontaktirala spomenute nevladine organizacije tražeći komentar na informacije o njihovoj ulozi u pokušaju rušenja režima, koje su iznesene u priložima, te je propustila dati mogućnost drugoj strani da se izjasni o iznesenim tvrdnjama, koje bi emitovala u samim priložima, što bi pored potvrde tačnosti ili netačnosti iznesenih informacija, dovelo i do izbalansiranosti priloga. Nadalje, stanica je pored objavljivanja ozbiljnih tvrdnji direktno uperenih protiv nevladinih organizacija koje se spominju u priložima, ciljano izdvojila i značajan dio nevladinog sektora kao organizacija preko kojih strani neprijatelji planiraju i ispunjavaju svoje nezakonite ciljeve unutar BiH. Izostanak profesionalne odgovornosti i senzibiliteta u ovom slučaju, mogao je dovesti do kreiranja predrasuda i uzrokovanja diskriminacije cijele jedne grupe građana koja je dio nevladinog sektora u BiH.

Odredbama sadržanim u članu 3. Kodeksa jasno je propisana obaveza poštovanja osnovnih prava drugih, slobodnog formiranja mišljenja, kao i zabrana zloupotrebe i/ili manipulacije strahovima ili lakomislenošću pojedinaca ili javnosti, te podsticanja na potencijalno štetna ponašanja, dok je članom 5. definisana potreba za pravičnošću i nepristrasnošću, tačnošću iznesenih informacija, izbalansiranosti, posebno u informativno-političkim i programima o tekućim događajima, te zabrana tendencioznog promovisanja interesa jednog političkog subjekta ili bilo koje grupe ili pojedinaca, i prevladavanja jednog mišljenja ili stanovišta kada se radi o kontroverznim političkim ili drugim temama od javnog interesa. Pružanjem objektivnih i izbalansiranih informacija u informativnim programima, navođenjem svih relevantnih činjenica bez nametanja određenog stava, stanica podstiče formiranje slobodnog mišljenja, što u predmetnom programu nije bio slučaj. RTRS je emitovanjem predmetnog programa, kao nosilac dozvole Agencije koji snosi odgovornost, prekršila osnovne principe propisane stavovima (1) i (6) člana 3. Kodeksa, te principe pravičnosti i nepristrasnosti propisane stavovima (1), (2) i (3) člana 5. Kodeksa, zbog čega je Agencija izrekla novčanu kaznu u iznosu od 7.000,00 KM. Prvostepeno rješenje Agencije u ovom slučaju je bilo predmetom žalbe RTRS Vijeću Agencije, koje je nakon sprovedenog drugostepenog postupka potvrdilo odluku Agencije.

U slučaju pokrenutom zbog emitovanja priloga o masakru na tuzlanskoj Kapiji u okviru informativnog programa Dnevnik 2, stanica je izvještavala o zaključku konačnog izvještaja međunarodnih eksperata kako se nije radilo o eksploziji granate ispaljene sa Ozrena, već je riječ o simultanoj terorističkoj eksploziji sedam koordinisanih detonacija. Pri tome se prilog nije fokusirao na usko prezentiranje nalaza komisije, već da su emitovana mišljenja i određenih sagovornika, što govori o činjenici da se RTRS potrudio da pribavi određena mišljenja na prezentiranu temu, ali samo onih koji bezrezervno podržavaju prezentirani nalaz komisije. Na ovaj način, suprotno profesionalnoj novinarskoj etici, prezentirane informacije poprimaju više senzacionalistički i propagandni, a manje informativni karakter. Princip nepristrasnosti podrazumijeva predstavljanje informacija i mišljenja na način koji je urednički nezavisan i kojim se ne prejudicira nikakav konačni stav. Ne sporeći odluku i pravo stanice da zadovolji interes javnosti da se upozna sa predmetnim izvještajem, sadržaj emitovanog priloga ukazuje da je prilikom obrade i prezentacije predmetne teme, stanica propustila da obezbijedi neophodan minimum izbalansiranosti i nepristrasnosti, odnosno da ponudi različita mišljenja

na osnovu kojih bi gledaoci mogli steći potpuniju sliku o prezentiranim informacijama, te na taj način o istim formirati vlastiti sud, što je dovelo do kršenja člana 5. st. (2) i (3) Kodeksa.

Suština informativnog programa je u prenošenju činjenica i informacija kojima se pruža uvid u određenu temu na način da javnost na osnovu njih može donijeti vlastiti sud. Ova obaveza se odnosi na sve korisnike dozvola, a naročito na javne RTV servise kojima je obaveza nepristrasnog izvještavanja ugrađena u Zakon o Javnom RTV sistemu BiH, o čemu se govori u članu 5. (Zadatak Javnih RTV servisa) i članu 27. (Ostvarivanje programskih principa), kao i članu 14. Zakona o radio-televiziji Republike Srpske. Ovaj princip ugrađen je i u programske principe određene dozvolom Sistema, a samim tim i Dozvolom RTRS-a, koji nalaže da program javnih RTV servisa služi interesima javnosti i mora biti u skladu sa profesionalnim standardima, kao i propisima i pravilima Agencije, te da su javni RTV servisi dužni osigurati raznovrstan i izbalansiran radijski i televizijski program, koji ispunjava visoke etičke standarde i standarde kvaliteta, poštivanja ljudskog života, dostojanstva i fizičkog integriteta ličnosti, te promovisanja demokratskih sloboda, društvene pravde i međunarodnog razumijevanja i mira. Način izvještavanja u prilogu o konačnom izvještaju komisije o stradanju civila na tuzlanskoj Kapiji 1995. suprotan je propisanoj obavezi, jer je RTRS, kroz potpuno jednostran prilog, bez emitovanja mišljenja koja na bilo koji način dovode u pitanje prezentirani izvještaj onemogućila javnost u slobodnom formiranju mišljenja.

Nadalje, u predmetnom programu se kroz interpretaciju nalaza komisije, navodi da se čak 27 žrtava sa tuzlanske Kapije mogu uslovno označiti kao potencijalni bombaši samoubice. Proglašavajući ih na taj način (samo)ubicama bez dovođenja u pitanje nalaza komisije, za posljedicu ima dehumanizaciju žrtava i povredu ljudskog dostojanstva, što je suprotno svim načelima profesionalne novinarske struke. Pri tome su emitovane izjave generala Novaka Đukića, u kojima sebe izjednačava sa stradalim na tuzlanskoj Kapiji, a kojeg je Sud BiH osudio za ovaj zločin, bez bilo kakve ograde ili informacije kako bi se ublažio efekat izjave u kojoj se napada dignitet žrtava i ljudsko dostojanstvo, što govori o potpunom izostanku odgovornog novinarstva pri tretiranju osjetljivih tema. Nesumnjivo je da mediji imaju pravo i obavezu da izvještavaju o svim temama od interesa, na šta se i RTRS pozivao u svom izjašnjenju. Međutim, pri obradi teme ne smiju se zanemariti osnovni principi zaštite ljudskog dostojanstva, pri čemu sloboda izražavanja ne smije biti opravdanje za ugrožavanje dostojanstva osoba koje se na bilo koji način tretiraju u programu. Način na koji je ovaj prilog koncipiran, odnosno izvještaj predstavljen, suprotan je članu 3. Osnovni principi st. (1) i (4) Kodeksa.

Pored navedenog, u predmetnom prilogu je objavljen identitet dvije žrtve napada, čime je RTRS, suprotno osnovnim principima zaštite privatnosti, propustio da pokaže senzibilitet za osjećaj porodica nastradalih osoba. Imena žrtava na tuzlanskoj Kapiji od ranije su poznati javnosti, međutim, identifikovanjem pojedinačnih žrtava u kontekstu navodno novih činjenica u kojima se žrtve potencijalno mogu smatrati počiniocima napada, uz fotografije sa vidnim povredama, pokazano je potpuno odsustvo odgovornosti za posljedice koje su objavljivanjem imena u navedenom kontekstu mogle izazvati kod porodica nastradalih osoba. Nedvojbeno je da se suština informacije mogla prenijeti i bez objavljivanja imena navedenih žrtva. Na osnovu navedenog, zaključeno je da je stanica propustila da ispoštuje osnovne principe zaštite privatnosti propisane u članu 17. stav (4) Kodeksa.

Imajući u vidu težinu kršenja relevantnih odredbi Kodeksa, činjenicu da je jednim sadržajem došlo do kršenja više relevantnih odredbi Kodeksa, od kojih je utvrđeno prvo kršenje u slučaju povrede prava na privatnost u posljednje dvije godine, te ponovljenom kršenju osnovnih principa i odredbi koje se tiču pravičnosti i nepristrasnosti, RTRS je izrečena novčana kazna u iznosu od 12.000,00 KM. Predmetno prvostepeno rješenje Agencije je bilo predmetom žalbe

RTRS-a Vijeću Agencije. Do trenutka pisanja ovog izvještaja nije donesena drugostepena odluka, odnosno odluka Vijeća Agencije po žalbi u ovom slučaju.

Agencija je u periodu od 18. do 23. oktobra 2018. godine zaprimila 25 prigovora građana te udruženja, na prilog koji je RTRS emitovala 5.10.2018. u sklopu emisije Dnevnik 2 na temu održanog skupa „Pravda za Davida“, u kojima se navodi da je predmetni prilog bio pristrasan, nepravedan, netačan, te direktno usmjeren protiv građana i građanki i neformalne grupe građana „Pravda za Davida“ koji su se okupili na protestnom skupu u Banjaluci 5.10.2018. godine. U cilju što vjerodostojnije analitičke obrade priloga koji je predmet prigovora upućenih Agenciji, uz predmetni prilog emitovan 5.10.2018., Agencija je napravila i analizu priloga kojima je stanica, u periodu izborne kampanje, izvještavala o aktivnostima grupe „Pravda za Davida“.

Kako je utvrđeno analizom priloga, RTRS je selektivnim emitovanjem vijesti, komentarima novinara i odabranih sagovornika, najavljivani skup grupe tendenciozno prezentirala kao događaj koji će ugroziti opstanak Republike Srpske, tj. grupu ili članove grupe predstavljala kao agresivne i opasne, koristeći u te svrhe nepouzdanu izvore i ne ulažući napor da se informacije dobijene iz nepouzdanih izvora provjere. Agencija je na osnovu navedenog zaključila da je RTRS ovakvim načinom izvještavanja nesumnjivo mogla potaći strah i uznemirenost javnosti, portretirajući grupu „Pravda za Davida“ kao grupu koja organizuje skup sa namjerom remećenja javnog reda, mira, bezbjednosti, pa čak i ustavnog poretka. Radeći tako, stanica je zloupotrebjavala i manipulisala strahovima i lakovjernošću javnosti, što je tokom dešavanja poput onih 5.10.2018. u Banjaluci moglo potencijalno podstaći na štetna ponašanja, odnosno uzrokovati niz različitih negativnih posljedica.

Nadalje, iznošenje informacija koje su sadržavale negativne konotacije na račun pojedinih pripadnika ili čitave grupe „Pravda za Davida“, u određenim priložima uopće nije bilo izbalansirano komentarima od strane navedenih, niti obavještenjem kako su isti odbili komentarisati navode, dok je u drugim priložima prenošenjem dijelova izjava koje su članovi grupe davali drugim medijima u BiH, to jest dekontekstualizacijom datih izjava, stanica sama određivala i sugerisala gledaocima šta članovi grupe „Pravda za Davida“ imaju da odgovore na iznesene negativne konotacije, kreirajući tako privid izbalansiranosti. Pri tome, stanica je propustila da obezbijedi informacije kojima je imala pristup, a koje bi mogle biti relevantne za pružanje cjelokupne slike o prirodi predmetnog događaja, kao što je npr. uzimanje izjava građana prisutnih na skupu, dok je s druge strane data prilika brojnim predstavnicima javnog i političkog života da osude predmetno okupljanje.

Na osnovu navedenog, Agencija zaključuje kako stanica nije obezbijedila poštivanje principa pravičnosti i nepristrasnosti kako su postavljeni Kodeksom, time što iznošenje negativnih konotacija na račun pojedinih pripadnika ili čitave grupe „Pravda za Davida“ nije bilo praćeno komentarima člana/ova grupe niti obavještenjem u programu kako su isti odbili učestvovati u programu ili komentarisati navode, propustila da obezbijedi pravičnost, nepristrasnost i izbalansiranost koji se postižu objavljivanjem svih suprotstavljenih stavova, propustila da obezbijedi pravičan tretman pojedinaca i organizacija, dovela u pitanje ljudsko dostojanstvo i osnovna prava pojedinaca, aktivista grupe „Pravda za Davida“, osujetila slobodno oblikovanje mišljenja, omogućivši da prevlada jedno mišljenje o kontroverznoj temi od javnog interesa, što je u suprotnosti sa članom 3. (Osnovni principi) st. (1) i (4) i članom 5. (Pravičnost i nepristrasnost) st. (2), (3) i (7) Kodeksa.

Imajući u vidu težinu pričinjenih povreda, te činjenicu da stanica nije preuzela odgovornost u predmetnom slučaju, te ponovljenom kršenju osnovnih principa i odredbi koje se tiču pravičnosti i nepristrasnosti, RTRS je izrečena novčana kazna u iznosu od 16.000,00 KM.

Predmetno prvostepeno rješenje Agencije je bilo predmetom žalbe RTRS-a Vijeću Agencije. Do trenutka pisanja ovog izvještaja, nije donesena drugostepena odluka, odnosno odluka Vijeća Agencije po žalbi u ovom slučaju.

d. Član 6. (Pravo na odgovor)

Tekst člana glasi:

- (1) Svako fizičko ili pravno lice ima pravo podnijeti zahtjev za objavu odgovora na informaciju objavljenu u audiovizuelnom ili radijskom programu kojom su bila povrijeđena njegova prava ili interesi.*
- (2) Odgovor će biti dostavljen pružaocu medijske usluge u pisanoj formi putem pošte, telefaksa ili elektronske pošte u roku od 14 dana od objave informacije. Odgovor će biti naslovljen na pružaoca medijske usluge koji je emitovao predmetni program, imati u naslovu referencu na zahtjev za objavu odgovora/ispravke, bit će obrazložen i potpisan od strane fizičkog ili pravnog lica na koje se odnosi objavljena informacija, te biti ograničen na ispravke navoda iz objavljenog programa.*
- (3) Odgovor ili dio odgovora koji se odnosi na ispravljanje netačnih ili nepotpunih informacija će biti objavljen u prvom narednom izdanju programa u kojem je objavljena informacija na koju se daje odgovor. Ukoliko to nije moguće, odgovor će biti objavljen u vremenski najbližem i tematski najsrodnijem programu.*
- (4) Objava odgovora ili dijela odgovora neće biti praćena protuodgovorom ili dodatnim komentarom, pogotovo ako je riječ o informativno-političkim programima. Ovo ograničenje se ne odnosi na pripremu i objavljivanje dodatnih informacija u vezi s temom na koju se odgovor odnosi, s tim da te informacije neće ugroziti samu svrhu odgovora.*
- (5) Izuzetno od stava (3) ovog člana, objava odgovora se može odbiti u sljedećim slučajevima:*
  - a) ukoliko odgovor predstavlja ili je u vezi s protupravnom radnjom;*
  - b) ukoliko odgovor otvara mogućnost pokretanja građanske parnice protiv onog kome je podnesen zahtjev za odgovor;*
  - c) ukoliko bi objava odgovora predstavljala kršenje odredbi ovog kodeksa.*
- (6) Pružalac medijske usluge će, u slučaju odbijanja objave odgovora, pismeno obavijestiti podnosioca zahtjeva o razlozima takve odluke.*

Odredbe u vezi sa pravom na odgovor su od ključne važnosti za osiguranje prava na slobodu izražavanja, koje uključuje i slobodu primanja i davanja informacija, ali sa sobom povlači i odgovornosti posebno u vezi sa zaštitom prava i interesa drugih. Izvještavanje koje nadilazi potrebe javnosti o primanju informacija i javni interes, može zadrijeti u zaštićeno područje prava drugih, čime dolazi do povrede tih prava i interesa fizičkih i pravnih lica. Pravo na odgovor je pravno sredstvo i adekvatan način zaštite od objavljivanja informacija koje sadrže netačne činjenice o fizičkom ili pravnom licu, uključujući činjenice i mišljenja koja predstavljaju narušavanje privatnog života ili napad na njegovo dostojanstvo, i iznimno je važno za zdrave odnose između medija i javnosti. Moć medija je nedvosmisleno velika i stoga je od izuzetne važnosti da se koristi na osnovama profesionalnog izvještavanja i novinarstva, a ne

kao oružje protiv određenih pojedinaca ili grupa. Ovo je zapravo jedan od osnovnih principa pored slobode izražavanja koji se, bez izuzetka, treba primijeniti. Važnost mehanizma zaštite pojedinca ili organizacije putem prava na odgovor je veoma značajna, jer se na taj način, pored zaštite zainteresovanih lica od objavljivanja netačnih informacija, jača kredibilitet medija i povjerenje u njih. Osim Kodeksa o AVM, odredba kojom se reguliše pravo na odgovor sadržana je i u zakonima o Javnim RTV servisima, te zakonima o zaštiti od klevete koji su na snazi u Federaciji BiH i Republici Srpskoj.

Kršenje navedenog člana tokom 2019. godine ustanovljeno je u dva slučaja.

U primjeru FACE TV, stanica je primila zahtjev za objavu odgovora na informacije iznesene u centralnoj informativnoj emisiji, što je odbila učiniti. Tek nakon što je primila poziv Agencije da dostavi izjašnjenje na navode o mogućem kršenju prava na odgovor, stanica se izjasnila kako smatra da nije bila dužna objaviti odgovor jer nisu ispunjeni uslovi iz člana 6. Kodeksa insistirajući na tome da u predmetnoj emisiji nisu iznesene neistinite ili netačne informacije. Činjenica je da je ova televizija emitovala sadržaj u kojem se u određenom kontekstu u pitanje dovodi podnosilac prigovora na način koji mu može naštetiti interesima ili pravima, a što je preduslov za podnošenje zahtjeva za ostvarivanje prava na odgovor, u skladu sa članom 6. Kodeksa. Pravo na odgovor predstavlja svojevrsan institut zaštite pojedinaca od objavljivanja i prenošenja nepotpunih ili netačnih informacija u programima nosilaca dozvola, i ona omogućava svakom fizičkom ili pravnom licu da podnese zahtjev za objavu odgovora na informaciju objavljenu u audiovizuelnom ili radijskom programu za koju smatra da su bila povrijeđena njegova prava ili interesi. Dakle, primjena odredbe stava (3) člana 6. ne podrazumijeva samo ispravljanje netačnih ili nepotpunih informacija u užem smislu, već i na pravo na iznošenje činjenica i okolnosti kojima povrijeđeni pobija ili bitno nadopunjuje navode objavljene u informaciji na koju se odnosi pravo na odgovor. Razlozi za objavu odgovora su jasno ograničeni i navedeni u stavu 5. Nadalje, stav (6) člana 6. propisuje obavezu pružiocima medijskih usluga da u slučaju odbijanja objave odgovora imaju obavijestiti podnosioca zahtjeva za objavu odgovora o razlozima takve odluke pismenim putem. Stanica u svom odgovoru nije ponudila nikakve razloge na osnovu kojih se odbija objava odgovora, što je u suprotnosti sa navedenom odredbom člana 6. Na osnovu utvrđenog kršenja navedene odredbe, FACE TV je izrečena novčana kazna u iznosu od 2000 KM. Prvostepeno rješenje Agencije u ovom slučaju je bilo predmetom žalbe FACE TV Vijeću Agencije, koje je nakon sprovedenog drugostepenog postupka potvrdilo odluku Agencije.

U slučaju RTRS-a, ustanovljeno je da je stanica objavila dio odgovora upućenog od strane jedne organizacije koja je tražila demant na, kako su naveli, iznesene neistinite, tendenciozne i klevetničke tvrdnje. U objavljenom odgovoru stanica se ograničila na činjenicu da je navedena organizacija uputila demantij u kojem negira iznesene tvrdnje. Međutim, propustila je da objavi jedan od ključnih dijelova demanta u kojoj dotična organizacija iznosi argumente koji su se direktno odnosili na informacije na koje se upućuje odgovor, te je neemitovanjem tog dijela demanta, javnost uskraćena za tačne i potpune informacije, čime je suština prava na odgovor potpuno obezvrijeđena, a naročito imajući u vidu da se radilo o veoma ozbiljnim i teškim

navodima. Kršenje ove odredbe je utvrđeno u okviru ranije opisanog slučaja u kojem je došlo do kršenja principa pravičnosti i nepristrasnosti (vidi str.16).

e. Član 7. (Lažni ili zavaravajući audiovizuelni i radijski programi)

Tekst člana glasi:

(1) Audiovizuelni i radijski programi neće nuditi bilo kakav sadržaj za kojeg se zna ili se može utvrditi da je lažan ili zavaravajući na osnovu zdravog razuma ili rutinskom provjerom, ili za kojeg postoji opravdana pretpostavka da je lažan ili zavaravajući.

(2) Ako se za audiovizuelni i radijski program naknadno ispostavi da je lažan ili zavaravajući, objavit će se ispravka u najkraćem roku.

Primjeri kršenja navedene odredbe koje je Agencija zabilježila tokom 2019. godine odnosili su se na emitovanje kviz programa u kojima su slušaoci/gledaoci imali priliku da učestvuju putem usluge dodatne vrijednosti, odnosno pozivanja određenih brojeva telefona za uključenje u program i mogućnost osvajanja nagrade.

S obzirom na to da se u zabilježena dva ovakva slučaja prvenstveno radilo o propustu vezanom za naplatu navedene usluge dodatne vrijednosti, gdje je utvrđeno kršenje odredbi člana 16. Kodeksa, isti su detaljnije opisani u nastavku.

f. Član 16. (Učešće publike u audiovizuelnim i radijskim programima)

Tekst člana glasi:

(1) Audiovizuelni i radijski programi u kojima publika ima mogućnost učešća putem pozivanja, slanja poruka, te korištenjem drugih načina komunikacije, sadržavat će jasne informacije i uslove za učešće u istim.

(2) Ukoliko se učešće publike u audiovizuelnim i radijskim programima ostvaruje putem usluge dodatne vrijednosti, gledaocu/slušaoocu koji učestvuje u programu, uključujući gledaoce/slušaoce na čekanju, naplatit će se cijena po pozivu, a ne po vremenu trajanja poziva.

(3) Broj putem kojeg se ostvaruje učešće publike i cijena usluge, uključujući cijenu PDV-a i druge podatke vezane za pozivanje, bit će jasno istaknuti na ekranu tako da veličina

istaknute cijene usluge, uključujući cijenu PDV-a i druge podatke vezane za pozivanje, neće biti manja od 2/3 veličine istaknutog broja.

- (4) Ukoliko audiovizuelni i radijski programi ne podrazumijevaju direktno uključenje gledalaca/slušalaca, nego druge oblike učešća putem pozivanja istaknutog broja na ekranu, naplatit će se cijena po pozivu, a ne po vremenu trajanja poziva.*
- (5) Na početku programa u kojima se publici pruža mogućnost ostvarivanja novčanih dobitaka, nagrada ili usluga kroz takmičenja, objavit će se nedvosmislena pravila o sadržaju, te novčanim dobitcima, robama, pravima ili uslugama koje se mogu ostvariti.*
- (6) Audiovizuelni i radijski programi neće obmanjivati publiku netačnostima, dvosmislenostima, pretjerivanjima, nerealnim produžavanjem ili odgađanjem pružanja odgovora ili na bilo koji drugi način prikrivati pravu prirodu ovih sadržaja.*
- (7) Nagradna pitanja ili zadaci u ovakvim programima neće biti takvi da je nemoguće ili krajnje nerealno očekivati da ciljana publika na njih može odgovoriti.*
- (8) U audiovizuelnim i radijskim programima koji uključuju glasanje publike, učešće u anketama i sl., svaki će se put kod objave rezultata objaviti i ukupan broj pristiglih glasova.*

Svrha ovog člana je da se spriječi obmane i nanošenje štete gledaocima/slušaoocima. Prije svega, publika koja učestvuje u programu može biti direktno finansijski oštećena ukoliko se ne obezbijedi poštivanje odredbi ovog člana. Drugo, bez obzira na finansijske implikacije, potrebno je spriječiti zloupotrebu povjerenja koju publika ima u medijske usluge. Naglašava se, također, da je pružalac medijske usluge u potpunosti odgovoran za sve sadržaje koje pruža, pa tako i za sadržaje poput kvizova, takmičenja i sl. koje ne producira sam, te je prije emitovanja takvog sadržaja u obavezi pobrinuti se da je obezbijeđeno poštivanje svih primjenjivih odredbi. Konačno, pružaoci su dužni uzeti u obzir i vlastite tehničke kapacitete, na primjer, prilikom realizacije televotinga ili poziva u programima uživo, jer tehnički nedostaci ne mogu biti opravdanje za nepoštivanje Kodeksa.

Član 16., između ostalog, propisuje da će se publici za ostvarivanje učešća u programima u kojima se pruža mogućnost ostvarivanja novčanih dobitaka, nagrada ili usluga kroz takmičenja ili neke druge oblike učešća putem usluge dodatne vrijednosti, naplatiti isključivo cijena jednog poziva. To znači da je, bez obzira na trajanje poziva, da li je gledalac/slušalac stavljen na čekanje prije uključanja u program, da li će gledalac/slušalac koji je na čekanju biti uopće uključen u program itd., dozvoljeno naplatiti samo cijenu tog poziva. Isti princip (naplata po cijeni poziva, a ne po njegovom trajanju) se primjenjuje i u programima u kojima se gledaocima/slušaoocima ne nudi mogućnost direktnog učešća u programu, već neki drugi oblici učešća putem pozivanja istaknutog broja na ekranu. Ovakvi programi podrazumijevaju, ali nisu ograničeni, na programe poput kvizova, pitalica, takmičenja i sl. Praksa koja je ranije uočena kod emitovanja ovakvih sadržaja je uključivala naplatu poziva po trajanju, pa je to skupa sa zabranjenim oblicima obuhvaćenim stavom (2) ovog člana (netačnostima, dvosmislenostima, pretjerivanjima, nerealnim produžavanjima ili odgađanjima pružanja odgovora) rezultiralo velikim finansijskim troškovima za gledatelje koji su željeli učestvovati u igri.

Naplata cijene poziva po minuti, što je suprotno navedenoj odredbi, utvrđena je u slučaju emitovanja programa od strane TV BN i Radio BN. U oba slučaja je ispunjena forma na način da su, u toku trajanja kviza, prema podacima objavljenim na ekranu (u slučaju TV programa),

te uputstvima voditelja (u slučaju radioprograma), istaknuti brojevi za učešće u programu uz naznačenu cijenu po pozivu. Međutim, dokumentacija telekom operatera u BiH dostavljena Agenciji je potvrdila da se pozivi na brojeve navedene u kvizu naplaćuju po minuti, te da se u konkretnom slučaju radi o formalnom ispunjavanju relevantne odredbe Kodeksa, čime je izbjegnuta njena suštinska primjena zbog koje je predmetna odredba i ugrađena u Kodeks. Ovakvim postupanjem ne samo da se izigrala svrha same odredbe člana 16. Kodeksa, nego su gledaoci netačnim informacijama dovedeni u zabludu o stvarnoj prirodi naplate, što je protivno odredbi člana 7. Kodeksa. Premda je navedeni propust, prema tvrdnjama stanice, nastao ugovornim odnosom oglašivača i telekom operatera u koji, kako stanica dalje navodi, ne može imati uvida budući da ni zakon kao trećem licu, kako se dalje u odgovoru navodi, ne pruža mogućnost uvida u način naplate, treba istaći da, prema važećim pravilima Agencije, korisnik dozvole je u potpunosti odgovoran za programske sadržaje koje pruža, bez obzira na njihovo porijeklo, u skladu s pravilima Agencije zbog čega se za navedeni propust tereti stanica, a ne oglašivač. Stanica, kao jedna od ugovornih strana u pogledu zakupa medijskog prostora ima mogućnost i zakonsko uporište da vrši provjeru poštivanja ugovornih odredbi, te da je mogla doći do potrebnih informacija na isti način na koji je i Agencija došla do informacija o stvarnoj naplati poziva, posebno zbog činjenice da nepoštivanjem ugovornog odnosa između oglašivača i nosioca dozvole štetu trpe krajnji korisnici, u ovom slučaju slušaoci koji su učestvovali u kviz programu, a što je dovelo do kršenja člana 16. (2) Učešće publike u audiovizuelnim i radijskim programima i člana 7. (1) Lažan ili zavaravajući materijal Kodeksa. Ovakvo postupanje pored toga što ide na štetu učesnika u programima, urušava i dignitet medija koji usluge pruža na ovakav način. U slučaju utvrđenog kršenja navedenih odredbi od strane TV BN, izrečena je novčana kazna u iznosu od 3000 KM, dok je Radiju BN izrečeno pismeno upozorenje.

d. Član 17 (Zaštita privatnosti)

Tekst člana glasi:

- (1) *Svako narušavanje privatnosti će biti opravdano dokazivim javnim interesom, a naročito kada se radi o maloljetnicima i licima koja ne obavljaju javne funkcije i inače nisu eksponirana u javnosti. Objavljivanje činjenica iz privatnog života pojedinca, bez njegovog znanja i saglasnosti moguće je samo u slučaju javnog interesa.*
- (2) *Informacije kojima se otkriva lokacija privatnog posjeda lica ili njegove porodice neće biti objavljene bez dozvole tog lica ili njegove porodice, izuzev u slučaju javnog interesa.*
- (3) *Kod prikazivanja scena nasilja, posljedica nasilja ili prirodnih katastrofa, nastojat će se napraviti ravnoteža između informisanja javnosti i pokazivanja saosjećanja i rizika od senzacionalizma koji bi izazvao bol ili mogućnost neopravdanog narušavanja privatnosti.*
- (4) *Ukoliko se u informativnim sadržajima izvještava o nesrećama ili porodičnim tragedijama, poštivat će se pravo na privatnost žrtava i drugih lica koja su pogođena tim*

događajima. Ovo se odnosi na sadržaje u kojima se direktno izvještava o događaju, kao i sadržaje u kojima se ovaj događaj naknadno spominje.

(5) Osobe u stanju boli ili šoka neće biti izložene pritisku da daju intervju ili učestvuju u sadržajima pružaoca medijske usluge.

(6) Identitet i lični podaci maloljetnika, te pojedinosti iz privatnog života i porodičnih odnosa neće se objavljivati u slučajevima u kojima bi objavljivanje ovih informacija dovelo do ugrožavanja dobrobiti i dostojanstva maloljetnika.

(7) Maloljetnici i ranjiva lica koja nisu u stanju starati se sami o sebi neće biti ispitivani bez pisanog odobrenja roditelja, staratelja ili drugog lica koje ima zakonsku odgovornost za njih. U sadržajima u kojima se ukazuje na njihov težak položaj, a čiji je prvenstveni cilj animiranje javnosti u svrhu osiguranja pomoći, bit će jasno naznačen način na koji se pomoć može uputiti. Njihov identitet i lični podaci neće biti otkriveni u slučajevima kada postoji opravdana sumnja da bi objavljivanje ovih informacija moglo dovesti do ugrožavanja njihove dobrobiti i dostojanstva.

(8) Snimci telefonskih razgovora pružaoca medijske usluge sa pojedincima će se u audiovizuelnim i radijskim programima objavljivati uz prethodno odobrenje sagovornika, koji će biti upoznat s razlozima poziva i obaviješten da se razgovor snima, izuzev u slučaju javnog interesa.

(9) Za prikazivanje snimaka slučajnih prolaznika, odnosno anonimnih lica, a iz kojih se jasno vidi da su slučajno snimljeni, nije potrebna saglasnost tih lica.

(10) Ukoliko se na javnim mjestima snimaju i kontaktiraju slučajni prolaznici u uličnim anketama, „skrivenim kamerama“ i slično, bit će prikazani snimci samo onih lica koja su dala svoju saglasnost.

Na osnovu više zaprimljenih prigovora, Agencija je po službenoj dužnosti pokrenula slučaj protiv JP Televizija Kantona Sarajevo – TV SA zbog emitovanja informativne emisije BH Dnevnik od 18.7.2018. godine u kojem je gost bio gospodin Haris Zahiragić, član Upravnog odbora UNSA i bivši predsjednik Studentskog parlamenta. Između ostalog, jedna od tema bila je i novi nacrt Kodeksa ponašanja i odijevanja na Univerzitetu u Sarajevu. S tim u vezi, prikazani su kadrovi sa Javne rasprave koja je održana u prostorijama Fakulteta političkih nauka u Sarajevu, pri čemu su učesnici iste prikazani u naglašenim krupnim planovima sa grafički zaokruženim dijelovima tijela i odjeće, dok voditeljica komentariše njihov izgled na sljedeći način:

- U ovom kadru upravo vidimo studenticu sa prozirnom odjećom gdje je vidljiv veš. (kamera zumira žensku osobu s leđa pri čemu je grafički označen crvenim krugom njen kompletan gornji dio leđa i majica te je lijevo iznad ispisano „prozirna odjeća – vidljiv veš“. Zatim kamera

prikazuje frontalno istu žensku osobu, gdje je ponovo gornji dio tijela oivičen crvenim krugom te je pored ispisano: „*odjeća bez rukava – dekolte*“.

- *Također, studentica bez rukava, dekolte je vidljiv. Na ovom kadru studentica također bez rukava sa golim ramenima.* (Kamera krupno zumira lice ženske osobe te je ispisano pored lica „*odjeća bez rukava*“)

- *Na ovom kadru student koristi žvakaću gumu.* (Kamera prikazuje dio učionice i veći broj studenata, ali je crvenim krugom zaokruženo lice muške osobe u prvom redu, te iznad ispisano: „*žvakaća guma*“)

- *Ovdje je vrlo evidentno korištenje telefona.* (Kamera prikazuje drugi dio učionice te je zaokružen muškarac i ispisano je „*korištenje telefona*“)

- *Na ovom kadru također, korištenje žvakaće gume.* (ponovo se zumira muška osoba u krupnom planu uz crveni krug i natpis „*žvakaća guma*“)

- *I u ovom kadru vrlo evidentno poderana odjeća studentice.* (Kamera u krupnom planu prikazuje žensku osobu od stopala prema licu te je sa lijeve strane istaknut natpis „*poderana odjeća*“).

U konkretnom slučaju stanica se nije zadržala na informisanju javnosti o održanoj javnoj raspravi u vezi sa nacrtom novog Kodeksa o odijevanju i ponašanju, nego je TV SA za potrebe emisije iskoristila učesnike te rasprave kao ilustraciju i primjer neprikladnog oblačenja i ponašanja, zbog čega je zaključeno da je ovim narušeno njihovo dostojanstvo, čime je došlo do kršenja člana 3. (Osnovni principi) stav (1) Kodeksa. Nadalje, stanica je obilježila osobe koje su bile prisutne na javnoj raspravi, opravdavajući da su znali da se snimaju i da su javno vidjeli kamere, ali bez znanja tih osoba da će biti iskorišteni u svrhu prikazivanja neprikladnog oblačenja i ponašanja. Sigurno je da osobe koje su u konkretnom slučaju u predmetnom prilogu iskorištene za prikaz neprikladnog oblačenja i ponašanja, ne bi pristale da budu snimljene u ove svrhe, te je jasno da su smatrali da ih kamera snima isključivo za potrebe izvještavanja o javnoj raspravi kojoj su prisustvovali.

Kod pitanja od javnog interesa, a koja ulaze u domen privatnosti, vrlo je bitno da pružaoci medijskih usluga postupaju u skladu sa profesionalnim standardima, jer je moć medija ogromna, stoga ju je vrlo važno ne zloupotrebjavati, već koristiti na način da se zadovolji javni interes. Postojanje javnog interesa se utvrđuje u svakom pojedinačnom slučaju, na osnovu konteksta i svih činjenica koje su relevantne za taj slučaj, te uzimajući u obzir sljedeće elemente: prevashodni javni interes, istinitost ili opravdani razlog da se povjeruje u istinitost, te dokaz da je pružalac medijskih usluga postupao u dobroj vjeri. Javni interes ne smije biti alibi za snimanje ili intervjuisanje osobe u situacijama koje narušavaju njegovo/njeno dostojanstvo i privatnost, što TV SA u konkretnom slučaju nije ispoštovala. Kada je narušavanje privatnosti neizbježno, kao što je slučaj prilikom izvještavanja o pitanjima od javnog interesa, treba se ograničiti na izvještavanje o onim detaljima koji su od suštinskog značaja za informativnu vrijednost događaja, odnosno u konkretnom slučaju izvještavati o nacrtu samog Kodeksa o oblačenju, a ne koristiti snimke za obilježavanje i označavanje osoba prisutnih na javnoj raspravi, čime se narušava njihova privatnosti i dostojanstvo istih, te se izlazi iz okvira legitimnog javnog interesa. Nadalje, prilikom procjene opravdanosti zadiranja u privatnost potrebno je uzeti u obzir mjesto na kojem je nastao sporni snimak kojim se narušava privatnost. Ako se radi o javnom prostoru, očekivanja o zaštiti privatnosti su naravno manja, ali procjenu je potrebno napraviti i u zavisnosti od ostalih okolnosti. Objavljivanje ovakvih snimaka ukazuje na očit nedostatak profesionalne odgovornosti i zanemarivanje osnovnih etičkih postulata novinarske struke, što u konačnici za rezultat ima potpuno nepoštivanje privatnosti i dostojanstva, a koje nikako ne može biti opravdano dokazivim javnim interesom i čime su prekršene odredbe člana

17. (Zaštita privatnosti), st. (1) i (10) Kodeksa. Na osnovu utvrđenog kršenja navedenih članova Agencija je TV SA izrekla novčanu kaznu u iznosu od 7000 KM.

Zaštita maloljetnika (članovi 22., 24. i 25.)

Tekst članova glasi:

Član 22. (Obaveza zaštite maloljetnika i kategorizacije sadržaja)

(1) Pružalac medijske usluge će osigurati zaštitu maloljetnika od potencijalno neprimjerenih i štetnih sadržaja.

(2) Pružalac medijske usluge je odgovoran za kategorizaciju svih sadržaja koje pruža.

(3) Pružalac medijske usluge, pri kategorizaciji sadržaja, treba obratiti pažnju na moguće etičke i druge društvene posljedice prikazivanja tih sadržaja, pri čemu posebno treba uzeti u obzir sljedeće:

a) da li su nasilje, posljedice nasilja ili ponašanje koje se može lako imitirati i koje može biti štetno za zdravlje i sigurnost ljudi pozitivno vrednovani, odnosno prikazani kao društveno prihvatljivi ili sugerirani kao način rješavanja konflikata/problema;

b) da li su maloljetnici prikazani kao objekti/žrtve nasilja;

c) stepen realističnosti prikaza scena nasilja, posljedica nasilja ili ponašanja koje se može lako imitirati i koje može biti štetno za zdravlje i sigurnost ljudi;

d) učestalost, slikovitost i detaljan prikaz scena nasilja, seksualnih aktivnosti, neprimjerenog jezika, sugestivnih oblika ponašanja koje se može lako imitirati i koje može biti štetno za zdravlje i sigurnost ljudi;

e) da li se radi o prikazu ponašanja uvredljivog za ljudsko dostojanstvo;

f) učestalost i intenzitet i trajanje krupnih kadrova i/ili detaljnih verbalnih, grafičkih i/ili tekstualnih opisa brutalnosti i vulgarnosti;

g) prateće estetske efekte (muzika, maske, šminka, itd.) koji mogu djelovati uznemiravajuće ili stvarati strah kod publike;

h) kontekst i/ili programski žanr u kojem se sadržaji prikazuju.

Član 24. (Sadržaji za koje je vjerovatno da bi mogli ugroziti fizički, psihički ili moralni razvoj maloljetnika)

Pružalac medijske usluge će osigurati zaštitu maloljetnika od sadržaja za koje je vjerovatno da bi mogli ugroziti njihov fizički, psihički ili moralni razvoj, bilo tehničkom zaštitom ili odgovarajućim rasporedom i označavanjem sadržaja. Ovi sadržaji uključuju, ali se ne ograničavaju na scene grubog nasilja, seksa, vulgarne izraze i prizore ili scene zloupotrebe

alkohola i opojnih droga. Ova obaveza se ne odnosi na informativno-političke i programe o tekućim događajima, na koje se primjenjuje član 9. ovog kodeksa.

Zabranjeno je prikazivanje pornografskog sadržaja bez tehničke zaštite. Pored toga, u medijskim uslugama na zahtjev, pornografski sadržaj će biti izdvojen od ostalih sadržaja kao poseban dio kataloga.

Član 25. (Raspored i označavanje sadržaja u svrhu zaštite maloljetnika)

Sadržaji za koje je vjerovatno da bi mogli ugroziti fizički, psihički ili moralni razvoj maloljetnika, koji se prikazuju bez tehničke zaštite, bit će označeni odgovarajućom grafičkom oznakom koja će biti jasno istaknuta na ekranu tokom cijelog njihovog trajanja.

Grafičke oznake se odnose na sljedeće kategorije sadržaja i primjenjuju se kako slijedi:

a) Kategorija 12+: sadržaji koji nisu namijenjeni maloljetnicima ispod 12 godina će se prikazivati između 20:00 i 06:00 sati, uključujući ali ne ograničavajući se na:

sadržaje u kojima se povremeno prikazuju scene nasilja i posljedice tog nasilja, bez prikazivanja detaljnih scena istog, a koje imaju jako uredničko/umjetničko opravdanje;

sadržaje u kojima se prikazuje prirodna nagost bez seksualnog konteksta, te scene seksualne aktivnosti koje su kratke i prikazane na diskretan način;

sadržaje u kojima su povremeno zastupljene blage psovke koje su opravdane kontekstom.

Kategorija 16+: sadržaji koji nisu namijenjeni maloljetnicima ispod 16 godina će se prikazivati između 22:00 i 06:00 sati, uključujući ali ne ograničavajući se na:

sadržaje u kojima se povremeno prikazuju scene umjerenog nasilja i posljedice tog nasilja, uključujući i detaljno prikazivanje povreda, ozbiljnih rana i krvi, posebno ukoliko je takvo nasilje predstavljeno kao prihvatljivo i ukoliko se može lako imitirati;

sadržaje u kojima se prikazuju nagost i seksualnost, bez eksplicitnog prikazivanja spolnih organa i seksualnog odnosa, a koji su opravdani kontekstom i čija primarna namjena nije podizanje seksualnog uzbuđenja ili stimulacija publike;

umjerenu upotrebu neprimjerenog jezika sa šalama i izrazima čija je namjera provociranje i uznemiravanje, te umjereno korištenje vulgarnih izraza i psovki.

Kategorija 18+: sadržaji koji nisu namijenjeni maloljetnicima ispod 18 godina će se prikazivati između 24:00 i 06:00 sati, uključujući ali ne ograničavajući se na:

prikaze teškog nasilja i teških i zastrašujućih posljedica nasilja i eksplicitan prikaz scena seksualnog nasilja;

detaljne prikaze seksualnih aktivnosti u sadržajima čija primarna namjera nije podizanje seksualnog uzbuđenja ili stimulacija publike;

sadržaje čija je primarna namjera podizanje seksualnog uzbuđenja ili stimulacija publike, a koji prikazuju nagost u zavodljivim, provokativnim seksualnim položajima bez eksplicitnog prikazivanja spolnih organa tokom seksualnog odnosa;

sadržaje u kojima se često upotrebljavaju najgrublje psovke i vulgarni izrazi.

Sadržaji koji ne sadrže elemente koji bi mogli narušiti fizički, psihički ili moralni razvoj maloljetnika mogu se prikazivati bez vremenskog ograničenja i ne označavaju se grafičkim oznakama.

(4) Sadržaji iz stava (2) ovog člana se u medijskim uslugama na zahtjev mogu prikazivati bez vremenskog ograničenja, uz obavezu postavljanja grafičkih oznaka u katalogu ponuđenih sadržaja. Iznimka su sadržaji koji spadaju u kategoriju 18+, koji mogu biti prikazivani bez

vremenskog ograničenja samo ukoliko postoji tehnička zaštita. U suprotnom, ovi sadržaji će biti prikazivani između 24:00 i 06:00 sati.

(5) Najave sadržaja iz stava (2) ovog člana neće uključivati opise i scene za koje je vjerovatno da bi mogli ugroziti fizički, psihički ili moralni razvoj maloljetnika. Najave ovih sadržaja će sadržavati grafičku oznaku koja određuje kategoriju u koju takav sadržaj spada.

(6) Ovaj član se odnosi i na sadržaje pružaoca medijske usluge radija, s tim što se označavanje sadržaja u skladu s navedenom kategorizacijom vrši pomoću odgovarajućeg zvučnog upozorenja na početku i nakon svake pauze u takvom sadržaju.

Kodeks o AVM dijeli sadržaje koji mogu imati uticaj na fizički, psihički ili moralni razvoj maloljetnika u dvije kategorije. Prvu kategoriju predstavljaju sadržaji koji bi mogli ozbiljno narušiti fizički, psihički ili moralni razvoj maloljetnika i čije je emitovanje zabranjeno. Drugu kategoriju sadržaja čine oni sadržaji koji predstavljaju manji nivo opasnosti za narušavanje dobrobiti maloljetnika, odnosno oni sadržaji za koje je vjerovatno da bi mogli ugroziti fizički, psihički ili moralni razvoj maloljetnika, te čije emitovanje nije zabranjeno, ali je podložno ograničenjima. U tom slučaju je zaštitu potrebno obezbijediti putem pregleda sadržaja prije njihovog emitovanja, kategorizacijom, te označavanjem i vremenskim ograničenjima emitovanja, primjenom mjera tehničke zaštite u slučaju kada je to potrebno, kao i emitovanjem upozorenja prije emitovanja uznemirujućih sadržaja u informativnim i drugim programima. Korištenje grafičkih oznaka je određeno tako da iste moraju biti označene na ekranu jasno istaknutom grafičkom oznakom 12+, 16+ ili 18+ tokom cijelog trajanja. Pravilna klasifikacija sadržaja ne oslobađa pružaoca medijskih usluga od obaveze da taj sadržaj emituje u prikladnom vremenskom periodu. Dakle, programski sadržaj koji nije primjeren za uzrast do 16 godina nije dovoljno samo označiti oznakom 16+, već ga je potrebno emitovati iza 22:00 sata.

Pružaoци medijskih usluga imaju isključivu odgovornost za klasifikaciju sadržaja. S obzirom na to da u Bosni i Hercegovini ne postoji niti jedno strukovno tijelo koje daje stručne preporuke za klasifikaciju ili klasificira sadržaje u pogledu njihove podobnosti za maloljetnike, pružaoци medijskih usluga su dužni prije emitovanja sami pogledati sve sadržaje i klasificirati ih na odgovarajući način u skladu s odredbama Kodeksa o AVM. Kako bi pomogla pružaoцима medijskih usluga da dodatno shvate moguću uticaj sadržaja u kojima se prikazuju scene nasilja i posljedica nasilja na djecu i maloljetnike, Agencija je izradila dva dokumenta koja se bave uticajem televizije na djecu i maloljetnike – stručni elaborat na temu „Uticaj televizije na djecu i maloljetnike” i „Smjernice za klasifikaciju televizijskih sadržaja“. Ovi dokumenti nude detaljan uvid u način na koji maloljetnici doživljavaju televizijske sadržaje u različitim fazama razvoja, te ukazuju na djelovanje koje ovakvi sadržaji mogu imati na njihov razvoj. Agencija je izradila i smjernice za primjenu svakog člana Kodeksa o audiovizuelnim medijskim uslugama i medijskim uslugama radija, kao i Kodeksa o komercijalnim komunikacijama. Svi navedeni dokumenti su dostupni putem službene web stranice Agencije, www.rak.ba.

U toku 2019. godine, Agencija je procesuirala jedan slučaj kršenja odredbi u vezi sa zaštitom maloljetnika, odnosno obavezom kategorizacije i označavanja sadržaja koji mogu ugroziti fizički, psihički ili moralni razvoj maloljetnika. Naime, Federalna televizija je u periodu od 14:20 do 16:04 sati emitovala film koji je sadržavao prikaze opojnih droga u krupnom kadru, scene umjerenog nasilja i posljedica tog nasilja (prijetnja nožem, tuča, fizički obračun), scene striptiza, te prikaze genitalija u krupnom planu van seksualnog konteksta. Pored svega naprijed navedenog, uočena je i upotreba neprimjerenog jezika, vulgarnih izraza, psovki i brojnih seksualnih konotacija. Tokom trajanja filma nije bila istaknuta nikakva grafička oznaka. S obzirom na to da je emitovala film koji po svom sadržaju potpada pod obavezu odgovarajuće

klasifikacije u popodnevnom terminu od 14:20 sati, kada je vjerovatno da djeca i maloljetnici prate sadržaj na televiziji, utvrđeno je da je Federalna televizija prekršila članove 22., 24. i 25. Kodeksa, na osnovu čega je ovom korisniku dozvole Agencija izrekla novčanu kaznu u iznosu od 2000 KM.

2.2 KRŠENJA KODEKSA O KOMERCIJALNIM KOMUNIKACIJAMA

U 2019. godini Agencija je izrekla ukupno 1 izvršnu mjeru usmenog upozorenja po osnovu utvrđenog kršenja primjenjivih odredbi Kodeksa o komercijalnim komunikacijama (Kodeks o KK), kako slijedi:

PREKRŠILAC	IZVRŠNA MJERA	ODREDBA
Federalna televizija	Usmeno upozorenje	Član 5. <i>Komercijalne komunikacije određenih proizvoda i usluga</i> , st. (4) i član 8. <i>Raspored televizijskog oglašavanja i teletrgovine</i> stav (6)

Pravila u vezi s komercijalnim komunikacijama su bitna s aspekta zaštite potrošača. Cilj primjene pravila je postizanje ravnoteže između tržišne utakmice i zaštite potrošača. Pored toga što pravila Agencije postavljaju osnovna načela u vezi s uključivanjem reklamnih sadržaja u programe korisnika dozvole, odredbe daju niz mogućnosti korisnicima dozvola da ih inkorporiraju u programske sadržaje. Kodeks o komercijalnim komunikacijama stanicama daje mogućnost raznih tipova komercijalnih komunikacija, koje uključuju reklamne blokove, oglašavanje na dijelu ekrana, telepromociju, teletrgovinu, sponzorstvo, plasman proizvoda i virtuelno oglašavanje. Kao što je već naglašeno, postoji mnogo načina da se izvrši promocija određenog proizvoda ili usluge na način koji je u skladu s Kodeksom o komercijalnim komunikacijama, pri čemu se za promociju jednog proizvoda ili usluge mogu koristiti različiti vidovi komercijalnih komunikacija, čak i unutar istog programa.

U 2019. godini. zabilježeno je jedno kršenje odredbi Kodeksa o komercijalnim komunikacijama i to članova 5. i 8. Kodeksa, koji glase:

Član 5.

(Komercijalne komunikacije određenih proizvoda i usluga)

- (1) *Zabranjen je svaki oblik komercijalnih komunikacija koje se odnose na cigarete i druge duhanske proizvode, oružje, streljiva i pirotehnička sredstva, te opojne droge.*
- (2) *Komercijalne komunikacije koje se odnose na alkoholna pića svih vrsta neće:*
  - a) *biti posebno usmjerene na maloljetnike, a osobe koje se u ovim komercijalnim komunikacijama dovode u vezu s konzumiranjem alkoholnih pića neće biti niti će izgledati kao maloljetnici;*
  - b) *povezivati konzumiranje alkohola s poboljšanjem fizičkih sposobnosti ili upravljanjem motornim vozilom;*
  - c) *tvrditi da alkohol ima ljekovita svojstva, da je stimulans, sedativ ili sredstvo za rješavanje ličnih problema;*
  - d) *ohrabrivati neumjerenu konzumaciju alkohola ili prikazivati apstinenciju ili umjerenost u negativnom svjetlu;*

- e) *isticati visok sadržaj alkohola kao pozitivno svojstvo alkoholnog pića;*
  - f) *stvarati dojam da konzumacija alkohola doprinosi društvenom ili seksualnom uspjehu.*
- (3) *Nisu dopuštene komercijalne komunikacije za lijekove, medicinska sredstva i medicinske tretmane koji su dostupni isključivo na ljekarski recept ili uputnicu.*
  - (4) *Komercijalne komunikacije za sve druge lijekove, medicinska sredstva, medicinske tretmane i dodatke prehrani moraju biti jasno prepoznatljive kao takve, moraju biti poštene, istinite i podložne provjeri, te biti u skladu sa pravilima o zaštiti pojedinaca od štetnih posljedica.*
  - (5) *Komercijalne komunikacije za zdravstvene ustanove, odnosno privatne prakse, uključujući i one koje pružaju usluge alternativne medicine sadržavat će isključivo naziv zdravstvene ustanove, odnosno naziv privatne prakse, sjedište, djelatnosti koje su utvrđene rješenjem o ispunjavanju uslova za obavljanje zdravstvene djelatnosti, kao i radno vrijeme i kontakt podatke.*
  - (6) *Teletrgovina za lijekove, medicinska sredstva i medicinske tretmane nije dozvoljena.*

Član 8. **(Raspored televizijskog oglašavanja i teletrgovine)**

- (1) *Televizijsko oglašavanje i teletrgovina će biti prepoznatljivi kao takvi i razlikovati se od uredničkog sadržaja. Televizijsko oglašavanje i teletrgovina će se jasno odvojiti od drugih dijelova programa putem optičkih i/ili akustičkih i/ili prostornih sredstava.*
- (2) *Televizijsko oglašavanje i teletrgovina emitovat će se u blokovima, osim u slučajevima predviđenim ovim kodeksom. Televizijsko oglašavanje ili teletrgovina će se emitovati između programa ili unutar programa tako da integritet programa i prava nosilaca vlasničkih prava ne budu narušeni, uzimajući u obzir prirodne pauze u programu, te trajanje i prirodu programa.*
- (3) *Pojedinačni spotovi za televizijsko oglašavanje i spotovi za teletrgovinu su iznimka. Izuzetak iz ove odredbe predstavljaju pojedinačni spotovi za televizijsko oglašavanje i spotovi za teletrgovinu za vrijeme prijenosa sportskih događaja i drugih događaja uživo.*
- (4) *Prikazivanje filmova snimljenih za televiziju (isključujući serije, serijale i dokumentarne programe) i kinematografskih djela može se prekidati televizijskim oglašavanjem i/ili teletrgovinom jednom za svaki cjelokupni blok u trajanju od 30 minuta.*
- (5) *Programi vijesti i programi za djecu, ako traju 30 minuta ili manje, neće se prekidati televizijskim oglašavanjem i/ili teletrgovinom. Ukoliko je njihovo trajanje duže od 30 minuta, primjenjivat će se odredbe iz stava (4) ovog člana. Televizijsko oglašavanje i teletrgovina neće se emitovati tokom prijenosa vjerskih službi.*
- (6) *Oglašavanje alkoholnih pića, piva, lijekova, medicinskih tretmana, pomagala i sredstava, uključujući i dodatke prehrani, medicinske ustanove, sredstva za regulisanje tjelesne težine, sredstva za paljenje, zapaljive materije i druga opasna sredstva, vjerske*

poruke i igre na sreću neće se emitovati 15 minuta prije, tokom i 15 minuta nakon dječijeg programa.

U predmetnom slučaju utvrđeno je da je javni servis (FTV) nekoliko dana u kontinuitetu emitovao oglasnu poruku za dodatak prehrani (Lizzy-Dietpharm), između dva animirana programa, odnosno unutar dječijeg programa.

Član 5. propisuje mogućnost i načine emitovanja komercijalnih komunikacija koji se odnose na određene proizvode i usluge. Odredba, između ostalog, propisuje zabranu komercijalnih komunikacija za lijekove, medicinska sredstva i medicinske tretmane koji su dostupni isključivo na ljekarski recept ili uputnicu, odnosno uslove pod kojima su komercijalne komunikacije za sve druge lijekove, medicinska sredstva, medicinske tretmane i dodatke prehrani dozvoljene.

Kako se utvrđuje da li se određeni proizvod može smatrati lijekom, medicinskim sredstvom ili dijetetskim proizvodom?

Za lijekove i medicinska sredstva koja se proizvode i upotrebljavaju u Bosni i Hercegovini nadležna je Agencija za lijekove i medicinska sredstva BiH. Ova agencija, između ostalog, izdaje dozvole za stavljanje u promet lijeka, vodi godišnji registar lijekova koji su dozvoljeni za promet u BiH, te vodi registar medicinskih sredstava za teritoriju BiH. Agencija za lijekove i medicinska sredstva BiH također izdaje saglasnosti za oglašavanje registrovanih lijekova i medicinskih sredstava. Spisak lijekova koji imaju dozvolu za stavljanje u promet u BiH, kao i registar medicinskih sredstava nalaze se na web stranici Agencije za lijekove i medicinska sredstva BiH: www.almbih.gov.ba. Detaljnija pravila u pogledu oglašavanja lijekova i medicinskih sredstava sadržana su u Zakonu o lijekovima BiH i Pravilniku o načinu oglašavanja lijekova i medicinskih sredstava, za čije sprovođenje Regulatorna agencija za komunikacije nije nadležna.

Ukoliko određeni proizvod, npr. čaj, biljni ili vitaminski preparat nije registrovan kao lijek, na ove proizvode se ne primjenjuju navedene odredbe. U tom slučaju se takav proizvod smatra hranom, odnosno dijetetskim proizvodom za koje nije nadležna Agencija za lijekove i medicinska sredstva BiH, već Agencija za sigurnost hrane BiH koja daje saglasnosti za stavljanje na tržište hrane, u koju spadaju i dijetetski proizvodi. Još uvijek ne postoji poseban pravilnik o oglašavanju dijetetskih proizvoda, niti se izdaju posebna odobrenja za oglašavanje ovih proizvoda.

Pružaoocu medijskih usluga koji dobije narudžbu za emitovanje oglasa za proizvod za koji nije siguran u koju kategoriju spada, preporučuje se da kontaktira Agenciju za lijekove i medicinska sredstva BiH ili na njihovoj web stranici potraži relevantan spisak.

U slučaju Federalne televizije koja je emitovala oglasnu poruku za Lizzy-Dietpharm unutar dječijeg programa, analizom je ustanovljeno da se radi o proizvodu deklarisanom kao dijetetski proizvod, odnosno dodatak prehrani. Za oglašavanje dodataka prehrani, a u cilju zaštite potrošača od eventualno štetnih posljedica u slučaju konzumacije ovih proizvoda član 5. precizira da takvi oglasi moraju jasno ukazivati da se radi o specifičnoj vrsti proizvoda, u ovom slučaju dodatku prehrani, te biti u skladu sa pravilima o zaštiti pojedinaca od štetnih posljedica. U konkretnom slučaju u svim navedenim oglasnim porukama izostala je ova informacija zbog čega je konstatovano kršenje člana 5. stav (4) Kodeksa.

Nadalje, primjenjive odredbe Kodeksa koje se tiču rasporeda televizijskog oglašavanja i teletrgovine, propisuju da u toku, kao ni 15 minuta prije i poslije dječijih programa, nije dozvoljeno emitovati oglašavanje alkoholnih pića, piva, lijekova, medicinskih tretmana, pomagala i sredstava, uključujući dodatke prehrani, medicinske ustanove, sredstva za regulisanje tjelesne težine, sredstva za paljenje, zapaljive materije i druga opasna sredstva, kao ni vjerske poruke i igre na sreću.

Naime, radi se o porukama koje nisu namijenjene maloljetnicima, bilo iz razloga što reklamiraju proizvode koji se svakako ne smiju prodavati maloljetnicima ili što je njihova konzumacija, odnosno upotreba, štetna za maloljetnike, te je zbog toga potrebno izbjeći izlaganje maloljetnika ovim porukama. Zbog toga je zabrana proširena na period od 15 minuta prije i poslije samog programa, s obzirom na to da postoji velika vjerovatnoća da će djeca u tom periodu biti ispred malih ekrana. Federalna televizija, je kako je analiza pokazala, oglasne poruke za dodatak prehrani emitovala između dva animirana programa, odnosno u toku dječijeg programa. U predmetnom slučaju nosilac dozvole je prihvatio odgovornost uz uvjerenje da će poduzeti dodatne mjere pažnje u cilju sprečavanja ponavljanja ovog ili sličnih kršenja, te je imajuću u vidu navedeno, izrečena mjera usmenog upozorenja.

2.3 KRŠENJA ZAKONA O KOMUNIKACIJAMA, PRAVILA O PRUŽANJU AUDIOVIZUELNIH MEDIJSKIH USLUGA I PRAVILA O PRUŽANJU MEDIJSKIH USLUGA RADIJA

U 2019. godini je izrečeno ukupno 20 izvršnih mjera, i to 6 usmenih upozorenja, 4 pismena upozorenja, 4 novčane kazna u ukupnom iznosu od 14.000,00 KM, 5 suspenzija dozvole, te 1 oduzimanja dozvole u vezi s kršenjima relevantnih odredbi gorenavedenih propisa, kako slijedi:

PREKRŠILAC	IZVRŠNA MJERA	ODREDBA
Radio Ključ	Pismeno upozorenje	Član 20. <i>Upućivanje informacija Agenciji i registar Agencije</i> , Pravila 76/2015 o pružanju medijskih usluga radija
Posavina TV	Pismeno upozorenje	Član 21. <i>Upućivanje informacija Agenciji i registar Agencije</i> Pravila 77/2015 o pružanju audiovizuelnih medijskih usluga
M ENTERTAINMENT – 4K PRODUCTION“ d.o.o. Kozarac, Prijedor	2.500,00 KM	Član 21. <i>Upućivanje informacija Agenciji i registar Agencije</i> , Pravila 77/2015 o pružanju medijskih usluga radija
NTV 101 Prijedor	4.000,00 KM	Član 13. <i>Programski uslovi</i> st. 5 i 9, član 21 <i>Upućivanje informacija Agenciji i registar Agencije</i> Pravila 77/2015 o pružanju audiovizuelnih medijskih usluga
Radio Otvorena mreža	2.500,00 KM	Član 20. <i>Upućivanje informacija Agenciji i registar Agencije</i> , Pravila 76/2015 o pružanju medijskih usluga radija
Radio Bosanska Krupa	Usmeno upozorenje	Član 16. stavovi 1) i 2) Pravila 76/2015 o pružanju medijskih usluga radija
TV Bel Kanal	Pismeno upozorenje	Član 21 <i>Upućivanje informacija Agenciji i registar Agencije</i> Pravila 77/2015 o pružanju audiovizuelnih medijskih usluga
Radio Daš	Usmeno upozorenje	Član 16. stavovi 1) i 2) Pravila 76/2015 o pružanju medijskih usluga radija
Hard Rock Radio	Usmeno upozorenje	Član 16. stavovi 1) i 2) Pravila 76/2015 o pružanju medijskih usluga radija
Radio BN	Usmeno upozorenje	Član 16. stavovi 1) i 2) Pravila 76/2015 o pružanju medijskih usluga radija
Radio Daš	Pismeno upozorenje	Član 16. stavovi 1) i 2) Pravila 76/2015 o pružanju medijskih usluga radija

JP Radio televizija Velika Kladuša d.o.o. - Radio Velika Kladuša	Usmeno upozorenje	Član 16. stavovi 1) i 2) Pravila 76/2015 o pružanju medijskih usluga radija
D.o.o. za novinsko-izdavačko, grafičku djelatnost „DNEVNE NEZAVISNE NOVINE“ Banjaluka - NES RADIO	Usmeno upozorenje	Član 16. stavovi 1) i 2) Pravila 76/2015 o pružanju medijskih usluga radija
Televizija Istočno Sarajevo	Oduzimanje dozvole	Primjena člana 4. st. (2) i (3), član 27. stav 7) tačka b) Pravila 77/2015 o pružanju audiovizuelnih medijskih usluga
Telinea d.o.o. Bihać	5.000,00 KM	Član 3. stav 4 tač. a) i b) Zakona o komunikacijama
FACE Sarajevo	Suspenzija dozvole	Primjena člana 6. i 13. Pravila 89/18 o naknadama za dozvole, te ovlaštenjem propisanim čl. 37. i 46. Zakona o komunikacijama
Studio 078 Laktaši	Suspenzija dozvole	Primjena člana 6. i 13. Pravila 89/18 o naknadama za dozvole, čl. 17. Odluke o korištenju radiofrekventnog spektra u BiH, te tačke IV Instrukcije o naplati državnog doprinosa Ministarstva finansija i trezora, te ovlaštenjima propisanim čl. 37. i 46.
RTV Vikom	Suspenzija dozvole	Primjena člana 6. i 13. Pravila 89/18 o naknadama za dozvole, te tačke IV Instrukcije o naplati državnog doprinosa Ministarstva finansija i trezora, na osnovu ovlaštenjima propisanim čl. 37. i 46. Zakona o komunikacijama
Bobar Radio	Suspenzija dozvole	Primjena člana 6. i 13. Pravila 89/18 o naknadama za dozvole, čl. 17. Odluke o korištenju radiofrekventnog spektra u BiH, te tačke IV Instrukcije o naplati državnog doprinosa Ministarstva finansija i trezora, te ovlaštenjima propisanim čl. 37. i 46 Zakona o komunikacijama
Radio Kameleon	Suspenzija dozvole	Primjena člana 6. i 13. Pravila 89/18 o naknadama za dozvole te ovlaštenjima propisanim čl. 37. i 46 Zakona o komunikacijama

ZAKON O KOMUNIKACIJAMA

Kršenje Zakona o komunikacijama utvrđeno je u jednom slučaju u 2019. godini.

Agencija je jedini organ u Bosni i Hercegovini koji ima zakonsku nadležnost da izdaje dozvole, uključujući i dodjelu frekventnih resursa putem kojih se vrši emitovanje RTV signala. U nadležnost Agencije spada i planiranje, koordinacija i namjena frekventnih resursa, između ostalog i u cilju osiguranja emitovanja signala u skladu s međunarodnim standardima i propisima te sprečavanja smetnji, od kojih neke mogu imati i veoma ozbiljne posljedice – na primjer, smetnje u opsegu namijenjenom za avionavigaciju. Neovlašteno korištenje frekventnih resursa stoga se smatra posebno teškim kršenjem u kojem Agencija počinocu najprije izdaje privremenu mjeru kojom se nalaže obustava korištenja frekvencija u određenom roku, nakon čega se pokreće postupak utvrđivanja kršenja Zakona o komunikacijama i izdaje odgovarajuća mjera.

Zakonom o komunikacijama je između ostalog propisano:

Član 3. stav (3) tačka a) *“da je Agencija nadležna za regulisanje emitterskih mreža i usluga, uključujući izdavanje dozvola za bilo kakvo emitovanje na teritoriji BiH”;*

Član 32. stav (1) *“da korištenje radiofrekvencija podliježe odobrenju Agencije...”;*

Član 46. stav (2) *“da u slučaju da neka telekomunikaciona ili emitterska mreža radi bez dozvole ili pruža usluge bez dozvole, Agencija je ovlaštena da preduzima sve potrebne korake u cilju obustave takvog rada.”;*

Član 46. stav (3) tačka (c) *“da je Agencija ovlaštena da primjenjuje izvršne mjere srazmjerno prekršajima, uključujući konkretan zahtjev za preduzimanje određene radnje ili obustavu, koji se mora ispoštovati u okviru zadatog roka.”*

U toku 2019. godine u jednom slučaju je utvrđeno da pravno lice pruža usluge distribucije bez Dozvole za distribuciju audiovizuelnih medijskih usluga i medijskih usluga radija izdate od strane Agencije. Pravnom licu Telinea d.o.o. Bihać je oduzeta Dozvola za distribuciju audiovizuelnih medijskih usluga i medijskih usluga radija, te je istim naloženo da u roku od sedam dana od prijema rješenja prekine distribuciju audiovizuelnih medijskih usluga i medijskih usluga radija. S obzirom na to da Telinea d.o.o. Bihać nije ispoštovala nalog o prekidu distribucije, navedenim postupanjem je pričinila kršenje člana 46. stav (3) tačka c) Zakona o komunikacijama, zbog čega joj je izrečena novčana kazna u iznosu od 5.000 KM.

PRAVILA AGENCIJE

Uslovi dozvola, odnosno kriteriji za pružanje medijskih usluga, kao i prava i obaveze pružalaca medijskih usluga u Bosni i Hercegovini definisani su sljedećim podzakonskim aktima Agencije: Pravilom 77/2015 o pružanju audiovizuelnih medijskih usluga i Pravilom 76/2015 o pružanju medijskih usluga radija. Navedena pravila primjenjuju se na sve pružaoce medijskih usluga u nadležnosti BiH, uz izuzetak Javnih RTV servisa čiji su uslovi dozvole propisani Dozvolom Sistema koju također izdaje Agencija. Kršenja navedenih pravila tokom 2019. godine su se uglavnom odnosila na programske uslove dozvole i upućivanje informacija Agenciji.

Kršenje programskih uslova dozvole

Kada se govori o programskim uslovima dozvole, potrebno je napomenuti da sastavni dio same dozvole za emitovanje, kako televizijsko tako i radijsko, čini Aneks 1 koji sadržava programske segmente i strukturu programa korisnika dozvole. Iz Aneksa 1, dakle, vidljiva je programska

orijentacija korisnika dozvole, kao i procentualna zastupljenost sadržaja za koje je stanica dobila dozvolu za emitovanje. Programski segmenti i struktura su definisani na sljedeći način:

Programski segment označava karakteristične i prepoznatljive programske sadržaje iste vrste (npr. igrani, dječiji, zabavno-muzički, sportski, informativni itd.).

Programska struktura označava skup svih programskih segmenata jednog pružaoca audiovizuelne medijske usluge/medijske usluge radija, i sastoji se od vlastitog programa, reemitovanog programa i razmijenjenog programa.

Vlastiti program označava programske segmente koji se sastoje od vlastite produkcije, koprodukcije i kupljenih/nabavljenih programa.

Vlastita produkcija označava programske segmente koje je pružalac audiovizuelne medijske usluge/medijske usluge radija u potpunosti proizveo sam, uz pomoć svojih materijalnih i ljudskih resursa, ili programske segmente koji su proizvedeni isključivo za potrebe pružaoca audiovizuelne medijske usluge/medijske usluge radija od strane produkcijske kuće po narudžbi i na račun pružaoca audiovizuelne medijske usluge/medijske usluge radija, isključujući najave programa.

Koprodukcija označava programske segmente u čijoj je produkciji dijelom učestvovao pružalac audiovizuelne medijske usluge/medijske usluge radija sa svojim materijalnim i/ili ljudskim resursima.

Kupljeni/nabavljeni program označava programske segmente za koje pružalac audiovizuelne medijske usluge/medijske usluge radija ima osigurana prava na emitovanje.

Reemitovani program označava program koji jedan pružalac audiovizuelne medijske usluge/medijske usluge radija emituje, a drugi pružalac audiovizuelne medijske usluge/medijske usluge radija ga, u isto vrijeme, u potpunosti preuzima u svrhu emitovanja.

Razmijenjeni program označava dijelove programa kojeg razmjenjuju dva ili više pružalaca audiovizuelne medijske usluge/medijske usluge radija.

Navedene definicije je važno istaći jer su među korisnicima dozvola česti upravo slučajevi nepoznavanja i nerazumijevanja ovih pojmova, što rezultira kršenjem programskih uslova izdatih dozvola.

Obaveze korisnika dozvole u vezi s programskim uslovima dozvole propisane su Pravilom 77/2015 o pružanju audiovizuelnih medijskih usluga (član 13.), odnosno Pravilom 76/2015 o pružanju medijskih usluga radija (član 15.). Prema uslovima dozvole, program korisnika dozvole tokom cijelog važenja mora biti u skladu s uslovima dozvole, a svaka promjena programskog segmenta i strukture programa veća od 20% zahtijeva prethodno pismeno odobrenje Agencije. Stanice su dužne obezbijediti minimum programskih obaveza koje su sadržane u dozvoli, bez obzira na eventualne izmjene programske šeme, na primjer kada se radi o prelasku sa zimske šeme na ljetnu i slično.

Slučajevi kršenja programskih uslova dozvole se u velikoj mjeri odnose upravo na nedovoljnu zastupljenost pojedinih programskih segmenata i strukture programa, kao i na promjenu istih bez prethodnog odobrenja Agencije. Kao što je navedeno, razlog kršenja je često upravo nerazumijevanje pojmova koji su jasno definisani gorenavedenim pravilima.

U 2019. godini zabilježen je jedan slučaj u kojem je utvrđeno kršenje programskih uslova dozvole. Agencija je analizom sedmodnevnog programa jedne televizijske stanice (NTV101) utvrdila promjenu strukture programa koja iznosi više od 20% ukupnog sedmičnog programa, te da u udarnom terminu nije emitovano 75 minuta programa iz vlastite produkcije, kako je definisano odredbama člana 13. (Programski uslovi) stav (9) i (5) Pravila 77/2015. Agencija je u ovom slučaju na osnovu utvrđenog kršenja programskih uslova izrekla jedinstvenu novčanu kaznu u iznosu od 4000 KM.

Kršenje odredbi u vezi s upućivanjem informacija Agenciji

Član 21. Pravila 77/2015 o pružanju audiovizuelnih medijskih usluga, te član 20. Pravila 76/2015 o pružanju medijskih usluga radija tiču se upućivanja informacija Agenciji i registra Agencije, odnosno obaveze dostavljanja informacija i/ili snimaka programa koje Agencija zahtijeva u svrhu praćenja poštivanja uslova dozvole i/ili u svrhu vršenja regulatornih obaveza, na način, u formi, obimu, te u roku koje odredi Agencija. U svrhu upućivanja informacija Agenciji, korisnici dozvola dužni su:

– *voditi dnevnu evidenciju o emitovanom programu i istu čuvati dvije godine. Evidencija o emitovanom programu treba sadržavati tačno vrijeme emitovanja svakog sadržaja, njegov naziv, vrstu programskog segmenta i njegovo trajanje;*

– *napraviti i zadržati kompletne snimke svih programa koje emituje, tako da se na snimcima sačuva kontinuitet i cjelovitost programa. Agencija je propisala i format snimaka te način njihovog dostavljanja. Snimci se moraju čuvati minimalno šest sedmica, a na zahtjev Agencije i duže.*

Upravo dostavljanje snimaka predstavlja značajnu obavezu u poštivanju navedenih pravila i propisa, imajući u vidu da od ispunjavanja ove obaveze zavisi kontrola primjene pravila i propisa Agencije u dijelu koji se odnosi na emitovani sadržaj.

Tokom 2019. godine Agencija je imala šest slučajeva kršenja odredbi u vezi sa upućivanjem informacija Agenciji (NTV 101, Posavina TV, Radio Ključ, Radio Otvorena Mreža, TV Bel kanal, M ENTERTAINMENT - 4K PRODUCTION)

U dva slučaja Agencija je izrekla mjeru pismenog upozorenja (NTV 101 i Posavina TV) radi kršenja odredbi člana 21. Pravila 77/2015, a koji se tiču upućivanja informacija Agenciji i registra Agencije u smislu nedostavljanja traženih snimaka sedmodnevnog programa po zahtjevu Agencije. Radi kršenja odredbi člana 20. Pravila 76/2015, koji se tiču upućivanja informacija Agenciji i registra Agencije, a u smislu nedostavljanja cjelokupnih traženih snimaka programa u skladu sa zahtjevom Agencije, Agencija je izrekla mjeru pismenog upozorenja za Radio Ključ.

U vezi sa obavezom korisnika dozvola da po zahtjevu Agencije dostavljaju određene informacije, korisnici dozvola u emitovanju su obavezni Agenciji dostaviti izvještaj o ukupnom godišnjem prihodu ostvarenom po osnovu djelatnosti audiovizuelnih medijskih usluga i medijskih usluga radija u prethodnoj fiskalnoj godini, a u svrhu obračuna naknada za dozvole u emitovanju.

Članom 32. stav (2) (Obračun godišnjih naknada za dozvole u emitovanju) Pravila 89/2018, propisano je:

„(1) Naknada za dozvolu za obavljanje djelatnosti pružanja audiovizuelnih medijskih usluga i pružanja medijskih usluga radija, obračunava se po stopi do najviše 1,50% od ukupnog prihoda korisnika dozvole ostvarenog po osnovu obavljanja djelatnosti pružanja audiovizuelnih medijskih usluga i pružanja medijskih usluga radija u prethodnoj fiskalnoj godini.“

„(2) Visina stope prema kojoj će se vršiti obračun godišnje naknade za dozvolu utvrđuje se posebnom odlukom koju donosi Vijeće Agencije na osnovu finansijskog plana Agencije za narednu godinu, u roku od 30 dana od dana usvajanja finansijskog plana za narednu godinu.“
Tačkom III Odluke o visini stope i vrijednosti boda za obračun godišnje naknade za dozvole, propisano je da visina stope obračuna godišnje naknade za dozvole u emitovanju za 2019. godinu iznosi 0,50% od ukupnog prihoda korisnika dozvole u fiskalnoj 2018. godini, ostvarenog po osnovu obavljanja djelatnosti pružanja audiovizuelnih medijskih usluga i pružanja medijskih usluga radija.

U toku godine, Agencija je obavijestila sve korisnike dozvola u emitovanju da su dužni dostaviti popunjen obrazac Izvještaja o ukupnom godišnjem prihodu ostvarenom po osnovu djelatnosti audiovizuelnih medijskih usluga i medijskih usluga radija u prethodnoj fiskalnoj godini. S obzirom na to da „M ENTERTAINMENT - 4K PRODUCTION“ nije dostavio Agenciji traženi obrazac, te da je navedenim postupkom prekršio odredbe člana 21. stav (1) Pravila 77/2015, Agencija je izrekla novčanu kaznu u iznosu od 2.500 KM.

Pored obaveze da dostavljaju informacije i snimke programa na zahtjev Agencije, korisnici dozvola su također dužni obavijestiti Agenciju u pisanoj formi o svim nastalim promjenama u sljedećim informacijama:

- a) zvaničnoj adresi, telefonu, telefaksu, adresi elektronske pošte i drugim kontakt informacijama;*
- b) nazivu i logu audiovizuelne medijske usluge/medijske usluge radija;*
- c) transakcijskim računima i banci kod koje se vode;*
- d) upravnoj strukturi ili listi osoblja navedenoj u zahtjevu za dozvolu;*
- e) značajnim izmjenama u terminu i trajanju programa;*
- f) novim ili isteklim ugovorima za reemitovanje i/ili razmjenu programa;*
- g) svim tehničkim smetnjama u vezi s emitovanjem programa;*
- h) prekidima u emitovanju dužim od poludnevnog trajanja programa;*
- i) u slučaju izmjene sjedišta, te lica ovlaštenog za zastupanje, korisnik dozvole je dužan u najkraćem roku, ali ne kasnije od 15 dana od nastale promjene, Agenciji poslati ažuriranu sudsku registraciju;*
- j) podacima o elektronskoj komunikacijskoj mreži putem koje se pruža usluga televizijskog/radijskog emitovanja koje se vrši putem drugih elektronskih komunikacijskih mreža, te audiovizuelne medijske usluge na zahtjev/medijske usluge radija na zahtjev.*

Dobijanje dozvole za emitovanje programa, a u slučaju zemaljskog emitovanja i za korištenje radiofrekventnih resursa koji predstavljaju ograničeno javno dobro, podrazumijeva i visok stepen odgovornosti prema regulatoru koji je ovlašten da vrši kontrolu uslova izdate dozvole.

Međutim, ukoliko se ustanove naročito dugi i česti prekidi u emitovanju programa u skladu s uslovima izdate dozvole bez znanja Agencije, moguće je pokrenuti i postupak oduzimanja dozvole. Jedan od osnovnih razloga postojanja odredbe kojom se ostavlja mogućnost oduzimanja dozvole u slučaju dugih i čestih prekida u emitovanju je korištenje javnih resursa, koje se stiče na osnovu ispunjavanja određenih kriterija, a zauzvrat društvo očekuje određenu korist. Stoga nekorištenje frekvencije, kao javnog resursa, za sobom može povlačiti kao posljedicu upravo gubitak prava na njeno dalje korištenje. U ovakvim slučajevima, Agencija u

prvom koraku izdaje nalog korisniku dozvole da uspostavi emitovanje u roku kojeg odredi Agencija, uz upozorenje da će se, u slučaju nepostupanja po ovom nalogu, izreći sankcija oduzimanja dozvole.

Agencija je po službenoj dužnosti obavila kontrolu sjedišta TV Bel kanala na prijavljenoj adresi, prilikom koje je ustanovljeno da ne postoji poslovno sjedište TV Bel kanala. Budući da TV Bel kanal nije obavijestio Agenciju o promjeni sjedišta, a što je propisano odredbom člana 21. stav (1) tačka i) Pravila 77/2015, Agencija je zaključila da je stanica prekršila odredbe pomenutog člana, te je izrekla kaznu pismenog upozorenja.

Kontrolom radiospektra na području Cazina utvrđeno je da Radio Otvorena Mreža ne emituje program u skladu sa tehničkim uslovima dozvole. Nakon izjašnjenja stanice da su otklonili uzrok tehničkog kvara, monitoring tim Agencije je izvršenim mjerenjem utvrdio da Radio Otvorena Mreža i dalje ne emituje program. Stanica je navedenim postupkom prekršila odredbe člana 20. stav (6) tačka h) (Upućivanje informacija Agenciji i registar Agencije), Pravila 76/2015 pomenutog člana, a koja propisuje da je stanica dužna obavijestiti Agenciju o prekidima u emitovanju dužim od poludnevnog trajanja programa, te je Otvorenoj Mreži izrečena novčana kazna u iznosu od 2.500 KM.

Kršenje odredbi u vezi s tehničkim uslovima dozvole

Kada se govori o tehničkim uslovima dozvole, koji su sadržani u Aneksu 2 dozvole, potrebno je napomenuti da predstavljaju sastavni dio dozvole, kako za televizijsko, tako i za radijsko emitovanje, a kojim se predmetnom korisniku dozvole dodjeljuje frekvencijski resurs na korištenje.

Član 16. (Tehnički uslovi) Pravila 76/2015 propisuje:

(1) *Korisnik dozvole će provoditi sve potrebne radnje na održavanju i podešavanju svoje opreme, kako bi emitovanje bilo u skladu s tehničkim propisima Međunarodne unije za telekomunikacije (ITU).*

(2) *Korisnik dozvole će poštovati i ponašati se u skladu sa svim pravilima Agencije o tehničkim operacijama vezanim za radiodifuziju, kao i u skladu sa svim važećim propisima u Bosni i Hercegovini.*

(3) *Korisnik dozvole će koristiti sisteme emitovanja i opremu, vodeći računa o zaštiti ljudi od štetnog djelovanja elektromagnetnog polja, u skladu s pravilima Agencije koja se odnose na ograničavanje emisija elektromagnetnog zračenja.*

(4) *U slučaju kvara ili oštećenja na opremi koji mogu izazvati štetne posljedice po sigurnost, zdravlje ili živote ljudi, korisnik dozvole je dužan odmah takvu opremu staviti van upotrebe i o tome obavijestiti Agenciju. Ukoliko dođe do saznanja da postoji takva situacija, Agencija će odmah izdati nalog korisniku dozvole da takvu opremu stavi van upotrebe do otklanjanja kvara.*

(5) *Korisnik dozvole može podnijeti zahtjev za promjenu Aneksa 2 dozvole samo u obliku pismenog zahtjeva Agenciji. Takve promjene se mogu izvršiti jedino na osnovu pismenog odobrenja Agencije.*

(6) *Agencija zadržava pravo na izmjenu Aneksa 2 dozvole u cilju efikasnog iskorištenja frekvencijskog spektra. U svakom takvom slučaju, Agencija će prvo obavijestiti korisnika dozvole i dozvoliti mu da iznese svoje mišljenje u vezi sa predloženom izmjenom.*

U 2019. godini, Agencija je imala sedam slučajeva kršenja odredbi člana 16. (Tehnički uslovi). st. (1) i (2) Pravila 76/2015 o medijskim uslugama radija.

U šest slučajeva, Agencija je zaprimila žalbe upućene od Hrvatske Regulatorne agencije za mrežnu djelatnost (HAKOM) u vezi sa smetnjama u opsegu predviđenom za aviokomunikaciju i navigaciju, odnosno intermodulacijskim produktom na frekvencijskom opsegu, koji je navodno uzrokovan od strane pet radiostanica iz Bosne i Hercegovine: Hard Rock Radio, Radio Daš (dva slučaja), Radio Bosanska Krupa, Radio Velika Kladuša i Nes radio. S obzirom na to da je Agencija utvrdila da su žalbe HAKOM-a opravdane, tj. da su navedene stanice prekršile odredbe člana 16. (Tehnički uslovi). st. (1) i (2) Pravila 76/2015, Agencija je Hard Rock Radiju, Radiju Bosanska Krupa, Radiju Velika Kladuša i Nes radiju izrekla mjeru usmenog upozorenja, dok su Radiju Daš na osnovu utvrđenog kršenja u dva slučaja po ovom osnovu izrečene mjere usmenog, potom pismenog upozorenja.

U jednom slučaju, Agencija je izvršila mjerenja „uplink“ radio opsega GSM/UMTS 900 MHz, dodijeljenog Mtel a.d. Banja Luka na lokaciji Veliki Tmor, gdje je ustanovljeno da postoji smetnja koju generiše predajnik koji emituje program Radija BN. Nakon razmatranja činjeničnog stanja, Agencija je utvrdila da je Radio BN prekršio odredbe člana 16. (Tehnički uslovi). st. (1) i (2) Pravila 76/2015 i stanici izrekla mjeru usmenog upozorenja.

Važenje i obnova dozvole

Način izdavanja dozvola za televizijsko emitovanje putem zemaljske radiodifuzije i putem drugih elektronskih komunikacijskih mreža određen je Pravilom 77/2015 o pružanju audiovizuelnih medijskih usluga. Kako je između ostalog određeno ovim Pravilom (član 4. Opći principi) u toku trajanja dozvola korisnici dozvole će osigurati poštivanje uslova na osnovu kojih je dozvola izdata. Agencija zadržava pravo da u svakom momentu važenja dozvole procijeni trenutni kvalitet rada korisnika dozvole, na osnovu istih kriterija po kojima je dozvola dodijeljena. Neispunjavanje poštivanja uslova dozvola na osnovu kojih je ista izdata može dovesti do oduzimanja dozvole.

Član 27. (Važenje dozvola i obnova)

- (1) Dozvola za televizijsko emitovanje koje se vrši putem zemaljske radiodifuzije i dozvola za televizijsko emitovanje koje se vrši putem drugih elektronskih komunikacijskih mreža izdaje se na period od deset godina.*
- (2) Korisnik dozvole mora započeti televizijsko emitovanje u skladu sa dozvolom ili izmijenjenim aneksom dozvole, u roku od 90 dana od dana izdavanja dozvole ili odobrene izmjene aneksa dozvole, o čemu je obavezan pismeno obavijestiti Agenciju.*
- (3) Ukoliko korisnik dozvole ne počne televizijsko emitovanje u roku od 90 dana od dana izdavanja dozvole ili odobrene izmjene aneksa dozvole, Agencija će oduzeti dozvolu ili povući izmijenjeni aneks dozvole.*
- (4) U izuzetnim slučajevima, kada je početak televizijskog emitovanja uslovljen odgovarajućim saglasnostima drugih nadležnih institucija, nepovoljnim vremenskim uslovima ili drugim objektivnim i realno opravdanim okolnostima, a korisnik dozvole se prije isteka roka obratio Agenciji sa zahtjevom za produženje roka, Agencija može produžiti rok ocjenjujući okolnosti svakog pojedinačnog zahtjeva. Takvo produženje neće biti duže od šest mjeseci od dana rješavanja po zahtjevu za produženje roka.*

Ukoliko korisnik dozvole ne počne emitovati ni unutar dodatno odobrenog roka, Agencija će oduzeti dozvolu ili povući izmijenjeni aneks dozvole.

- (5) *Dozvola može biti obnovljena počevši od datuma isteka iste, pri čemu je korisnik dozvole obavezan podnijeti zahtjev za obnavljanje dozvole najkasnije tri mjeseca prije njenog isteka.*
- (6) *U slučaju prestanka postojanja korisnika dozvole, dozvola prestaje važiti.*
- (7) *Postupak oduzimanja dozvole može biti pokrenut i u sljedećim slučajevima:*
  - a) *kada se Agencija uvjeri da je korisnik dozvole pružio lažne informacije ili zadržao informacije s namjerom da pogrešno navede Agenciju;*
  - b) *kada se ustanove česti ili dugi prekidi u pružanju usluga korisnika dozvole;*
  - c) *kada korisnik dozvole ne izmiruje finansijske obaveze prema Agenciji;*
  - d) *na zahtjev korisnika dozvole.*

U 2019. zabilježen je slučaj u kojem je na osnovu svih utvrđenih okolnosti došlo do primjene člana 27. stav (7) tačke b) i d) (*Važenje dozvole i obnova*). Naime, Radio i televizija Istočno Sarajevo - Televizija Istočno Sarajevo, „u stečaju“, obavijestila je Agenciju o prekidu u emitovanju programa do okončanja sudskog postupka pred Sudom BiH. U okolnostima kada nosilac dozvole ne može nastaviti emitovanje programa prestaju razlozi za posjedovanje dozvole Agencije. U ovom slučaju utvrđeno je da je korisnik dozvole prestao sa emitovanjem programa, čime je učinjen prekid u pružanju usluge, te samim tim nije osigurano poštivanje uslova na osnovu kojih je dozvola izdata. Na osnovu navedenog, Televiziji Istočno Sarajevo je oduzeta dozvola za emitovanje koje se vrši putem drugih elektronskih komunikacijskih mreža.

FINANSIJSKE OBAVEZE

Konačno, tokom 2019. godine izrečene su mjere suspenzije za 5 korisnika dozvola za emitovanje zbog dugovanja prema Agenciji na ime naknada za dozvolu i naknada za korištenje radiofrekventnog spektra tokom 2019. godine.

Naime, u skladu s članom 46. stav (3) tačke e) i f) Zakona o komunikacijama, a u cilju osiguranja poštivanja kodeksa rada i pravila, Agencija ima pravo da primjenjuje izvršne mjere srazmjerno prekršajima, uključujući izdavanje naloga za obustavu emitovanja (suspenzije dozvole) na period ne duži od tri mjeseca i oduzimanje dozvole.

Obaveza plaćanja naknada Agenciji za dozvole propisana je relevantnim pravilima Agencije. Pravilo 80/2016 Naknade za dozvole Regulatorne agencije za komunikacije (Pravilo 80/2016) sadrži i odredbe u vezi s postupcima u slučaju neplaćanja naknade za dozvolu: članom 7. Pravila 80/2016 propisano je „*da se za dozvole plaća godišnja naknada*“, članom 6. Pravila 80/2016 je propisano „*da obaveza plaćanja naknade za dozvolu nastaje danom prijema fakture ili rješenja Agencija, i to u roku naznačenom u izdatoj fakturi, odnosno rješenju*“, dok je članom 12. Pravila 80/2016 propisano „*da u slučaju da korisnik dozvole u radiokomunikacijama i emitovanju putem zemaljske radiodifuzije ne uplati obračunatu naknadu za dozvolu po izdatoj fakturi, Agencija će rješenjem suspendirati dozvolu na period od 90 dana i utvrditi obavezu*

plaćanja obračunate naknade. Suspenzija dozvole će se ukinuti ukoliko u toku trajanja suspenzije korisnik dozvole plati utvrđene naknade, u suprotnom, dozvola će biti oduzeta”.

Nadalje, članovima 2. i 12. Odluke o naknadi za korištenje radiofrekventnog spektra u Bosni i Hercegovini propisano je „*da su svi korisnici radiofrekventnog spektra dužni plaćati naknadu za korištenje radiofrekventnog spektra, kao i da obračun iznosa naknade po ovom osnovu vrši Agencija na godišnjem nivou, za svakog pojedinačnog korisnika dozvole shodno periodu njegovog korištenja*“. Članom 17. Odluke je propisano „*da u slučaju da korisnik dozvole ne uplati naknadu po ispostavljenoj fakturi, Agencija će suspendirati izdatu dozvolu na period od 90 dana. Suspenzija dozvole će biti ukinuta ukoliko u toku trajanja suspenzije dođe do plaćanja naknade, u suprotnom, dozvola će biti oduzeta.*”

Isto tako, prema članu 26. stav (10) tačka c) (Važenje dozvola i obnova) Pravila 76/2015 o pružanju medijskih usluga radija, te prema članu 27. stav 7 (Važenje dozvola i obnova) Pravila 77/2015 o pružanju audiovizuelnih medijskih usluga („Službeni glasnik BiH“, broj 3/16), postupak oduzimanja dozvole može biti pokrenut i u sljedećim slučajevima:

c) kada korisnik dozvole ne izmiruje finansijske obaveze prema Agenciji;

Kao što je ranije naglašeno, naknada za korištenje radiofrekventnog spektra iz navedene Odluke predstavlja državni doprinos koji se uplaćuje u državni trezor i ne na račun Agencije, s tim da Agencija u ime države ispostavlja fakture i provodi postupke u slučaju neplaćanja.

Agencija je svim radijskim i televizijskim emiterima koji su imali dugovanja po bilo kojoj od gorenavedenih osnova najprije uputila obavijest o pokretanju postupka suspenzije dozvole, uz ostavljanje roka od 7 dana za uplatu dugovanja. Korisnicima koji u datom roku nisu izmirili dugovanja, izdato je rješenje o suspenziji dozvole na period od 90 dana kojim je naloženo da u periodu trajanja suspenzije obustave emitovanje signala na frekvencijama dodijeljenim dozvolom, kao i da izvrše uplatu cjelokupnog duga, uz upozorenje da će se, u slučaju nepostupanja po rješenju, izreći sankcija oduzimanja dozvole. U 2019. izrečeno je 5 suspenzija dozvola po osnovu neizmirenja finansijskih obaveza prema Agenciji i to: Face TV, Studio 078 Laktaši, RTV Vikom, Bobar Radio, Radio Kameleon. O ukupnog broja izdatih suspenzija u tri slučaja su korisnici dozvole u datom roku izmirili dugovanja, te im je Agencija izdala rješenja o ukidanju suspenzije dozvole zbog neizmirenih dugovanja.

2.4. KRŠENJA PRAVILA 79/2016 O DOZVOLAMA ZA DISTRIBUCIJU AUDIOVIZUELNIH MEDIJSKIH USLUGA I MEDIJSKIH USLUGA RADIJA

U 2019. godini su izrečene ukupno 2 izvršne mjere oduzimanja dozvole u vezi s kršenjima relevantnih odredbi koje se odnose na distribuciju audiovizuelnih medijskih usluga, kako slijedi:

PREKRŠILAC	IZVRŠNA MJERA	ODREDBA
Telinea d.o.o Bihac	Oduzimanje dozvole	Član 6 <i>Važenje dozvole</i> i obnova stav 8. tačka e) Pravila 79/2016 o dozvolama za distribuciju audiovizuelnih medijskih usluga i medijskih usluga radija
Antel d.o.o. Tuzla	Oduzimanje dozvole	Primjena člana 6. <i>Važenje dozvole</i> st. (2) i (3) Pravila 79/2016 o

		dozvolama za distribuciju audiovizuelnih medijskih usluga i medijskih usluga radija
--	--	---

Oba slučaja utvrđenog kršenja Pravila 79/2016 o dozvolama za distribuciju audiovizuelnih medijskih usluga i medijskih usluga radija procesuirana u protekloj godini odnosila su se na odredbe člana 6. (*Važenje dozvola i obnova*), u kojem se između ostalog navodi:

Član 6. (Važenje dozvola i obnova)

- (2) *Korisnik dozvole mora započeti s pružanjem usluge u roku od 180 dana od dana izdavanja dozvole, o čemu je obavezan pismeno obavijestiti Agenciju.*
- (3) *Ukoliko korisnik dozvole ne počne sa pružanjem usluge u roku od 180 dana od dana izdavanja dozvole, Agencija će oduzeti dozvolu.*
- (4) *U izuzetnim slučajevima, kada je početak pružanja usluge uslovljen odgovarajućim saglasnostima drugih nadležnih institucija, nepovoljnim vremenskim uslovima ili drugim objektivnim i realno opravdanim okolnostima, a korisnik dozvole se prije isteka roka obratio Agenciji sa zahtjevom za produženje roka, Agencija može produžiti rok ocjenjujući okolnosti svakog pojedinačnog zahtjeva. Takvo produženje neće biti duže od tri mjeseca od dana rješavanja po zahtjevu za produženje roka. Ukoliko korisnik dozvole ne počne pružati uslugu ni unutar dodatno odobrenog roka, Agencija će oduzeti dozvolu.*
- (8) *Postupak oduzimanja dozvole može biti pokrenut i u sljedećim slučajevima:*
  - e) *kada korisnik dozvole ne dostavi podatke o broju pretplatnika na način i u roku propisanim st. (7) i (8) člana 5. ovog pravila.*

Naime, Agencija je u protekloj godini uputila pismo svim nosiocima Dozvole za distribuciju audiovizuelnih medijskih usluga i medijskih usluga radija da dostave podatke o broju pretplatnika u skladu sa članom 5. stav (8) Pravila 79/2016 o dozvolama za distribuciju audiovizuelnih medijskih usluga i medijskih usluga radija. Telinea d.o.o. Bihać nije dostavila tražene podatke u zadatom roku, a ni u ponovljenom roku, na osnovu čega je Agencija u skladu sa članom 6. (*Važenje dozvola i obnova*) stav (8) tačka e) Pravila 79/2016, Telinea d.o.o. Bihać oduzela Dozvolu za distribuciju audiovizuelnih medijskih usluga i medijskih usluga radija. U drugom slučaju, Agencija je firmi Antel d.o.o. Tuzla izdala Dozvolu za distribuciju audiovizuelnih medijskih usluga i medijskih usluga radija, kojom je propisano da Antel d.o.o. Tuzla mora započeti sa distribucijom u roku od 180 dana od dana izdavanja Dozvole, te da je korisnik dozvole dužan pismeno obavijestiti Agenciju o početku pružanja usluge. Uzimajući u obzir da Antel d.o.o. Tuzla nije pismeno obavijestio Agenciju o početku pružanja usluge u datom roku, te da nije u skladu sa članom 6. stav (4) Pravila 79/2016 tražio dodatni rok za početak pružanja usluge, Agencija je u skladu sa članom 6. (*Važenje dozvola i obnova*) st. (2) i (3) Pravila 79/2016, Antel d.o.o. Tuzla oduzela Dozvolu za distribuciju audiovizuelnih medijskih usluga i medijskih usluga radija.

2.5 KRŠENJA POGLAVLJA 16 IZBORNOG ZAKONA BiH

Opći izbori 2018 u Bosni i Hercegovini održani su 7. oktobra 2018. te je Agencija, kako je istaknuto u Izvještaju o procesuiranim slučajevima kršenja pravila i propisa iz oblasti emitovanja za 2018. (<https://www.rak.ba/bs-Latn-BA/reports>), dala detaljan pregled realizovanih aktivnosti u vezi sa provedenim izborima, kao i podatke o broju primljenih prigovora, te utvrđenih kršenja odredbi Izbornog zakona i Pravilnika o medijskom

predstavljajući političkih subjekata od dana raspisivanja izbora do dana održavanja izbora. Tri slučaja pokrenuta u 2018. su, radi obimnosti i složenosti postupaka, što je uticalo na vremenski period rješavanja, okončana u 2019., te su isti rezultirali izricanjem novčanih kazni, kako slijedi:

PREKRŠILAC	IZVRŠNA MJERA	ODREDBA
Alternativna televizija	3.000,00 KM	Odredbe Poglavlja 16 <i>Mediji u izbornoj kampanji</i> 16.12. stav (2), 16.15. stav (1) Izbornog zakona BiH, kao i član 7. stav (1) <i>Lažni ili zavaravajući audiovizuelni i radijski programi</i> , član 20. stav (6) <i>Učešće maloljetnika u sadržajima pružalaca medijskih usluga</i> AVM Kodeksa
Televizija Alfa	12.000,00 KM	Član 5. <i>Pravičnost i nepristrasnost</i> stav (3) , člana 20. <i>Učešće maloljetnika u sadržajima pružalaca medijskih usluga</i> , stav (6) Kodeksa AVM, i članova 16.2, 16.3 i 16.4 Poglavlja 16. <i>Mediji u izbornoj kampanji</i> Izbornog zakona BiH
RTRS	25.000,00 KM	Član 5. stavovi (2) i (3) <i>Pravičnost i nepristrasnost</i> Kodeksa AVM i članova 16.2, 16.3, 16.4, i 16.5. <i>Mediji u izbornoj kampanji</i> Izbornog zakona BiH

Odredbe Poglavlja 16. Izbornog zakona BiH propisuju nosiocima dozvola Agencije obavezu praćenja predizbornih aktivnosti političkih subjekata u programima uz pridržavanje principa uravnoteženosti, poštenja i nepristrasnosti (Član 16.2). U kontekstu svih navedenih principa, bitno je izdvojiti i sljedeće odredbe Poglavlja 16. Izbornog zakona u kojima se navodi:

Član 16.3

(1) U emisijama elektronskih medija nijedan politički subjekt ne može imati povlašten položaj u odnosu prema drugom političkom subjektu.

(2) Funkcioneri na svim nivoima vlasti koji su kandidati na izborima ne smiju imati povlašten položaj prema drugim učesnicima u izbornom procesu.

(3) Informisanje o redovnim aktivnostima funkcionera na svim nivoima vlasti dopušteno je u okviru informativnih programa elektronskih medija, bez navođenja njihove kandidature na izborima i stranačke pripadnosti, kad god se radi o aktivnostima koje proizilaze iz zakonom utvrđenog djelokruga organa kojima pripadaju.

Član 16.4

Elektronski mediji će posebno voditi računa o tome da se principi uravnoteženosti, poštenja i nepristrasnosti poštuju u informativnim emisijama, pogotovo u emisijama aktuelnih vijesti, zatim u intervjuima, te u raspravama o aktuelnim političkim temama, poput okruglih stolova i slično, koje tematski nisu u direktnoj vezi sa izbornim aktivnostima političkih subjekata, ali bi mogle imati uticaj na raspoloženje birača.

Navedene odredbe su u direktnoj vezi sa odredbom člana 5. *Pravičnost i nepristrasnost* Kodeksa o audiovizuelnim medijskim uslugama i medijskim uslugama radija, koji glasi:

a. Član 5. (Pravičnost i nepristrasnost)

Tekst člana glasi:

- (1) *Audiovizuelnim i radijskim programima će se osigurati tačnost iznesenih informacija u svim programima, a posebno u informativno-političkim i programima o tekućim događajima. Sve uočene greške će blagovremeno biti ispravljene.*
- (2) *Audiovizuelnim i radijskim programima će se osigurati da svi programski sadržaji, a naročito informativno-politički i programi o tekućim događajima, budu pravični, nepristrasni i izbalansirani. Pravičnost, nepristrasnost i izbalansiranost postižu se objavljivanjem svih suprotstavljenih stavova, bilo u istom programu ili u nizu drugih programa koji predstavljaju cjelinu u obradi određene tematike.*
- (3) *Audiovizuelnim i radijskim programima neće se tendenciozno promovisati interesi jednog političkog subjekta ili bilo koje grupe ili pojedinca, niti će se dozvoliti da prevlada jedno mišljenje ili stanovište kada se radi o kontroverznim političkim, privrednim i drugim temama od javnog interesa.*
- (4) *Voditelji i reporteri, autori programa, moderatori u informativno-političkim i programima o tekućim događajima, te debatnim programima i diskusijama mogu izraziti lična mišljenja i stanovišta u vezi s kontroverznim političkim, privrednim i drugim temama od javnog interesa. Ova lica, međutim, neće koristiti prednost stalnog pojavljivanja u programima da bi promovisala vlastite stavove i mišljenja tako da bi se mogla narušiti neophodna nepristrasnost i izbalansiranost. Lični stavovi i mišljenja ovih lica će biti jasno naznačeni, kako bi ih publika mogla jasno prepoznati kao takve.*
- (5) *Spiker i/ili voditelj programa vijesti će se ograničiti na nepristrasno prenošenje informacija, bez iznošenja ličnih stavova, bilo verbalnom ili neverbalnom komunikacijom.*
- (6) *Komentar će uvijek biti jasno odvojen od vijesti.*
- (7) *Audiovizuelnim i radijskim programima će se osigurati pravičan tretman pojedinaca i organizacija.*
- (8) *Kada se u audiovizuelnim i radijskim programima iznose navodi o nekompetentnosti pojedinaca ili organizacija, ili ako sadrže negativne konotacije na račun bilo kojeg pojedinca ili organizacije, odnosno njihovih postupaka, onima čije se ime spominje će se pružiti prilika da učestvuju u datom programu ili da komentarišu navode. Ukoliko ti pojedinci ili organizacije odbiju učešće u programu ili davanje izjave, zvaničnim službenim zabilješkama će se dokumentovati svaki kontakt ili pokušaj kontakta s njima, a iste će biti arhivirane u periodu od šest sedmica od dana emitovanja programa na koji se odnose. Ova se obaveza ne odnosi na emitovanje informacija koje uslijed hitnosti i/ili javnog interesa ne trpe odlaganje, kada će se s tim pojedincima ili organizacijama stupiti u kontakt čim to okolnosti budu dozvoljavale.*

U 2019. su zabilježena kršenja navedenih odredbi Izbornog zakona BiH i Kodeksa u dva slučaja.

Naime, u jednom slučaju privatna televizijska stanica (TV Alfa) je u okviru informativnih emisija kontinuirano emitovala informacije o političkim aktivnostima, odnosno kroz izvještavanje o održanim predizbornim skupovima i emitovanjem saopštenja za javnost samo jednog političkog subjekta. U navedenim informativnim emisijama je kroz citirane informacije direktno izvršena promocija jednog političkog subjekta i kandidata iste na Općim izborima 2018. Pored navedenog, analizom emitovanih sadržaja primijećeno je i korištenje maloljetnika u predizborne svrhe. Predmetni korisnik dozvole je u analiziranom periodu od 09.09. – 05.10.2018., u okviru informativnih emisija „Dnevnik“ kontinuirano emitovao informacije o političkim aktivnostima, odnosno kroz izvještavanje o održanim predizbornim skupovima i emitovanjem saopštenja za javnost samo jednog političkog subjekta (SBB), čime je posljedično, s obzirom da se radi o periodu predizborne kampanje, nesporno izvršen direktni uticaj na biračko tijelo. Odredba Izbornog zakona BiH jasno navodi da *u emisijama elektronskih medija nijedan politički subjekt ne može imati povlašten položaj u odnosu prema drugom političkom subjektu*. Nadalje, Izborni zakon BiH dozvoljava informisanje o redovnim aktivnostima zvaničnika na svim nivoima vlasti u okviru informativnih programa elektronskih medija, bez navođenja njihove kandidature na izborima i stranačke pripadnosti, kad god se radi o aktivnostima koje proizilaze iz zakonom utvrđenog djelokruga organa kojima pripadaju. Međutim, odredba također navodi i da zvaničnici na svim nivoima vlasti koji su kandidati na izborima ne smiju imati povlašten položaj prema drugim učesnicima u izbornom procesu što je načinom predstavljanja određenog političkog subjekta i kandidata istog u ovom slučaju narušeno, a što svakako može uticati na raspoloženje birača u izbornom procesu. Kontinuirano izvještavanje o aktivnostima određenog političkog subjekta ne samo da navodi na zaključak da je informativni program poslužio za platformu političkog predstavljanja i podrške isključivo navedenog političkog subjekta u izbornom procesu, u odnosu na ostale političke subjekte, već da je navedenim izvještavanjem u analiziranom periodu tendenciozno promovisan interes jednog političkog subjekta, čime su prekršeni i principi pravičnosti i nepristranosti kako je to propisano članom 5. Kodeksa, kao i odredbama Poglavlja 16. *Mediji u izbornoj kampanji*.

Kako je Agencija utvrdila, u ovom slučaju je u dužem vremenskom periodu korisnik dozvole podredio centralni informativni program izvještavanju o izbornim aktivnostima i promociji jednog političkog subjekta. Bitno je naglasiti da svi programski sadržaji, a naročito informativno-politički i programi o tekućim događajima, trebaju biti pravični, nepristrasni i izbalansirani, kako to predviđa novinarska struka, a posebno član 5. Kodeksa koji to i striktno nalaže. Suština informativnog programa je u prenošenju činjenica i informacija kojima se pruža uvid u aktuelna dešavanja na način da javnost na osnovu njih može donijeti vlastiti sud, bez ikakvog direktnog ili indirektnog uticaja medija. Ukoliko se emituju informacije u vezi s aktivnostima određene političke opcije, naročito propraćene sugestivnim najavama i komentarima novinara koji idu u prilog isključivo određenoj opciji, istovremeno se publici šalje signal kakav stav da zauzme prema drugim političkim opcijama ili protukandidatima. Navedenim postupanjem se u potpunosti gubi neutralnost informacije, a samim tim i suština informativnog programa koji tako poprima sasvim drugu, upućujuću, pristrasnu, te u određenim slučajevima čak propagandnu svrhu, suprotno svim načelima profesionalnog novinarstva, a posebno člana 5. Kodeksa.

Izvještavanje o aktivnostima svih političkih subjekata u periodu izborne kampanje bi se moralo odvijati na principima nepristranosti i pravičnog pristupa prema svim učesnicima u izbornom procesu. Informativni program svakog korisnika dozvole ima zadatak da javnost informiše o svim važnim temama od javnog interesa, informacijama političke, društvene, ekonomske

prirode i slično. Međutim, profesionalno i odgovorno novinarstvo, ali i primjenjiva pravila i Kodeksi Agencije, zahtijevaju da se u ovim programima osigura objektivnost, nepristasnost, pravičnost, a taj zahtjev moraju ispuniti nosioci dozvola odgovornom uređivačkom politikom. Radi utvrđenih kršenja odredbi Izbornog zakona BiH i Kodeksa, Agencija je u slučaju TV Alfa izrekla jedinstvenu novčanu kaznu u iznosu od 12.000,00 KM. TV Alfa je protiv navedene odluke Agencije uložila žalbu koju je prvostepeni organ odbio jer je ista bila neblagovremena.

U drugom slučaju, analizom informativnog programa emitera javnog RTV servisa (RTRS) tokom trajanja izborne kampanje uočeno je predstavljanje kampanje opozicije u negativnom kontekstu, korištenje redovnih aktivnosti u svrhu političke kampanje u kombinaciji sa priložima koji govore o investicijama i projektima Vlade i predsjednika Republike Srpske, što je ukazivalo na tendenciozno promovisanje vladajuće strukture u RS u odnosu na opozicioni blok koji se konstantno prikazuje u negativnom svjetlu.

Agencija ne zabranjuje niti spori pravo bilo kojeg medija, samim tim ni emitera javnih servisa, da u okviru svoje uređivačke politike odlučuje o izboru tema o kojima će izvještavati. Nesporno je da se javni entitetski mediji najvećim dijelom bave temama koje su od značaja za javnost u tom entitetu, a onda i šire. Međutim, princip slobode izražavanja, odnosno slobode pružanja informacija povlači obavezu i odgovornost profesionalnog novinarstva da omogući javnosti da te informacije prima na način koji će omogućiti kritičko propitivanje i donošenje vlastitog suda o određenim temama. Ovo se smatra posebno izraženo i bitno u kontekstu programa koji se plasiraju gledaocima u sklopu predizborne kampanje, kada je od ključne važnosti omogućiti glasačima nepristrasne i objektivne informacije. Pristrasno izvještavanje u smislu potpune jednostranosti u vrijeme predizborne kampanje značajno može uticati na ishod izbornih rezultata, a što je u svakom demokratskom društvu neprihvatljiva praksa.

Kako je analiza pokazala, kroz aktuelne događaje i aktuelne teme, u slučaju izbornog programa javnog RTV servisa (RTRS), opozicija je tretirana kao faktor razgradnje i destabilizacije Republike Srpske i u pravilu kritički i negativno, dok se predstavnici institucija vlasti u Republici Srpskoj, koju čine stranke pozicije, predstavljaju kao faktor jačanja i očuvanja Republike Srpske, o kojima se bez izuzetka govori afirmativno, bez kritičkog osvrtu, što je u ovom slučaju doprinijelo zaključku Agencije da se radi o tendencioznom načinu izvještavanja koji nesumnjivo može uticati na sud gledalaca. Javni servis ne bi smio služiti kao prostor gdje će se kroz jednostran pristup izvještavanju graditi pozitivna ili stvarati negativna slika prema bilo kojoj političkoj opciji, bilo da je riječ o predstavnicima vlasti ili opoziciji, što u vrijeme izborne kampanje ima dodatnu težinu, već da u cilju zaštite javnog interesa obezbijedi pravedno i profesionalno praćenje aktivnosti aktera u izbornom procesu uz dosljedno poštivanje demokratskih principa. Osnovni principi pravičnog i nepristrasnog izvještavanja sadržanih u članu 5. Kodeksa zahtijevaju da se u programima, naročito informativno-političkim, osigura objektivnost, nepristasnost i pravičnost.

U slučaju ovog emitera javnog RTV servisa Agencija je i ranijih godina u dva navrata radila analizu informativnog programa javnih servisa kroz duži vremenski period i u oba slučaja ustanovila kršenje člana 5. *Pravičnost i nepristrasnost*, od strane RTRS-a, po istom principu, kroz kontinuirano i tendenciozno promovisanje interesa pozicionih struktura u RS-u, uz stalno prisutan kritički ton prema opozicionim strankama, što je rezultiralo donošenjem rješenja dana 10.07.2017. i 09.02.2018. kojima je RTRS-u zbog ustanovljenog kršenja navedene odredbe Kodeksa izrečena odgovarajuća novčana kazna. Analiza informativnog programa RTRS i u vrijeme izborne kampanje za Opće izbore 2018. pokazala je isti pristup u emitovanju informativnih sadržaja kada bi primjena principa nepristrasnosti i pravičnog pristupa prema svim sudionicima u izbornom procesu trebala biti neupitna. S obzirom na uočeni i ponavljajući

obrazac izvještavanja ovog javnog servisa, Agencija je zaključila da je izostala odgovornost uređivačke politike koja je, kako se čini, opredijeljena za promociju interesa nosilaca vlasti u Republici Srpskoj i kritici opozicionih struktura, a što je u konačnici dovelo do narušavanja principa nepristrasnog novinarstva. U ovom slučaju je utvrđeno kršenje primjenjivih odredbi Izbornog zakona BiH i Kodeksa na ime čega je javnom servisu izrečena novčana kazna u iznosu od 35.000,00 KM. RTRS je protiv prvostepenog rješenja Agencije uložio žalbu Vijeću Agencije. Drugostepenom odlukom Vijeća Agencije izrečena finansijska kazna je umanjena na 25.000,00 KM.

Naime, način objavljivanja rezultata javnog mnijenja tokom izbora je regulisan sljedećim članom Poglavlja 16. Izbornog zakona BiH:

Član 16.5

(1) Mediji će pri objavljivanju rezultata istraživanja javnog mnijenja jasno i nedvosmisleno o tome izvijestiti javnost navodeći:

- a) naziv institucije ili ime lica koje je naručilo i platilo istraživanje;*
- b) naziv i sjedište institucije koja je sprovela istraživanje;*
- c) ispitni uzorak i mogućnost odstupanja u ishodu istraživanja;*
- d) period u kojem je provedeno istraživanje.*

(2) Rezultati telefonskog anketiranja ili uličnih anketa provedenih među biračima tokom izborne kampanje neće biti prezentirani kao siguran i autentičan stav određene društvene grupe, što je medij, koji provodi anketiranje i objavljuje rezultate, dužan posebno naglasiti.

U cilju objektivnog upoznavanja biračkog tijela sa raspoloženjem i naklonosti javnog mnijenja u izbornom periodu te sprečavanja moguće manipulacije ispitnim uzorkom, članom 16.5 je jasno propisano da su mediji, prilikom objavljivanja rezultata istraživanja javnog mnijenja, dužni jasno i nedvosmisleno obavijestiti javnost o nazivu institucije ili imenu lica koje je naručilo i platilo istraživanje, nazivu i sjedištu institucije koja je sprovela istraživanje, ispitnom uzorku i mogućnosti odstupanja u ishodu istraživanja, te periodu u kojem je provedeno istraživanje.

Ova odredba je prekršena u jednom slučaju (u okviru postupka protiv RTRS) kada je ovaj korisnik dozvole u okviru dvije centralne informativne emisije objavio rezultate ankete koji su uključivali osnovne podatke vezane za istraživanje javnog mnijenja, ali su izostavljeni podaci o instituciji ili licu koje je naručilo i platilo istraživanje u jednoj objavljenoj anketi, te je u drugoj objavljenoj anketi izostavljen tačan period u kojem je istraživanje rađeno, što je suprotno zahtjevima postavljenim u članu 16.5. Izbornog zakona BiH.

Plaćeno političko oglašavanje je određeno sljedećim članovima Poglavlja 16. Izbornog zakona BiH:

Član 16.12

(1) Elektronski mediji omogućit će pod jednakim uslovima svakom političkom subjektu plaćeno političko oglašavanje (oglasi, javni pozivi, spotovi i bilo koji drugi vid promocije političkog subjekta) u periodu od 30 dana prije dana održavanja izbora.

(2) Elektronski mediji osigurat će da plaćena politička oglašavanja budu jasno odvojena od preostalog programa i da ne ulaze u limit o dozvoljenom reklamnom vremenu koje je utvrdila Regulatorna agencija za komunikacije BiH.

(3) Elektronski mediji će narudžbe za plaćeno političko oglašavanje zaprimiti od političkih subjekata direktno, odnosno preko pravnih ili fizičkih lica, koje politički subjekti za to ovlaste.

(4) Narudžbe sa sadržajem oglašavanja moraju se elektronskom mediju dostaviti najkasnije 48 sati prije emitovanja.

(5) Novčanu naknadu za usluge objavljivanja naručilac je dužan uplatiti unaprijed prema cjenovniku koji ne može biti veći od postojećeg cjenovnika marketinške usluge elektronskog medija.

Član 16.15

(1) Privatni elektronski mediji omogućit će pod jednakim uslovima u periodu od 30 dana prije dana održavanja izbora plaćeno političko oglašavanje političkim subjektima u trajanju od najviše 60 minuta sedmično.

(2) Privatni elektronski mediji mogu u periodu od 30 dana prije dana održavanja izbora omogućiti političkim subjektima besplatan termin za neposredno obraćanje, ali pod jednakim uslovima za sve.

(3) Na pismeni zahtjev, organ nadležan za regulisanje rada elektronskih medija može izuzeti privatni elektronski medij od primjene odredbi ovog člana.

(4) Odredbe stava (3) ovog člana ne odnose se na privatne elektronske medije koji emituju vlastiti informativno-politički program ili ga preuzimaju od drugog elektronskog medija.

Plaćeno političko oglašavanje je izuzetno važan segment programa tokom izborne kampanje. Poglavlje 16. Izbornog zakona BiH i primjenjive odredbe izbornog Pravilnika detaljno utvrđuju dozvoljeno vrijeme za plaćeno oglašavanje, te uslove pod kojima se isto realizuje u programima korisnika dozvola. Opći princip svakako podrazumijeva i obavezu korisnika dozvola da na odgovarajući način predoče javnosti da se u slučaju emitovanja takvog sadržaja radi o komercijalnom programu u korist određenog političkog subjekta. Ovo je iznimno važno, naročito kada je u pitanju izborni period tokom kojeg stanice imaju mogućnost emitovanja plaćenog političkog oglašavanja, mimo emitovanja standardnih komercijalnih komunikacija. Upravo zbog činjenice da korisnici dozvola u ovom periodu mogu ostvariti dodatne prihode od političkog oglašavanja, kao i činjenice da je svakom političkom subjektu dozvoljen određeni limit za političko oglašavanje na sedmičnom nivou, korisnici dozvola Agencije su dužni obezbijediti transparentnost u smislu obezbjeđenja informacije gledaocima da je određeni sadržaj plaćenog karaktera. Pravila i propisi koji se primjenjuju u vrijeme izborne kampanje jasno prave razliku između besplatnog predstavljanja i plaćenog političkog oglašavanja, te se ova razlika kao takva mora ogledati i u samoj realizaciji izbornih programa. Dosadašnja primjetna praksa koju primjenjuju korisnici dozvola prilikom realizacije izbornih programa, u slučajevima emitovanja plaćenog političkog oglašavanja u formi emisije, uglavnom je uključivala naznaku da se radi o *zakupljenom terminu*.

Jedna od uobičajenih i prepoznatljivih formi političkog oglašavanja su svakako politički spotovi koji se emituju pojedinačno ili u blokovima. Kako se osim spotova, oglasa pod plaćenim političkim oglašavanjem smatra i *bilo koji drugi vid javnog oglašavanja političkog subjekta*, gledaoci ne mogu znati koji je to vid, odnosno druga forma javnog oglašavanja političkog subjekta koja potpada pod plaćeno oglašavanje, ako im se takva informacija ne obezbijedi prilikom emitovanja iste. Nadalje, i prema članu 2. Definicije Pravilnika o medijskom predstavljanju političkih subjekata u periodu od dana raspisivanja do dana održavanja izbora, *plaćeno političko oglašavanje podrazumijeva objavu oglasa, javnih poziva, spotova i bilo kojeg drugog vida javnog oglašavanja političkog subjekta*.

U jednom slučaju korisnik dozvole (ATV) je u kontinuitetu, tokom izborne kampanje u okviru plaćenog političkog predstavljanja, emitovala emisiju u kojoj su predstavljani kandidati političkih subjekata na izborima. Konstatovano je tokom analize da niti u jednoj emitovanoj

emisiji gledaocima ni na koji način nije naznačeno da se radi o plaćenom oglašavanju. Istovremeno, takav sadržaj se smatra zavaravajućim za publiku. Pored navedenog, u slučaju ove privatne televizijske stanice utvrđeno je i kršenje odredbi Izbornog zakona BiH koje se odnose na prekoračenje dozvoljenog vremena za oglašavanje političkih subjekata. Naime, relevantnom odredbom Poglavlja 16. određeno je da privatni elektronski mediji mogu emitovati najviše 60 minuta sedmično plaćenog političkog oglašavanja po političkom subjektu. U jednom slučaju je utvrđeno značajno prekoračenje ovog limita, gdje je pored dozvoljenih 60 minuta, privatna televizijska stanica u ovom slučaju emitovala dodatne 43 minute plaćenog političkog oglašavanja u korist jednog političkog subjekta, što je u suprotnosti sa primjenjivom odredbom. U predmetnom slučaju Agencija je izrekla jedinstvenu novčanu kaznu u iznosu od 3000 KM.

Jedna od odredbi Kodeksa o audiovizuelnim medijskim uslugama i medijskim uslugama radija, čija primjena često dovodi u pitanje tokom izbornog perioda, odnosno izborne kampanje je svakako odredba člana 20. (*Učešće maloljetnika u sadržajima pružalaca medijskih usluga*) koja propisuje zabranu *korištenja maloljetnika u političke svrhe*. Zabilježena su dva takva kršenja u 2019. U slučaju ATV emitovan je politički spot u kojem se pojavljuje maloljetno lice, dok se u slučaju TV Alfa maloljetna lica pojavljuju s kandidatima političkih subjekata na predizbornim skupovima, odnosno gdje se kandidati fotografiraju sa maloljetnim osobama bez obzira da li su isti bili u pratnji roditelja ili ne. Prema pomenutoj odredbi člana 20. Kodeksa nije dozvoljeno korištenje maloljetnika u političke svrhe i odnosi se na zabranu bilo kakvog korištenja maloljetnika u političke svrhe, tj. bilo kakvu upotrebu maloljetnika u političkom kontekstu.

3. ZAKLJUČAK

Agencija je izradila izvještaj o svim kršenjima pravila i propisa u 2019. godini, koji sadrži detaljne informacije o svim procesuiranim slučajevima.

U 2019. godini zabilježen je jedan slučaj kršenja Zakona o komunikacijama, gdje je utvrđeno da pravno lice pruža usluge distribucije bez Dozvole za distribuciju audiovizuelnih medijskih usluga i medijskih usluga radija izdate od strane Agencije.

Za razliku od ranijih godina, u 2019. nije zabilježen nijedan slučaj kršenja odredbi u vezi s prijenosom dozvole bez prethodnog odobrenja Agencije.

Zbog neizmirivanja finansijskih obaveza po osnovu dozvole za emitovanje ili naknade za korištenje radiofrekvencijskog spektra, u toku 2019. godine izrečeno je 5 mjera suspenzije dozvole. U tri slučaja je ova mjera skinuta jer je došlo do izmirivanja dugova.

Kada je riječ o distribuciji audiovizuelnih medijskih usluga i medijskih usluga radija, u 2019. godini Agencija je u dva slučaja izrekla mjere oduzimanja dozvole po osnovu kršenja odredbi Pravila 79/2016 o distribuciji audiovizuelnih medijskih usluga i medijskih usluga radija.

Isto tako, zabilježen je jedan slučaj kršenja programskih uslova dozvole koji se odnosio na nedovoljnu zastupljenost pojedinih programskih segmenata i strukture programa. Također, bitno je napomenuti da je u 2019. godini Agencija konstatovala niz kršenja odredbi koje se tiču obaveze dostavljanja informacija i/ili snimaka programa koje Agencija zahtijeva u svrhu praćenja poštivanja uslova dozvole i/ili u svrhu vršenja regulatornih obaveza, na način, u formi, obimu, te u roku koje odredi Agencija.

Kod procesuiranja mogućih slučajeva kršenja pravila i propisa, a koji se odnose na programske standarde, Agencija se prvenstveno oslanja na mehanizam prigovora koji je na snazi od samog početka djelovanja Agencije. Stoga je i izrada ovakvih izvještaja dodatni poticaj javnosti da koristi ovu mogućnost u svakom slučaju kada se smatra da su pravila Agencije prekršena.

Pored toga je bitno naglasiti da su neki od slučajeva kršenja programskih standarda predstavljali ozbiljan vid odmicanja od profesionalnih standarda, a u vezi s nepoštivanjem odredbi koje se tiču nepristrasnog i pravičnog uređivanja vijesti i informativno-političkih programa, kao i odredbi općih principa, prevashodno odredbi koje se tiču zabrane diskriminacije. Zabilježen je slučaj govora mržnje usmjeren prema migrantskoj populaciji. U ovom slučaju utvrđeno je emitovanje sadržaja kojim se širi osjećaj nelagode, ugroženosti i straha od svih migranata, direktno potiče netrpeljivost i mržnju prema migrantskoj populaciji u cjelini, javnost se usmjerava na njihovu dehumanizaciju, bez imalo zadržke i na otvoren način se propagira njihova diskriminacija te se potiče, raspiruje i opravdava netolerancija i mržnja, što u konačnici može dovesti do nasilja prema ovoj populaciji. Odgovornost medija u sprječavanju širenja govora mržnje je ogromna. U svim programima, naročito programima vijesti, drugim oblicima informativnih i političkih programa, otvorenim kontakt programima, intervjuima, reporteri, novinari, urednici programa i direktori pružalaca medijskih usluga moraju posvetiti dužnu pažnju kako bi prepoznali vrste sadržaja ili različito prezentiranih informacija koje bi, ukoliko se prezentiraju emotivno i bez pažljivog razmatranja mogućeg uticaja na publiku, mogle potaći na nasilje, ohrabriti netoleranciju, mržnju, diskriminaciju ili dovesti do mnogih negativnih posljedica. Bitan element je svakako i namjena prenošenja ovakvih sadržaja, tj. da li je namjena informisati publiku o pitanjima od javnog interesa, podići svijest o nužnosti borbe protiv netolerancije i slično ili, nasuprot tome, omogućiti platformu za širenje govora mržnje.

Jedna od najčešće prekršenih odredbi u 2019. odnosi se na poštivanje principa pravičnosti i nepristrasnosti u programima pružalaca audiovizuelnih medijskih usluga koja predstavlja suštinu profesionalnog pristupa u izvještavanju i kreiranju sadržaja koji se pružaju publici. Ovaj princip je naročito bitan u emisijama vijesti i informativno-političkim programima, te programima o tekućim događajima, jer se putem njih javnost upoznaje o svim važnim temama od javnog interesa, informacijama političke, društvene, ekonomske prirode i sl. Profesionalno i odgovorno novinarstvo, ali i primjenjiva pravila Agencije, zahtijevaju da se u ovim programima osigura objektivnost, nepristrasnost, pravičnost, a taj zahtjev korisnici dozvola moraju ispuniti odgovornom uređivačkom politikom, a naročito javni RTV servisi koji imaju i zakonsku obavezu da pruže izbalansiran izbor vijesti za sve građane.

Nadalje, pored principa pravičnosti i nepristrasnosti, najveći broj kršenja odredbi koje se tiču programskih standarda uključivao je kršenja odredbi osnovnih principa, koji između ostalog naglašavaju obavezu pružalaca medijskih usluga da osiguraju da sadržaj usluga koje pružaju ne dovede u pitanje poštivanje ljudskog dostojanstva i ljudskih prava. Uvažavajući slobodu izražavanja i uređivanja sadržaja, stanice su dužne, prilikom donošenja odluke o kreiranju i emitovanju bilo kojeg programskog sadržaja, da sagledaju usaglašenost sadržaja s primjenjivim pravilima i propisima Agencije. Međutim, sloboda izražavanja se ne smije koristiti kao opravdanje za ugrožavanje dostojanstva osoba o kojima se izvještava. U jednom slučaju utvrđeno je da je jedan korisnik dozvole emitovao program u kojem je gost pričajući, između ostalog, o problematici uslova rada u privatnim preduzećima iznosio diskriminatorne stavove kojima se vrijeđa dostojanstvo žena. Zabrana diskriminacije Kodeksom je postavljena kao opći princip kojeg se imaju pridržavati svi pružaoci medijskih usluga, kao što je i obaveza nosilaca dozvola da u sadržajima koje pružaju obezbijede poštivanje ljudskog dostojanstva.

Dodatno, u dva navrata utvrđeno je kršenje odredbi učešća publike u audiovizuelnim programima, čija je svrha da se spriječi obmana i nanošenje štete gledaocima/slušaoocima. U nekoliko utvrđenih slučajeva kršenja korisnici dozvola su u programima u kojima je omogućeno učešće publike pozivanjem na istaknute brojeve telefona, vršili naplatu poziva po trajanju, a ne po pozivu, kako je određeno Kodeksom.

Zabilježena su i dva slučaja kršenja odredbi prava na odgovor, koji predstavlja svojevrsan mehanizam zaštite pojedinca ili organizacije od emitovanja sadržaja kojim su povrijeđena njihova prava ili interesi, ali se istovremeno poštivanjem ovog prava od strane medija jača kredibilitet i povjerenje u njih.

Veoma važan segment pravila Agencije se odnosi na odredbe vezane za zaštitu maloljetnika od neprimjerenih sadržaja. U odnosu na ranije godine, primijećeno je da korisnici dozvola u određenoj mjeri pridaju važnost ovom pitanju, posebno kada je riječ o obavezama klasifikacije sadržaja pravilima definisanim oznakama i obaveze dozvoljenih termina za emitovanje tako klasificiranih sadržaja, te u 2019. nisu utvrđena drastična kršenja ovih odredbi, izuzev izrečene novčane kazne emitera javnog servisa, koja je posljedica višestruko ponovljenog kršenja ovih odredbi u posljednje dvije godine.

Za razliku od ranijih godina u kojima su utvrđena česta kršenja odredbi Kodeksa o komercijalnim komunikacijama, u 2019. utvrđeno je jedno kršenje ovog propisa Agencije, radi emitovanja oglasne poruke za dijetetski proizvod unutar dječijeg programa.

Agencija naglašava da će i ubuduće nastaviti da prati poštivanje propisanih pravila i kodeksa te poduzimati mjere u skladu s Pregledom povreda i odgovarajućih kazni, u cilju zaštite interesa krajnjih korisnika u oblasti audiovizuelnih medijskih usluga i usluga radija.

Agencija se nada da će izrada ovakvih izvještaja doprinijeti većem stepenu poštivanja relevantnih pravila, te da će dodatno podići nivo obaviještenosti kako korisnika dozvola Agencije, tako i šire javnosti o mandatu, te aktivnostima Agencije u oblasti emitovanja.

Aneks 1: Tabelarni pregled kršenja pojedinačnih pravila i propisa

Pregled izrečenih izvršnih mjera po osnovu kršenja odredbi Kodeksa o audiovizuelnim medijskim uslugama i medijskim uslugama radija u 2019. godini:

PREKRŠILAC	KAZNA (NOVČANA U KM)	ODREDBA
ALJAZEERA BALKANS	Pismeno upozorenje	Član 5. <i>Pravičnost i nepristrasnost</i> st. (1)
TV SA	2.500,00 KM	Član 3. <i>Osnovni principi</i> , stav (1), član 17. <i>Zaštita privatnosti</i> stavovi (1) i (10).
TV BN	3.000,00 KM	Član 16. (2) <i>Učešće publike u audiovizuelnim i radijskim programima</i> i član 7. (1) <i>Lažni ili zavaravajući audiovizuelni i radijski programi</i>
Televizija K3	2.000,00 KM	Član 3. st. (1), (3) i (4) <i>Osnovni principi</i>
HTV Oscar C	6.000,00 KM	Član 3. st. (1), (3) (4) i (6) <i>Osnovni principi</i> i član 4. st. (1) i (2) <i>Govor mržnje</i>
Alternativna televizija	2.000,00 KM	Član 6. (1), (2) (3) <i>Pravo na odgovor</i>
Federalna televizija	2.000,00 KM	Član 22. (<i>Obaveza zaštite maloljetnika i kategorizacije sadržaja</i>), član 24. (<i>Sadržaji za koje je vjerovatno da bi mogli ugroziti fizički, psihički ili moralni razvoj maloljetnika</i>) i član 25. (<i>Raspored i označavanje sadržaja u svrhu zaštite maloljetnika</i>)
Radio BN	Pismeno upozorenje	Član 16. stav (2) <i>Učešće publike u audiovizuelnim i radijskim programima</i> i član 7. stav (1) <i>Lažni ili zavaravajući audiovizuelni i radijski programi</i>
RTRS	7.000,00 KM	Član 3. (<i>Osnovni principi</i>), st. (1) i (6), član 5. (<i>Pravičnost i nepristrasnost</i>), st. (1), (2) i (3) i član 6. (<i>Pravo na odgovor</i>), st. (3)
Face TV	2.000,00 KM	Član 6. st. (3) i (6) <i>Pravo na odgovor</i>
Federalna televizija	6.000,00 KM	Član 5. st. (2) i (8) <i>Pravičnost i nepristrasnost</i>
RTRS	12.000,00 KM	Član 3. st. (1) i (4) <i>Osnovni principi</i> , član 5. st. (2) i (3) <i>Pravičnost i nepristrasnost</i> i član 17. stav (4) <i>Zaštita privatnosti</i>
RTRS	16.000,00 KM	Član 3. <i>Osnovni principi</i> st. (1), (4), (6) i (9), i član 5. <i>Pravičnost i nepristrasnost</i> st. (2), (3) (7) i (8)

Pregled izrečenih izvršnih mjera po osnovu kršenja odredbi Kodeksa o komercijalnim komunikacijama u 2019. godini:

PREKRŠILAC	KAZNA (NOVČANA U KM)	ODREDBA
Federalna televizija	Usmeno upozorenje	Član 5. <i>Komercijalne komunikacije određenih proizvoda i usluga</i> , st. (4) i član 8. <i>Raspored televizijskog oglašavanja i teletrgovine</i> stav (6)

Pregled izrečenih izvršnih mjera po osnovu kršenja odredbi pravila i propisa koji se odnose na uslove dozvole u 2019. godini:

PREKRŠILAC	KAZNA (NOVČANA U KM)	ODREDBA
Radio Ključ	Pismeno upozorenje	Član 21. <i>Upućivanje informacija Agenciji i registar Agencije</i> , Pravila 76/2015 o pružanju medijskih usluga radija
Posavina TV	Pismeno upozorenje	Član 21. <i>Upućivanje informacija Agenciji i registar Agencije</i> Pravila 77/2015 o pružanju audiovizuelnih medijskih usluga
M ENTERTAINMENT – 4K PRODUCTION“ d.o.o. Kozarac, Prijedor	2.500,00 KM	Član 21. <i>Upućivanje informacija Agenciji i registar Agencije</i> , Pravila 76/2015 o pružanju medijskih usluga radija
NTV 101 Prijedor	4.000,00 KM	Član 13. <i>Programski uslovi</i> st. 5) i 9), član 21. <i>Upućivanje informacija Agenciji i registar Agencije</i> Pravila 77/2015 o pružanju audiovizuelnih medijskih usluga
Radio Otvorena mreža	2.500,00 KM	Član 20. <i>Upućivanje informacija Agenciji i registar Agencije</i> , Pravila 76/2015 o pružanju medijskih usluga radija
Radio Bosanska Krupa	Usmeno upozorenje	Član 16. stavovi 1) i 2) Pravila 76/2015 o pružanju medijskih usluga radija
TV Bel Kanal	Pismeno upozorenje	Član 21 <i>Upućivanje informacija Agenciji i registar Agencije</i> Pravila 77/2015 o pružanju audiovizuelnih medijskih usluga
Radio Daš	Usmeno upozorenje	Član 16. stavovi 1) i 2) Pravila 76/2015 o pružanju medijskih usluga radija
Hard Rock Radio	Usmeno upozorenje	Član 16. stavovi 1) i 2) Pravila 76/2015 o pružanju medijskih usluga radija
Radio BN	Usmeno upozorenje	Član 16. stavovi 1) i 2) Pravila 76/2015 o pružanju medijskih usluga radija

Radio Daš	Pismeno upozorenje	Član 16. stavovi 1) i 2) Pravila 76/2015 o pružanju medijskih usluga radija
JP Radio televizija Velika Kladuša d.o.o. - Radio Velika Kladuša	Usmeno upozorenje	Član 16. stavovi 1) i 2) Pravila 76/2015 o pružanju medijskih usluga radija
D.o.o. za novinsko-izdavačko, grafičku djelatnost „DNEVNE NEZAVISNE NOVINE“ Banjaluka - NES RADIO	Usmeno upozorenje	Član 16. stavovi 1) i 2) Pravila 76/2015 o pružanju medijskih usluga radija
Vision d.o.o. Zenica-Glob TV	Oduzimanje dozvole	Primjena člana 27. stav 7) Pravila 77/2015 o pružanju audiovizuelnih medijskih usluga
Televizija Istočno Sarajevo	Oduzimanje dozvole	Primjena člana 4. st. (2) i (3), član 27. stav 7) tačka b) Pravila 77/2015 o pružanju audiovizuelnih medijskih usluga
Telinea d.o.o. Bihać	5.000,00 KM	Član 3. stav (4) tač. a) i b) Zakona o komunikacijama
FACE Sarajevo	Suspenzija dozvole	Primjena člana 6. i 13. Pravila 89/18 o naknadama za dozvole, te ovlaštenjem propisanim čl. 37. i 46. Zakona o komunikacijama
Studio 078 Laktaši	Suspenzija dozvole	Primjena člana 6. i 13. Pravila 89/18 o naknadama za dozvole, čl. 17. Odluke o korištenju radiofrekventnog spektra u BiH, te tačke IV Instrukcije o naplati državnog doprinosa Ministarstva finansija i trezora, te ovlaštenjima propisanim čl. 37. i 46.
RTV Vikom	Suspenzija dozvole	Primjena člana 6. i 13. Pravila 89/18 o naknadama za dozvole, te tačke IV Instrukcije o naplati državnog doprinosa Ministarstva finansija i trezora, na osnovu ovlaštenjima propisanim čl. 37. i 46. Zakona o komunikacijama
Bobar Radio	Suspenzija dozvole	Primjena člana 6. i 13. Pravila 89/18 o naknadama za dozvole, čl. 17. Odluke o korištenju radiofrekventnog spektra u BiH, te tačke IV Instrukcije o naplati državnog doprinosa Ministarstva finansija i trezora, te ovlaštenjima propisanim čl. 37. i 46 Zakona o komunikacijama
Radio Kameleon	Suspenzija dozvole	Primjena člana 6. i 13. Pravila 89/18 o naknadama za dozvole te ovlaštenjima propisanim čl. 37. i 46 Zakona o komunikacijama

Pregled izrečenih izvršnih mjera po osnovu kršenja odredbi Pravila 79/2016 o distribuciji audiovizuelnih medijskih usluga i medijskih usluga radija u 2019. godini:

PREKRŠILAC	KAZNA (NOVČANA U KM)	ODREDBA
Telinea d.o.o Bihać	Oduzimanje dozvole	Član 6. <i>Važenje dozvole</i> i obnova stav (8) tačka e) Pravila 79/2016 o dozvolama za distribuciju audiovizuelnih medijskih usluga i medijskih usluga radija
Antel d.o.o. Tuzla	Oduzimanje dozvole	Primjena člana 6. <i>Važenje dozvole</i> st. (2) i (3) Pravila 79/2016 o dozvolama za distribuciju audiovizuelnih medijskih usluga i medijskih usluga radija

Pregled izrečenih izvršnih mjera po osnovu kršenja odredbi Izbornog zakona BiH i propisa Agencije izrečenih u 2019. godini:

PREKRŠILAC	KAZNA (NOVČANA U KM)	ODREDBA
Alternativna televizija	3.000,00 KM	Primjena odredbi Poglavlja 16. Mediji u izbornoj kampanji 16.12. stav (2), 16.15. stav (1) Izbornog zakona BiH, kao i član 7. stav (1) Lažni ili zavaravajući audiovizuelni i radijski programi, član 20. stav (6) Učešće maloljetnika u sadržajima pružalaca medijskih usluga AVM Kodeksa
Televizija Alfa	12.000,00 KM	Član 5. Pravičnost i nepristrasnost stav (3) , člana 20. Učešće maloljetnika u sadržajima pružalaca medijskih usluga stav (6) Kodeksa AVM, i članova 16.2, 16.3 i 16.4 Poglavlja 16. Mediji u izbornoj kampanji Izbornog zakona BiH
RTRS	25.000,00 KM	Član 5. stavovi (2) i (3) Pravičnost i nepristrasnost Kodeksa AVM i članova 16.2, 16.3, 16.4, i 16.5. Mediji u izbornoj kampanji Izbornog zakona BiH

Aneks 2: Tabelarni pregled kršenja pravila i propisa po prekršiocu

Pregled kršenja po prekršiocu
ALJAZEERA BALKANS Kodeks o audiovizuelnim medijskim uslugama i medijskim uslugama radija - Član 5. (<i>Pravičnost i nepristrasnost</i>), stav (1) - pismeno upozorenje
TV SA Kodeks o audiovizuelnim medijskim uslugama i medijskim uslugama radija - Član 3. (<i>Osnovni principi</i>), stav (1), član 17. (<i>Zaštita privatnosti</i>) st. (1) i (10) - kazna 2.500,00 KM
TV BN Kodeks o audiovizuelnim medijskim uslugama i medijskim uslugama radija - Član 16. (<i>Učešće publike u audiovizuelnim i radijskim programima</i>), stav (2) i član 7. (<i>Lažni ili zavaravajući audiovizuelni i radijski programi</i>), stav (1) - kazna 3.000,00 KM
Televizija K3 Kodeks o audiovizuelnim medijskim uslugama i medijskim uslugama radija - Član 3. (<i>Osnovni principi</i>), st. (1), (3) i (4) – kazna 2.000,00 KM
HTV Oscar C Kodeks o audiovizuelnim medijskim uslugama i medijskim uslugama radija - Član 3. (<i>Osnovni principi</i>), st. (1), (3), (4) i (6) i član 4. (<i>Govor mržnje</i>) st. (1) i (2) – kazna 7.000,00 KM
Alternativna televizija Kodeks o audiovizuelnim medijskim uslugama i medijskim uslugama radija - Član 6. (<i>Pravo na odgovor</i>), st. (1), (2) i (3) – kazna 2.000,00 KM Kodeks i izborna pravila - Odredbe Poglavlja 16. <i>Mediji u izbornoj kampanji</i> 16.12. stav (2), 16.15. stav (1) Izbornog zakona BiH, kao i član 7. stav (1) <i>Lažni ili zavaravajući audiovizuelni i radijski programi</i> , član 20. stav (6) <i>Učešće maloljetnika u sadržajima pružalaca medijskih usluga</i> AVM Kodeksa - kazna 3.000,00 KM
Federalna televizija Kodeks o audiovizuelnim medijskim uslugama i medijskim uslugama radija

- Član 22. (*Obaveza zaštite maloljetnika i kategorizacije sadržaja*), član 24. (*Sadržaji za koje je vjerovatno da bi mogli ugroziti fizički, psihički ili moralni razvoj maloljetnika*) i član 25. (*Raspored i označavanje sadržaja u svrhu zaštite maloljetnika*) – kazna 2.000,00 KM
- Član 5. (*Pravičnost i nepristrasnost*), st. (2) i (8) - kazna 6.000,00 KM

Kodeks o komercijalnim komunikacijama

- Član 5. *Komercijalne komunikacije određenih proizvoda i usluga*, st. (4) i član 8. *Raspored televizijskog oglašavanja i teletrgovine* stav (6) - usmeno upozorenje

Radio BN

Kodeks o audiovizuelnim medijskim uslugama i medijskim uslugama radija

- Član 16. (*Učešće publike u audiovizuelnim i radijskim programima*) stav (2) i član 7. (*Lažni ili zavaravajući audiovizuelni i radijski programi*) stav (1) – kazna pismeno upozorenje

Pravilo 76/2015 o pružanju medijskih usluga radija

- Član 16. stavovi (1) i (2) - kazna usmeno upozorenje

RTRS

Kodeks o audiovizuelnim medijskim uslugama i medijskim uslugama radija

- Član 3. (*Osnovni principi*), st. (1) i (6), član 5. (*Pravičnost i nepristrasnost*), st. (1), (2) i (3) i član 6. (*Pravo na odgovor*), stav (3) – kazna 7.000,00 KM

- Član 3. (*Osnovni principi*), st. (1) i (4), član 5. (*Pravičnost i nepristrasnost*), st. (2) i (3) i član 17. (*Zaštita privatnosti*) stav (4) - kazna 12.000,00 KM

- Član 3. (*Osnovni principi*) st. (1), (4), (6) i (9), i član 5. (*Pravičnost i nepristrasnost*), st. (2), (3), (7) i (8) - kazna 16.000,00 KM

Kodeks i izborna pravila

- Član 5. *Pravičnost i nepristrasnost* stavovi (2) i (3) Kodeksa o AVM i članova 16.2, 16.3, 16.4 i 16.5 Poglavlja 16. *Mediji u izbornoj kampanji* Izbornog zakona BiH - kazna 25.000,00 KM

FACE TV

Kodeks o audiovizuelnim medijskim uslugama i medijskim uslugama radija

- Član 6. (*Pravo na odgovor*) st. (3) i (6) – kazna 2.000,00 KM

Pravilo 89/18 o naknadama za dozvole i Zakon o komunikacijama

- Primjena člana 6. i 13. Pravila 89/18 o naknadama za dozvole, te ovlaštenjem propisanim članovima 37. i 46. Zakona o komunikacijama - kazna suspenzija dozvole

Radio Ključ

Pravilo 76/2015 o pružanju medijskih usluga radija

- Član 20. (*Upućivanje informacija i registar Agencije*) – kazna pismeno upozorenje

Posavina TV

Pravilo 77/2015 o pružanju audiovizuelnih medijskih usluga

- Član 21. *Upućivanje informacija Agenciji i registar Agencije* – kazna pismeno upozorenje

<p>„M ENTERTAINMENT – 4K PRODUCTION“ d.o.o. Kozarac, Prijedor</p> <p>Pravilo 77/2015 o pružanju audiovizuelnih medijskih usluga - Član 21. <i>Upućivanje informacija Agenciji i registar Agencije</i> – kazna 2.500,00 KM</p>
<p>NTV 101 Prijedor</p> <p>Pravilo 77/2015 o pružanju audiovizuelnih medijskih usluga - Član 13. <i>Programski uslovi</i> stavovi (5) i (9), član 21. <i>Upućivanje informacija Agenciji i registar Agencije</i> – kazna 4.000,00 KM</p>
<p>Radio Otvorena Mreža</p> <p>Pravilo 76/2015 o pružanju medijskih usluga radija - Član 20. <i>(Upućivanje informacija i registar Agencije)</i> – kazna 2.500,00 KM</p>
<p>Radio Bosanska Krupa</p> <p>Pravilo 76/2015 o pružanju medijskih usluga radija - Član 16. stavovi (1) i (2) - kazna usmeno upozorenje</p>
<p>TV Bel Kanal</p> <p>Pravilo 77/2015 o pružanju audiovizuelnih medijskih usluga - Član 21. <i>Upućivanje informacija Agenciji i registar Agencije</i> – kazna pismeno upozorenje</p>
<p>Radio Daš</p> <p>Pravilo 76/2015 o pružanju medijskih usluga radija - Član 16. stavovi (1) i (2) - kazna usmeno upozorenje - Član 16. stavovi (1) i (2) - kazna pismeno upozorenje</p>
<p>Hard Rock Radio</p> <p>Pravilo 76/2015 o pružanju medijskih usluga radija - Član 16. stavovi (1) i (2) - kazna usmeno upozorenje</p>
<p>JP Radio televizija Velika Kladuša d.o.o. - Radio Velika Kladuša</p> <p>Pravilo 76/2015 o pružanju medijskih usluga radija - Član 16. stavovi (1) i (2) - kazna usmeno upozorenje</p>
<p>D.o.o. za novinsko-izdavačko, grafičku djelatnost „DNEVNE NEZAVISNE NOVINE“ Banjaluka - NES RADIO</p> <p>Pravilo 76/2015 o pružanju medijskih usluga radija - Član 16. stavovi (1) i (2) - kazna usmeno upozorenje</p>

<p>Televizija Istočno Sarajevo</p> <p>Pravilo 77/2015 o pružanju audiovizuelnih medijskih usluga - Primjena člana 4. st. (2) i (3), član 27. stav 7) tačka b) Pravila 77/2015</p>
<p>Telinea d.o.o. Bihać</p> <p>Zakon o komunikacijama - Član 3. stav 4 tačke a) i b) – kazna 5.000,00 KM</p> <p>Pravilo 79/2016 o dozvolama za distribuciju audiovizuelnih medijskih usluga i medijskih usluga radija - Član 6. (<i>Važenje dozvole</i>) i obnova stav (8) tačka e) - kazna oduzimanje dozvole</p>
<p>Studio 078 Laktaši</p> <p>Pravilo 89/18 o naknadama za dozvole i Zakon o komunikacijama - Primjena člana 6. i 13. Pravila 89/18 o naknadama za dozvole, čl. 17. Odluke o korištenju radiofrekventnog spektra u BiH, te tačke IV Instrukcije o naplati državnog doprinosa Ministarstva finansija i trezora, te ovlaštenjima propisanim članovima 37. i 46. - kazna suspenzija dozvole</p>
<p>RTV Vikom</p> <p>Pravilo 89/18 o naknadama za dozvole i Zakon o komunikacijama - Primjena člana 6. i 13. Pravila 89/18 o naknadama za dozvole, te tačke IV Instrukcije o naplati državnog doprinosa Ministarstva finansija i trezora, na osnovu ovlaštenja propisanim članovima 37. i 46. Zakona o komunikacijama - kazna suspenzija dozvole</p>
<p>Bobar Radio</p> <p>Pravilo 89/18 o naknadama za dozvole i Zakon o komunikacijama - Primjena člana 6. i 13. Pravila 89/18 o naknadama za dozvole, te tačke IV Instrukcije o naplati državnog doprinosa Ministarstva finansija i trezora, na osnovu ovlaštenja propisanim članovima 37. i 46. Zakona o komunikacijama - kazna suspenzija dozvole</p>
<p>Radio Kameleon</p> <p>Pravilo 89/18 o naknadama za dozvole i Zakon o komunikacijama - Primjena člana 6. i 13. Pravila 89/18 o naknadama za dozvole, te ovlaštenjima propisanim članovima 37. i 46. Zakona o komunikacijama - kazna suspenzija dozvole</p>
<p>Antel d.o.o. Tuzla</p> <p>Pravilo 79/2016 o dozvolama za distribuciju audiovizuelnih medijskih usluga i medijskih usluga radija - Primjena člana 6. (<i>Važenje dozvole</i>) stavovi (2) i (3) - kazna oduzimanje dozvole</p>
<p>Televizija Alfa</p>

Kodeks i izborna pravila

- Član 5. *Pravičnost i nepristrasnost* stav (3) , člana 20. *Učešće maloljetnika u sadržajima pružalaca medijskih usluga* stav (6) Kodeksa AVM, i članova 16.2, 16.3 i 16.4 Poglavlja 16. *Mediji u izbornoj kampanji* Izbornog zakona BiH - kazna 12.000,00 KM